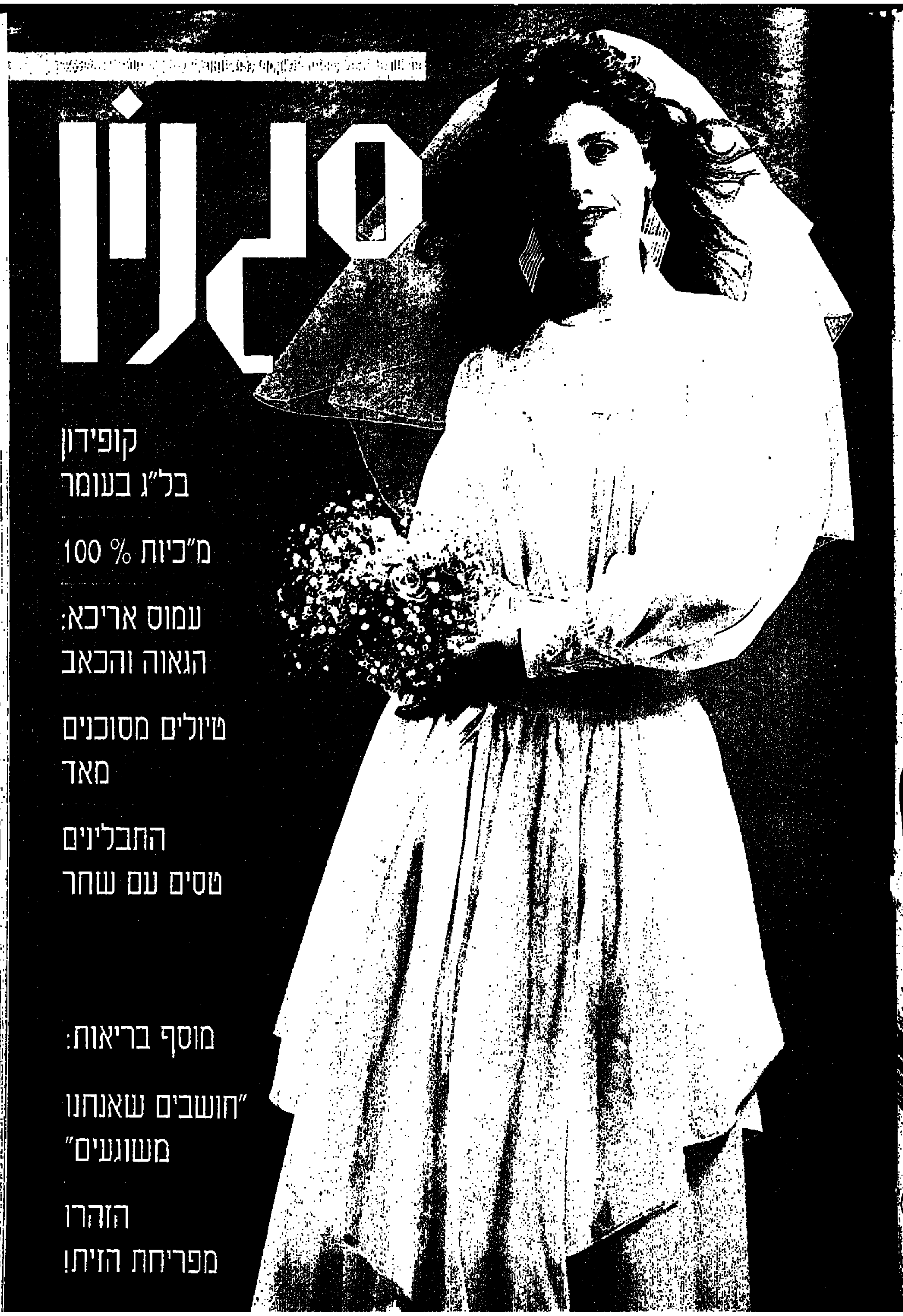
מגזין
קופידרון
בל"ג בעומר
מ"כיות % 100
עמוס אריכא:
הגאוה והכאב
טיולים מסוכנים
מאד
החבלינים
טסים עם שחר
מוסף בריאות:
"חושבים שאנחנו
משוגעים"
הזהרו
מפריחת הזית!

האיכות של רוטקס
אֶת השאר אַת רואה בעצמך
יפים לכל יום
Rotex
מקבוצת לודזיה

ד ר ו ש י ם

גברים

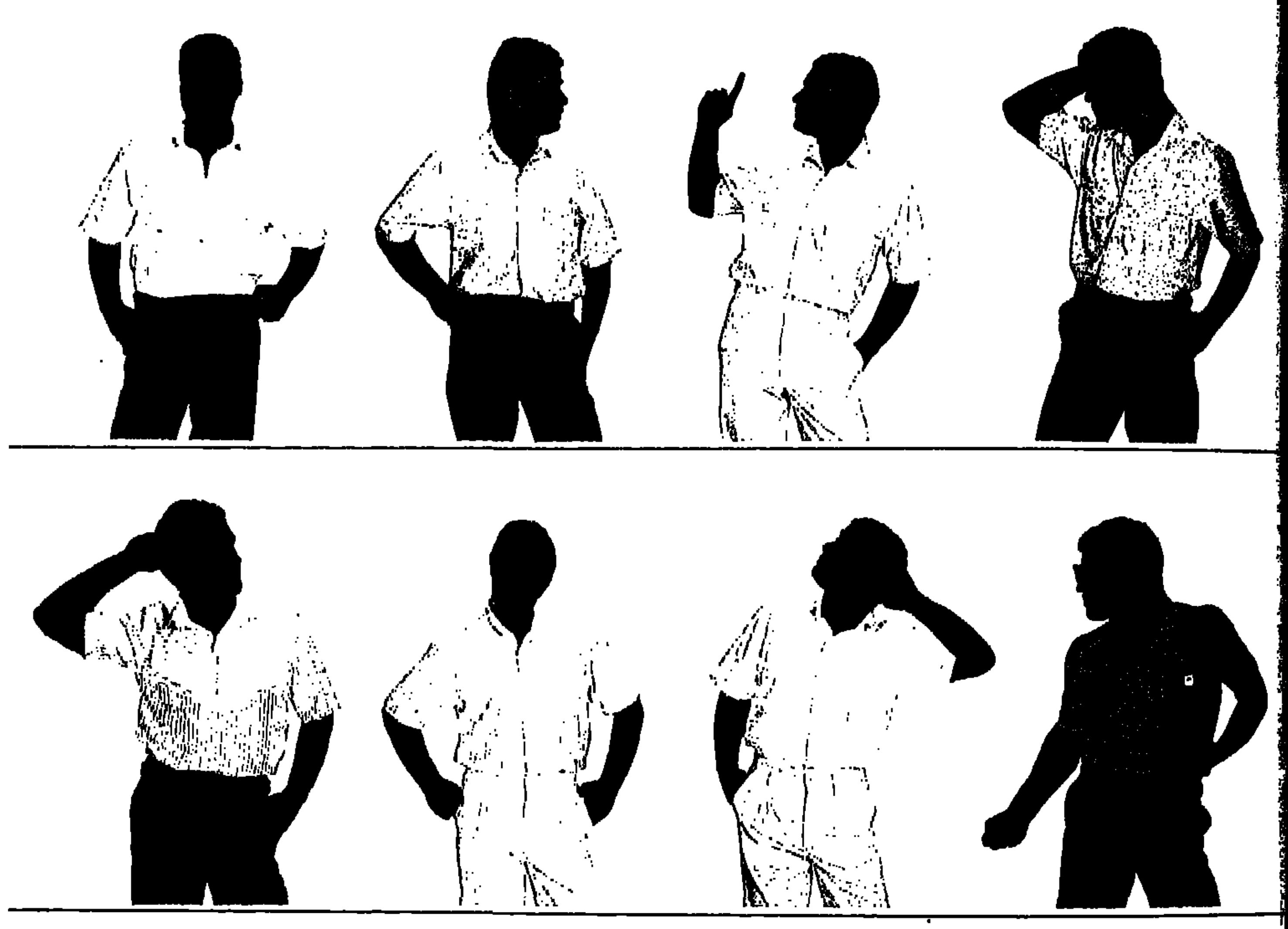

גבר אמיתי.
כשאתה לבוש באופנת אל מרטינו,
אתה גם נראה כזה.
אל מרטינו – אופנה עכשווית
המציעה לך מבחר דגמים
של חולצות ומכנסיים תואמים,
בסגנון ספורט-אלגנט גברי אמיתי.
אל מרטינו – הכיסוי המתאים
לגברים ולנוער הרוצים להתלבש,
להיראות ולהרגיש – כגברים אמיתיים.

בוא להתלבש אל מרטינו,
בחנויות האופנה המובחרות.

Al Martino®

ל ג ב ר י ם ע ם כ י ס ו י

אל מרטינו - כפר גלעדי 12 ת"א. טל': 03-829582

נוחות העומדת על מסורת יפנית

מאחורי כל צעד של מגון עומד הירו קנאי"

היר קנאיי מיפן, מעצב הבית של מגון
זוכה בפרס היוקרה לעיצוב נעלים בפירנצה

המתכון של מגון: חומרים טבעיים ידע מתקדם ונוחות נוסח יפן

השילוב המיוחד הזה לא הולך ברגל.
אורטופדים ופודיאמטרים, בשיתוף עם המעצב היפני של מגון - הירו קנאיי, הצליחו למזג את כל האלמנטים הללו, כדי להקנות לך קבקב נוח, מיוחד ואופנתי.
חומרים מובחרים כמו עץ צפצפה הגדל באצבע הגליל, שעם טבעי משובח ונפה מעור משלח, בשילוב טכניקת יצור חדשנית ומעל לכל ידע המבוסס על מסורת של נוחות יפנית - הם המעמידים את מגון צעד אחד לפני השאר.

לפני שאת מכניסה את הרגל - הכניסי את היד.

אם עדיין לא עשית את הצעד הראשון במגון, כדאי שתחושי קודם בידייך, מהי נוחות יפנית: המשקל האמיתי של הקבקב יפתיע אותך, ואם תכניסי את כף ידך לתוך המדרך, תרגישי מיד את המבנה העדין והמיוחד המותאם למגע כף הרגל. לאחר כמה צעדים במגון, תביני מדוע יותר ויותר נשים עומדות על שלהן - קבקבי מגון.

מגון - לנשים שעומדות על שלהן

מגון. מקבוצת מפעלי קיבוץ גונן. סוכנות ראשית: לבנדה 42-38, טל' 03-374961. ניתן להשיג ברשתות ובחנויות המובחרות.

כותבים לנו

נישואין לשם מה

ענת רוזנברג ("סגנון" 149) מתרעמת על מעמדה של האשה. את הבית היא מכנה "ביצה" ואת האשה במטבח "ספחה" והיא גם תמהה מדוע אין תמורה כספית תמורת טירחה בגידול הילדים.

עליה להבין, שהגבר אינו מחפש שותף שווה לו שיוצא לעבודה ומרוויח כסף, הוא זקוק לאשה למען הדברים שהוא לא מסוגל לעשות – ולהחזיק בית מסוגלת רק אשה. לא לחינם היא נקראת ביהדות "עקרת בית" – מלשון עיקר הבית. מנקודת מבטה של הגברת רוזנברג, הנישואין פשוט מיותרים ושמא זהו הסבר למגיפת הגירושין בדורנו, בעיקר בקרב הזוגות החילונים.

פתח תקוה — דיקלה ישן ארי

בזכות ירקוני

אני כותבת בשם מספר חברות אשר ניתן להגדיר אותנו כמועדון המעריצות של יפה ירקוני. אני לא באה להתייחס לשירה שלה, לקול שלה ולהופעות שלה במועדונים – אם כי גם זה חביב עלינו. אנחנו מעריצות אותה בשל האישיות החזקה שלה, או כפי שאתם מגדירים אותה: "השורדת". היא מתגלה בכתבה ב"סגנון" כאשה חמה, גאה, חזקה ואמיתית מאוד. הכתבת שלכם בילי מוסקונה־לרמן, לא שיפצה אותה אלא נתנה אותה כמות שהיא. כל הכבוד על כך שהיא מודה שמאז שהיא לבדה, ללא הבעל, אין לה חברים. נשים יודעות כמה זה נכון. וטוב שיש אז בית חם, ילדים ונכדים.

רחובות — ר.ב.ח. (השם שמור במערכת)

מתנה לחינוך

בעלה של חברתך מצלצל ומודיע לך מאושר – "נולד לנו בן/בת" אחרי האיחולים מניחה את האפרכסת על מזלגותיה ומהרהרת: מתנה?

אפודה, סרבל או כל בגד – לא מקורי... משחק, צעצוע – מישהו אחר ודאי חשב על זה... ספר להורים – ומה עם החינוך? שמיכת פוך, הסבתא־סבא יקנו... חיתולים זה חד־פעמי.

אני מציעה: הוסיפי סתם כך למתנתך מחברת והוסיפי הערה – "לאמא־אבא מה דעתך להיות העורך/ת והמפיק (ה) של "אלה חייך" לתכשיט שלכם? "ספר" לילד המתבגר, שתמיד חוקר ודורש את עברו. "אמא כל ערב הקדישי 3־2 דקות וכתבי את קורותיכם, גם אם נדמה לך, שתזכרי כל פרט – הרי בסוף שוכחים! זו מתנה נהדרת לך ולילד, לכל החיים.

ירושלים — דורית פריין רוזנברג

מסוף – ללא כאבים

בתגובה לשאלתה של הקוראה במדור "שאלה של יופי" ("סגנון" 145) בקשר לבעיות ראיה כתוצאה מעבודה מול מסוף מחשב. כאשה העובדת כבר 10 שנים בענף המחשבים – ללא משקפיים וללא כאבי עיניים ובראיה 6:6 – אוכל לתת לקוראה ולכל הנמצאים במצבה עצה אחת מועילה:

בכל מסוף מחשב יש אפשרות לכוון את עוצמת האור של האותיות הכתובות על מסך המסוף (בדגמים מעטים וישנים הדבר נעשה ע"י טכנאי מסופים בלבד, אך רוב המסופים ניתנים לכיוונון פשוט של האור ע"י העובד ממולם).

עוצמת האור צריכה להיות לא יותר מדי חזקה, כי אז העיניים מסתנוורות, מתעייפות מהר ו"מתקלקלות", וגם לא יותר מדי חלשה, כי אז העיניים צריכות להתאמץ כדי לראות את הכתוב על המסך, והתוצאה דומה.

כמו כן, צריך להיות בחדר אור חיצוני, המאיר על מסך המסוף.

בצורה כזאת אפשר לשבת מול המסך גם בעבודה רצופה, ואם חייבים – גם להיות לחוצים בעבודה, (הלחץ בעבודה מעייף יותר את המח מאשר את העיניים). והעיקר – לא יהיו יותר כאבי עיניים.

גבעת שמואל — חגית קוזלובסקי

מדוע אין לנו סבלנות?

מדוע אין סבלנות לעמוד בתור לקופה בקולנוע, להמתין לתחילת ההופעה וגם לסיומה, ולצאת בשקט מהאולם?

מדוע אין סבלנות לפקידים במשרדים?

מדוע אין סבלנות לחכות לתוצאות משחקי הכדורגל, להמתין לפרק הבא של "שושלת", לקרוא ספר מההתחלה עד הסוף, להמתין למעלית, להתייחס יפה לאיש הקטן ברחוב?

רמת־גן — שלמה מאירי

זו סמדר

ערכתי התערכות עם חברתי: האמנם הדוגמנית בבגדי חאקי ולבן (של "ניבה") בכתבת האופנה ב"סגנון" 150 היא סמדר דיין־קילצ'ינסקי?

תל־אביב — פזית רום

סגנון משיב:
אכן, כן. הדוגמנית היא סמדר.

דעה אחרת

להיות אלמנה

להיות אלמנה קשה בהרבה מלהיות.סתם לבד ובודדת, ולהיות אלמנה עם תינוקות – קשה עוד יותר מן הנטל המוטל על אדם בודד ואולי אף על אלמנה בודדה.

להיות אלמנה פירושו להיות לבד, עם נפש עגומה ורצון עז להצטרף לבן הזוג שאבד. להיות אלמנה עם תינוקות פרושו להיות עבד לחיים עצמם, שכן גם הזכות לחשוב על הצטרפות לבן הזוג שאבד – אובדת, ורק חובות החיים מוטלות על כתפינו... רק להחזיק מעמד ולחיות עוד ועוד.

והסוף הולך ומתרחק והחישובים לא נגמרים: בעוד 17 שנה התינוקות תהיינה גדולות ואז תיפסק העבדות לחיים, ואולי בעצם עדיף להמתין עד שתבנינה משפחה משלהן, ואולי יהא עלי עוד להמשיך ולחיות כדי שאם אחת מהן תתאלמן, חלילה וחס, לא תיוותר לבדה בעולם...

בנוסף לכל, הסביבה אינה מנסה להקל. כולם מסתכלים עלי כעל מועמדת לנישואים שניים. אפילו משפחת בעלי מצאה לנכון להעיר ולומר לי עוד בשבעה: "לך זה לא נורא. הרי את תתחתני...". כה פגעו בי מלים אלו. נכון, לחמותי אבד בנה והכאב עצום. לי אבד בעלי, חבר ומאהב ואב לילדי. לי אבד עולמי ואין לי אדם שיחבקני, יאהבני ויהיה לצידי בחיים. האם מישהו מכם מוכן להבטיח ולהשבע שחיי יוכלו להיבנות שוב מחדש? האם בזכות כמה אלמנות שהצליחו לבנות חייהן מחדש, יש לכם הזכות להחליט שאלמנות הוא מצב ביניים שבין נשואים ראשונים לשניים? התוכלו להבטיח כי שוב יהיה לי טוב בחיים?

ירושלים — רחל זקן

סגנון

7
טל בשן:
זוכרות אתה"ן

17–16
אורית הראל:
עמוס אריכא
הגאווה והכאב

42,19–18
נורית דברת:
טיולים מסוכנים מאד

27
שרה פרידמן:
חושבים שאנחנו משוגעים

31
פרופ' יואב ויזל:
הזהרו מפריחת הזיתו

עורכות: תמר אבידר וליאורה עיני
עורכת מוסף "בריאות": תהילה עופר.
עיצוב ועריכה גרפית: ברסיה אדלר, רותי בנאי
מודעות: נילה שניידר, סימה בללי מלפון (03) 439474
סוכירת הפקה: בחיה אבישי מלפון (03) 439276

כל הזכויות שמורות למעריב ©

סיפור השער:

ל"ג בעומר בשער. חתונות. אפשר לצאת מזה גם בזול, יחסית: שמלת כלה מכותנה רכה, עם רקמה עדינה ופנינים זערוריות – 330 ש"ח.
עיצוב: דיקי בן ארי ל"משכית".
חזור: פרחי גינה מבית־יצחק.
צילום: רמי נבון
(רשימתה של יהודית חנוך, עמ' 14–15)

מועדון מטיילי מינרב
מרכז אירופה
לגלות עולם נסתר עם מדריכי נאות הככר
יוגוסלביה לעומק — 16 יום, במסלול הקלאסי — 23.6, 7.7, 21.7, 2.8, 9.8, 2.9, 15.9, 6.10
הונגריה יוגוסלביה — 18 יום, מהדנובה ועד לחוף האדריאטי — 7.6, 5.7, 19.7, 2.8, 9.8, 20.9, 4.10
יוגוסלביה אוסטריה — 17 יום . לאורך האלפים — 14.6, 12.7, 2.8, 13.9
הונגריה יוגוסלביה אוסטריה — 23 יום. הטיול המקיף — 23.6, 28.7, 8.9
ביצוע: נאות הככר

רגע, חושבים!

בה"ד 12. מאי. 1987. צילום: צביקה ישראלי

טל בשן

מ"כיות X 100

אותן הפנים הצעירות, הגלויות. אותה ההליכה המזורזת, הגברית מעט, אותן מכנסי עבודה מבליטות מותן וישבנים. אותה הרצינות, אותו ההווי, אותם הקיטורים. מ"כיות 87'. עשר שנים ויותר ומאז הלכתי אני שם, באותם שבילים, עם אותם מדים. אלא שאנחנו היינו קורס מ"כיות נ"ח, וזה קורס המאה. "נון חית?" שואלת אותי מ"כית צעירה בתדהמה של מי שפגש דינוזאור פרה־היסטורי "יו, זה היה מזמן". באמת, איך שהזמן עובר.

כשמדובר בצבא אפשר להרגיש זקנים מופלגים גם בגיל שלושים. אחת השיטות הבדוקות לחסל נוסטלגיה היא לשוב ולבקר בזירת הפשע: לבוא לכנס מחזורים ולראות איך היפה של הכתה הזדקנה והשמינה, לבקר בעיירת ההולדת ולהיווכח שזה היה סתם חור עלוב. אבל במקרה של בה"ד 12 אין סכנה כזו: אני, מצידי, נטולת געגועים (כמעט) לחלוטין לתקופה שהיתה אחת הקשות בחיי, ומה שיש שם היום יכול רק לחמם את הלב: כל השינויים שחלמנו עליהם אז באספמיה קיימים היום, הגיוניים וטבעיים, כאילו היו שם מאז ומתמיד – בנייני מגורים חדשים ("סונסטות") במקום צריפים, גינות ודשאים במקום בטון עירום, שיחות ממוסדות עם הקב"נית (קצינת בריאות הנפש) במקום התגנבות יחידים מבויישת לצריף שלה, נעלי "גלי פלייט" במקום הנעליים הגבוהות. קצת איפור, עגילים צנועים.

מישהו הדליק את הזרם בסניף המרכזי. הנה, עובדה, אפשר לנהוג גם אחרת. ספרטה התרככה מעט – וכלום לא קרה לה. אז איך לא חשבו על זה קודם? ואולי הזמן פשוט עושה את שלו: אם לי יש מדיח כלים גם לבה"ד 12 מגיע חדר אוכל חדש, במקום ההוא, הישן, שורץ החולדות. "חולדות עדיין יש", מספרת אחת המ"כיות, "אולי, באמת, תראייני איזו חולדה וותיקה?" היא שואלת באירוניה. ההומור השחור עדיין שם. כאן אין כמעט שחיתויות וסמים ומעשים מגונים בחיילות, כאן הרמה האנושית ותחושת השליחות והטיפול בפרט גבוהים מעל ומעבר לממוצע בכל בסיס אחר – אבל הוי, כמה כמהנו אז לצאת מן השמורה: כמה קינאנו בכל הפקידות הפלוגתיות מרושלות המדים, שאפו עוגות ושלחו מכתבים והיו "ראש קטן". מה היו לנו ערכים ומה אידיאלים לעומת שירות עם הבנים, ונסיעה בג'יפים פתוחים ברוכון בשיער מתבדר ברוח. ואנחנו הלכנו כנזירות בשיער אסוף, עם צווארון מעומלן כמו קיר בטון אפור, ועם מעיל צה"לי תיקני, "יורמיות" עד הסוף – תמיד בסדר, תמיד אמורות לשמש דוגמה.

ההרגשה הזו, מספרות לי המ"כיות הצעירות, עדיין קיימת. "אין מה לעשות", הן נאנחות בכל כוכב תשע עשרה שנותיהן, "אנחנו חלון הראווה של צה"ל". כמה נכון – וכמה קשה. כי מי רוצה בגיל שמונה עשרה להיות חלון ראווה?

פתאום קמה נערה בת עשרה בבוקר, ורואה שהיא עם: אחראית על עשרות בנות, כמעט בגילה, נותנת פקודות, מובילה מסעות, מענישה, גוערת, מחנכת, מרצה על מורשת קרב ועל נשק ונתונה לתצפית מתמדת מלמטה (טירוניות) ומלמעלה (הסגל) עשרים וארבע שעות ביממה, מחזור אחרי מחזור אחרי מחזור. החברים נדים לה על מר גורלה. "יש מן סטיגמה כזו, שלהיות מ"כית זה מכובד – אבל זו מכה", והיא עוד צריכה להסביר שהיא בעצם קצת גאה.

וכל זה כשבבית היא עוד ילדה טובה של אבא ואמא, אולי עוד ישנה עם דובי במיטה, אולי עוד אוהבת לבכות. "כשאני חושבת על מה שעשינו אז, על האחריות שלקחנו על עצמנו, על החוצפה שהיתה לנו בגיל שמונה־עשרה תשע־עשרה להחליט במידה מסויימת על גורלן של אלפי טירוניות, אני נדהמת בעצמי", מספרת י., מ"כית לשעבר.

בבה"ד שתיים עשרה תמיד שרים. שירי געגועים, שירי יאוש, שירים בארבעה קולות לקראת הצעדות השנתיות. (עד היום אנחנו זוכרות את כל הקולות, בלי להתבלבל). כיום שרות המ"כיות את "שתי אצבעות מצידון" במהדורה מקומית: "רחוק מהבית, רחוק מהלב, רוצה את אמא וזה כואב, אני רק בת־עשרה, אבל תקועה בשתים עשרה".

ילדים מפקדים על ילדים. רק בישראל. כדרך, בלית ברירה, הם מתבגרים: "אנחנו מודעים לבעייתיות הזו", מספרת שלומית, הקב"נית. כיום היא עורכת עם הסגל שיחות קבועות – על הלחצים, על התמורדות, על בעיות גיל ההתבגרות. כמה טוב שזה כך. הנה עוד אחד מאותות הקידמה, שהרי בזמננו ההליכה לקב"ן, כמו לפסיכולוג, נחשבה כמעט לטאבו. צעד אחד לפני האישפוז בבית משוגעים.

היום מדברים גם על הנושא המיני. על חיים בבסיס בלי בנים, עוד תופעה חריגה כליכך שלא ידענו לעכל: את האורחים הלא־קרואים של הטירוניות שהתפלחו דרך הגדר סילקנו. את האורחים שלנו גירשנו בחצות, או הלנו בסתר. "נורא קשה, לחיות רק עם בנות", אומרת אסיא, עוד מ"כית של עכשיו. בעוד שנים רבות אולי תבין את היופי שבחברות המחוקת בין נשים. עכשיו באמת עוד מוקדם מדי.

"זה דור אחר", מסבירה מפקדת הבסיס, אל"מ נאוה סאס. היא אמנם מתגאה ב"בנות" שלה, בחורות על רמה אחת אחת, שנבחרו בקפדנות ועברו במהלך הקורס סינונים רבים, אבל "הדור הזה, כללית, יותר אגוצנטרי. נקודת המוצא היא 'מה טוב לי'. אם זה משתלב עם התכניות של הצבא – מה טוב. אם לא – לצבא יש בעייה". זה מה שאומרים על הדור הנוכחי, וזה, כידוע, נכון, אבל זה גם מה שאמרו על המחזורים שלנו לפני עשור, ותראו מה יצא מאיתנו, המ"כיות הקשישות של בה"ד 12. מה, בעצם? שאלה טובה.

אולי בכנס המ"כיות, שייערך השבוע בהרצליה לרגל קורס המאה, אפשר יהיה לקבל תשובות... אולי קצת יותר עצמאות, מעט יותר ביטחון עצמי, טיפ־טיפה משמעת עצמית, הידיעה שכבר עמדנו במצבים קשים בעבר. וכמובן, למרות הכל, גאוות יחידה נסתרת שמתחזקת ככל שהשנים עוברות, כמו אצל יוצאי היחידות הקרביות המובחרות. אחרי הכל, לא היינו סתם פקידות בקריה, ועד היום ניגשת מישהי מדי פעם וקוראת לנו "אוי, הנה המפקדת", ואנחנו צוחקות – מי מפקדת, איזה מפקדת – אבל מקוות שהילדים והבעל שמעו. ■

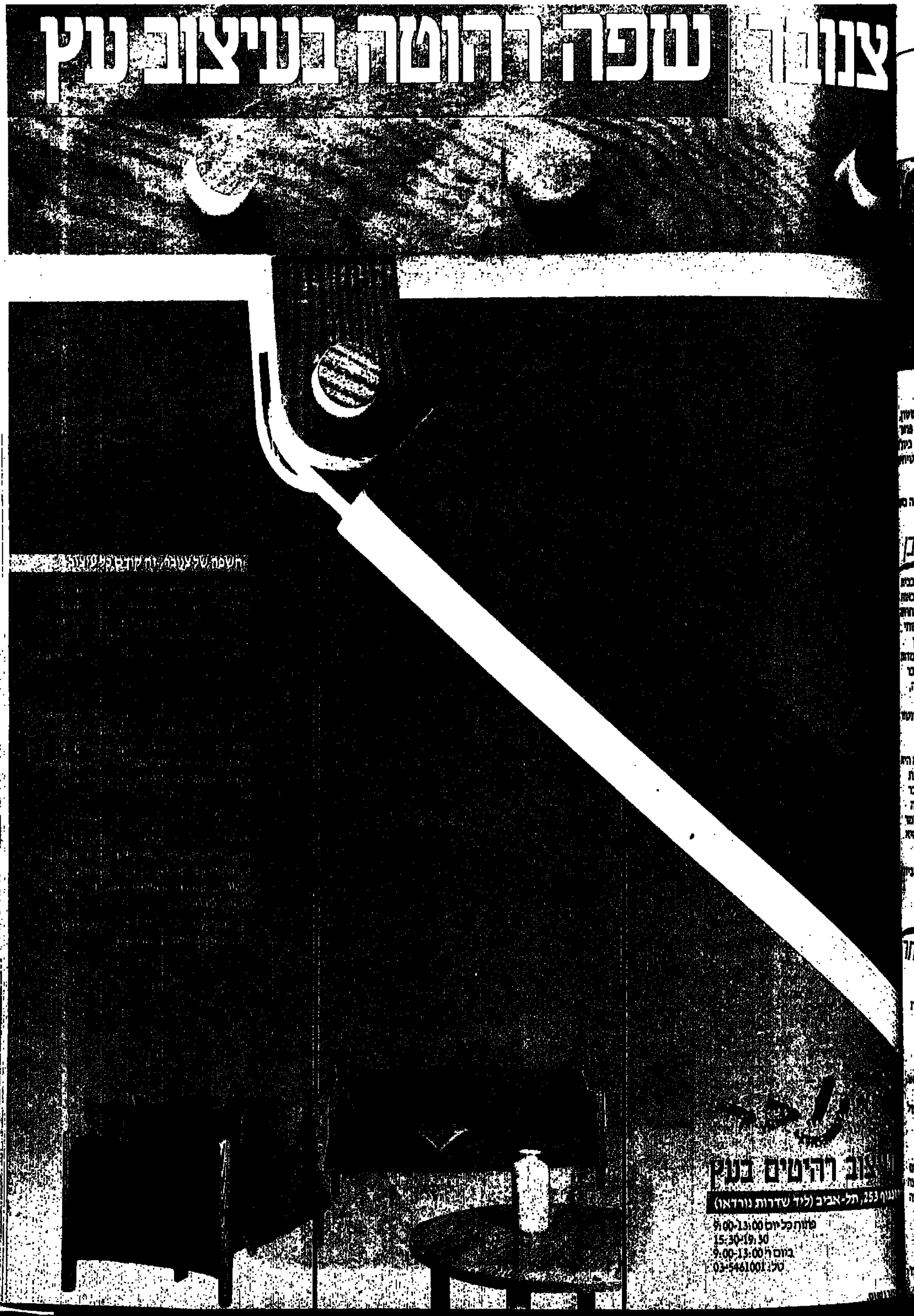

קורים דברים

משמאל: יולי עופר, ציפי שביט, רותי עופר והבת ליאורה. צילום: הנס אנגלסמן.

הכל נשאר במשפחה

אֵיל הספנות הישראלי, **יולי עופר**, תושב הרצליה פיתוח, הוא מעתה גם הבעלים של הקאנטרי קלאב בהרצליה. לאחר שהבעלים המקורי של האתר הזה פשט את הרגל, עניין ראש העיר הרצליה, **אלי לנדאו**, את תושב עירו עתיר־הנכסים ברכישת האתר. עופר שקנה את הפרוייקט, קרא לו על־שם בן אחיו דוד, סרן **יצחק (במבי) עופר** ז"ל, שנפל במלחמת יום כיפור.

בשבת בצהרים, על הדשא שבקלאב, חנכו את הקיץ יולי עופר ואשתו (השלישית) **רותי**, בתו הבכורה **ליאורה** ובעלה **אודי אנג'ל**, עם אמנים, אנשי תקשורת והילדים שלהם. היו שם עם או בלי הילדים: **ציפי שביט, טוביה צפיר, פגלי** מהגששים, הזמרת **חני ליבנה, אהר'לה גולדפינגר** מ"סיבה למסיבה", הבדרן **שלמה (ג'ינג'י) גולדנברג; בחיה שושני, מולי שפירא וגיא פינס** מגל"ץ. היה גם, **פריס דיגניס**, איל ספנות יווני שקפץ לארץ בעסקי הספנות שיש לו עם "האחים עופר".

בקאנטרי קלאב שבהרצליה אפשר להנות מחמש בריכות שחיה, חדרי כושר, אולמות אירועים וחוגים שונים. בקרוב תושלם הכנתם של חמשה מגרשי טניס ובתוכנית להקים משטח להחלקה על קרח ומסעדות נוספות. מנהל את המקום, אחיו של במבי ז"ל, **שדיה ("יאיא") עופר**, לשעבר מפקד בצבא קבע. הכל נשאר במשפחה. ■

אירית רותם

חברות

חברת הכנסת **שרה דורון** והציירת **רות פייגין** הן חברות ותיקות מזה שנים רבות. דורון ביקרה בתערוכתה של פייגין, המושפעת מהצייר **וכסלר**. לצופים מהצד נדמה היה, שהשתיים לא התראו זמן רב, אך למעשה הן נפגשות מידי יום שישי, למשחק ברידג', בחברתן של ידידות נוספות. ■

זהר אהליאב

סטלונה והפאפאראצ'י

"אתם גרועים יותר מהפאפאראצ'י באיטליה", סינן **סילבסטר סטלונה** בזעם כשהוא פוסע אל המעלית המובילה אל הסוויטה המוגנת במרומי הקומה העשירית של מלון "אביה סונסטה", באילת. סטלונה, אליל ההמונים. בסך הכל רצה לשתות קפה בלובי המלון. אך איך אפשר לעשות זאת מול עדת צלמים, מעריצים ועשרות זאטוטים, המבזיקים לעברו "פלשים" מסמאי עיניים. בהוליווד מספרים כי הוא

סטלונה בדרך לחוף. צילום: יהודית זילברשטיין.

אגוצנטורי, קשה ושחצן. באילת הציג סטלונה דמות שונה לגמרי. ילד־טוב־ירושלים הנרדף על ידי אוהדים צמאי־צילום.

שאלתו הראשונה היתה: "האם אוהבים אותי בישראל?" והיתה לו סיבה טובה: בדנמרק, כך מספר **שלמה מוגרבי**, איש "ישראפילם", קידמה את פניו הפגנה אלימה. סטלונה מייצג שם את האלימות, הכח הברוטלי והטילים האמריקאים על אדמת אירופה. בישראל צעקו לעברו נערות מוכות־היסטריה: "כמה שאתה יפה, אני מתחו!"

סטלונה גילה נדיבות לב כאשר העניק למלצרים במסעדה האיטלקית של המלון, תשר בסך 400 דולר. ■

יהודית זילברשטיין

מנכ"ל המשביר שמואל אייל ובנות המקהלה. מוכרים ושרים.

מקהלת זבניות

כעת, גם "למשביר לצרכן" יש מקהלה. במקהלה 18 זמרות: קופאיות, זבניות, ו־3 מנהלות: **דבורה יצחקי** – יו"ר הועד הארצי של המשביר (סולנית), **רלי אלישיב** – קניינית ארצית של אופנת גברים **ויהודית ברעם** – קניינית אופנת נשים. המנצח – **מנשה לב רן**, מנצח תזמורת המשטרה. המקהלה זימרה ב־1 במאי, חגיגת היובל למשביר, בהיכל הספורט ביד־אליהו. לגבי המשך: "אנחנו מאד מקוות שיזדמן לנו להופיע באירועים נוספים". ■

גילה מצא

הכוכבים איכזבו...

החיים זה לא רק טניס, אבל איגוד הטניס הישראלי קיים קבלת פנים חגיגית במלון המלך דוד לכבוד משתתפי התחרות הבינלאומית לטניס המתקיימת מדי שנה בפסח בירושלים. מנהל המלון, **ג'ו הקש**, טניסאי מושבע, נתן את הקוקטייל במתנה מתוך כוונה להרים את קרנו של מרכז הטניס הירושלמי. אורחי הכבוד בארוע היו אמורים להיות כוכבי הספורט הלבן, **עמוס מנסדורף ושלמה גליקשטיין**, אבל השניים לא הופיעו. גם הח"כים החובבים בכדור, **שלמה הלל ושמחה דיניץ**, אף הם איכזבו ולא באו. לעומת זה ניתן היה לראות רבים אחרים שהיטיבו לבם במשקה וביניהם:

אנשי התקשורת דסי ויאיר שפי[...], שלום קיטל, אנשי "הדסה" [...] גזרי וברכה רחמילביץ', יו"ר [...] רוני בראון והטניסאים המבטיחים גלעד בלום ושחר פרקיס. ■

אילה [...]

אשה לבית הלבן

הסיכויים, כי אשה תשב [...] הלבן לאחר הבחירות [...] לנשיאות בארה"ב, קטנו [...] ב־50%, לאחר שאחת מבין [...] המועמדות, שהתעתדו לרוץ במפלגה הרפובליקנית [...] לתואר הנשיא, פרשה. המדובר **באליזבט דול**, שרת התחבורה, אשר הסירה אפשרות של מועמדותה מאחר שבעלה, [...] **רוברט דול**, החליט להשתתף במירוץ המפלגתי למועמדות לנשיאות. המועמדת שנותרה [...] **ג'ין קירפטריק**, לשעבר שגרירת ארה"ב באו"ם, אשר יודעי־דבר מנבאים לה כי אפילו לא תזכה בנשיאות, הרי במידה שהמועמד הרפובליקני ייבחר כנשיא – היא תיבחר לסגניתו. ■

תמר אני[...]

הבחורות לא עובדות יותר

אריה כהן, האיש שעומד מאחורי פיתוח חיי הלילה בתל־אביב בסיועם של מוסדות חדשניים כמו ה"בקתה" ו"פינגווין", עורך עתה גיחה מחודשת אל הלילה העירוני: במורד רחוב אלנבי, מול בית האופרה, הוא פתח באר־קפה־[...] פתוח לרחוב המיועד להיות מדרחוב. "זה בכוונה לא סגנון של פאב. עייפתי כבר מן החבר'ה שעולים על השולחן, שרים ורוקדים ושוברים כוסות. רוצה משהו אחר". למשהו הזה קורא[...] "אופרה" ואריה בוודאי שלא רוצה להתפאר בכך, אבל קודם לכן היה שם – בית זונות. הבחורות העובדות נעלמו מן הסביבה המיידית של ה"אופרה". ■

תלמה [...]

רות פיינן (מימין) ושרה דורון. גם ברידג'.

מימין לשמאל: יובל כספין, יחצ'נית מלון "ימית" טולין ויינברג וסימון סוסן. צילום: זהר אהליאב

מאפיה מוסיקלית

סימון סוסן, מפיק תקליטים יהודי מבברלי־היילס, מהמר על עולם המוסיקה הישראלי. סוסן, שלדבריו אחראי להצלחתה האדירה של להקת הפאנקי "שאלאמר", הוא ידיד קרוב של ברברה סטרייסנד ואף הפיק את אחד מתקליטיה. בארץ הוא הקים חברת הפקות בשם הארץ המובטחת,

עד שהוא יגלה אותם, עסוקים מספר אנשי אופנה ישראלים בהגשמת חלומות מוסיקליים: המעצב **יובל כספין** ישיר את שירו של **רמי קליינשטיין** "בלוז כתום", הדוגמנית **תמי בן עמי** תשיר שני שירים מבית היוצר של **דני דנתן**, הדוגמנית **יהודית נגר** מבצעת את גירסתה ל"אהבת חיי" של **חיים משה** והדוגמנית שחקנית **קרוליין לנגפורד** הקימה להקת קצב בסגנון הקאנטרי רוק.

זהר אהליאב

לעמוד בצוותא

כל הקבועים התייצבו בליל שבת למסיבת ליל העצמאות המסורתית בחצר ביתם של מאיר ויונה עמית ברמת גן. החל מראשי המוסד, אנשי מודיעין, בטחון, כלכלה, משק העובדים, מפלגת העבודה. כל אלה בתוספת של קמצוץ תקשורת והוהמה ותקרובת מעשה ידי האורחים – יצר אירוע עם מרכיבים ישראליים חזויים־מראש וקבועים. חלק הגיע עם דור שני ושלישי והללו ביכרו לשבת סביב המדורה ולשיר עד שלוש בבוקר, לא־מוי־יודע־מה. בחצי השני של המגרש הושמעה מוסיקת מעליות, בסגנון קליידרמן, ומאות אנשים עם כוסית ערכו שם מאות מפגשים לאורך הערב, כשהם עורכים תרגילים "בסמול טוק".

אחד המעגלים ערך התערבות: האם יחזור אורי זוהר אל החבר'ה? פסק **שאול ביבר**: לא, לא יקרה, מפני שהוא כבר סיבך את המשפחה שלו עמוק מדי...

במעגלים אחרים היה הנושא המדובר ביותר: סיכויי המערך עם פירוק הממשלה. מלבד בושם נישא באויר גם ריח בחירות.

בקהל התערבבה קבוצת אורחים מלוכסני עיניים, יפאנים מכת המקויה, מה שגרם לרגעים מביכים כאשר כמה מהחבר'ה חשבו שמאיר עמית השתגע ולקח מלצרים וקייטרינג...

ליד המדורה, לפני נעילת הערב, תבע **ג'יבלי** (הקטן) ממאיר עמית כי יגלה את תכניותיו למסיבת יום העצמאות בשנה הבאה, שנת ה־40 למדינה. עמית נמנע: "יש פה הרבה אנשים המורגלים שלא לגלות בפומבי את תכניותיהם".

רשימה חלקית ביותר של הקהל: **יצחק ואופירה נבון, אלי ו"אתיקה" זעירא, מוריס וסילביה לוי, רוברט דאסה, יצחק ולאה רבין, שייקה וגיטה גביש, שייקה ואוה דן, יוסי הראל, רות דיין, נפתלי בלומנטל, חגי ועליזה אשד, דוד ודינה שוהם, אהוד שילה, מוסה זוהר, שלמה אליהו, גד ונלה יעקובי, צבי (צ'רה) ורוחקה צור, יוסף ושריקה הרמלין, שמחה וויויאן דיניץ, גברי ודפנה בנאי, צ'יץ וזיוה להט, משה ודינה פלד, אורי לוי, רבקה רז ו**... זה כמובן לא הכל אבל "רק" עם הללו הספקנו לעמוד בצוותא. ■

תמר אבידר

כלה לנסיון

נערת ישראל **יעל גוטלר** החליטה, שהיא רוצה להרגיש כלה לערב אחד. חתן היא לא מחפשת. האופנאי ההולנדי **תיאודור סי**, המתגורר ומעצב בירושלים והמזכיר במראהו את הקומיקאי האמריקאי המנוח **מרטי פלדמן**, קפץ על המציאה והציע את שירותיו. במסיבה שנערכה בתל־אביב הוא הלביש אותה בדגם שעיצב במיוחד עבורה. יעל, שלבשה את השימלה ההדורה, החליטה שרווקות בכל זאת תואמת אותה יותר. ■

זהר אהלאב

מימין לשמאל: הדוגמן אבי חזן, המעצב תיאודור סי ונערת ישראל יעל גוטלר. צילום: זהר אהליאב.

קטנים

אורי בנאי, בנו של הגשש גברי לוי, התקבל ללהקה צבאית של פיקוד מרכז. גם **נועה לביא**, בתם של **שושיק ואריק לביא**, התקבלה לאותה להקה ★ ★ ★ בפתיחת תערוכתה של **לינדה זנדהאוז** בגלריה ארטיפק, בה נדמה היה כאילו נערך במקום כנס של בוגרי "בצלאל" או ועידת גרפיקאים, גילתה האמנית כי רצתה בעצם לתלות בפתח שלט הקדשה: "לג'וגל" – בעלה, שעודד אותה ואיפשר לה להגיע לתערוכה זו. **שמעון (ג'וגל) זנדהאוז**, מי שבשנתיים האחרונות עסק בעיצוב החדש של "מעריב", ויתר על המחווה ★ ★ ★ **שולמית ליבנת**: זמרת ומלוות שיירות במלחמת השיחרור. **יעל שרז** בעלת עבר דומה: זמרת ומלוות שיירות. במוצאי יום העצמאות במסיבה קטנה ונחמדה הסירו השתים את האבק שהצטבר על כמה מן השירים של הזמנים ההם. **אורי כהן**, מוסיקאי של הזמן הזה, ליווה. החברים המהמו. עד שתים בבוקר ★ ★ ★ שתי פליטות־הפה של החודש: שר החינוך והתרבות, **יצחק נבון**, בפתיחת ועידת אגודת הסופרים, על אודות המשורר **ש. שלום**, נשיא האגודה שישב לידו: "אני מברך את ש. שלום אשר נפטר ממחלה קשה"; **לילי מנחם**, חברת מועצת עירית תל־אביב במסיבת יום הולדת ה־70 **למרדכי (מנטש) צרפתי**, באולמי "לב העיר" בהרצליה, השייכים **לבצלאל מזרחי**: "נמצאים עמנו הערב: **האלוף רחבעם זאבי ואשתו, השר עזר וייצמן ואשתו, רות דיין** ובעלה..." ★ ★ ★

תלמה הזז

סנדלי בריאות אמיתיים עם רפידה רפלקסולוגית

סנדלים וקבקבים המשלבים בריאות עם אופנה.
לבחירתכם: • עשרות דגמים בצבעים אופנתיים לנשים, גברים וילדים • סוליה שטוחה או מוגבהת • שתי מידות רוחב של רפידה.
סנדלי טבע – נוח ללכת וללכת וללכת... לעבודה לבילוי או בשעות הפנאי.

היתרון מונח בכף הרגל

הרפידה הרפלקסולוגית של סנדלי טבע מתאימה למבנה כף הרגל שלך, כאילו הטבעת את רגלך בחול הרך.
הרפידה פותחה במיוחד כדי להעניק לכף הרגל של האדם המודרני, את כל היתרונות שהיו מנת חלקו של האדם שגדל בטבע והלך יחף ו...בריא. כל קימור וקיעור ברפידה, מהעקב עד לקצות האצבעות, נועדו לספק יציבות, נינוחות ותנועה טבעית.
הרפידה מורכבת משעם טבעי המשמש כבולם זעזועים בזמן הליכה או ריצה על משטח קשה (כמו מדרכה). השעם עצמו מצופה בעור טבעי רך, כדי שמגע כף הרגל עם שטח הרפידה יהיה נעים ככל האפשר.
דירשו את סנדלי טבע מקורי בחנויות המובחרות.

קיבוץ נאות מרדכי
כיף לכף הרגל

ל'מי שכבר ראה הכל ול'מי שלא ראה עדיין כלום

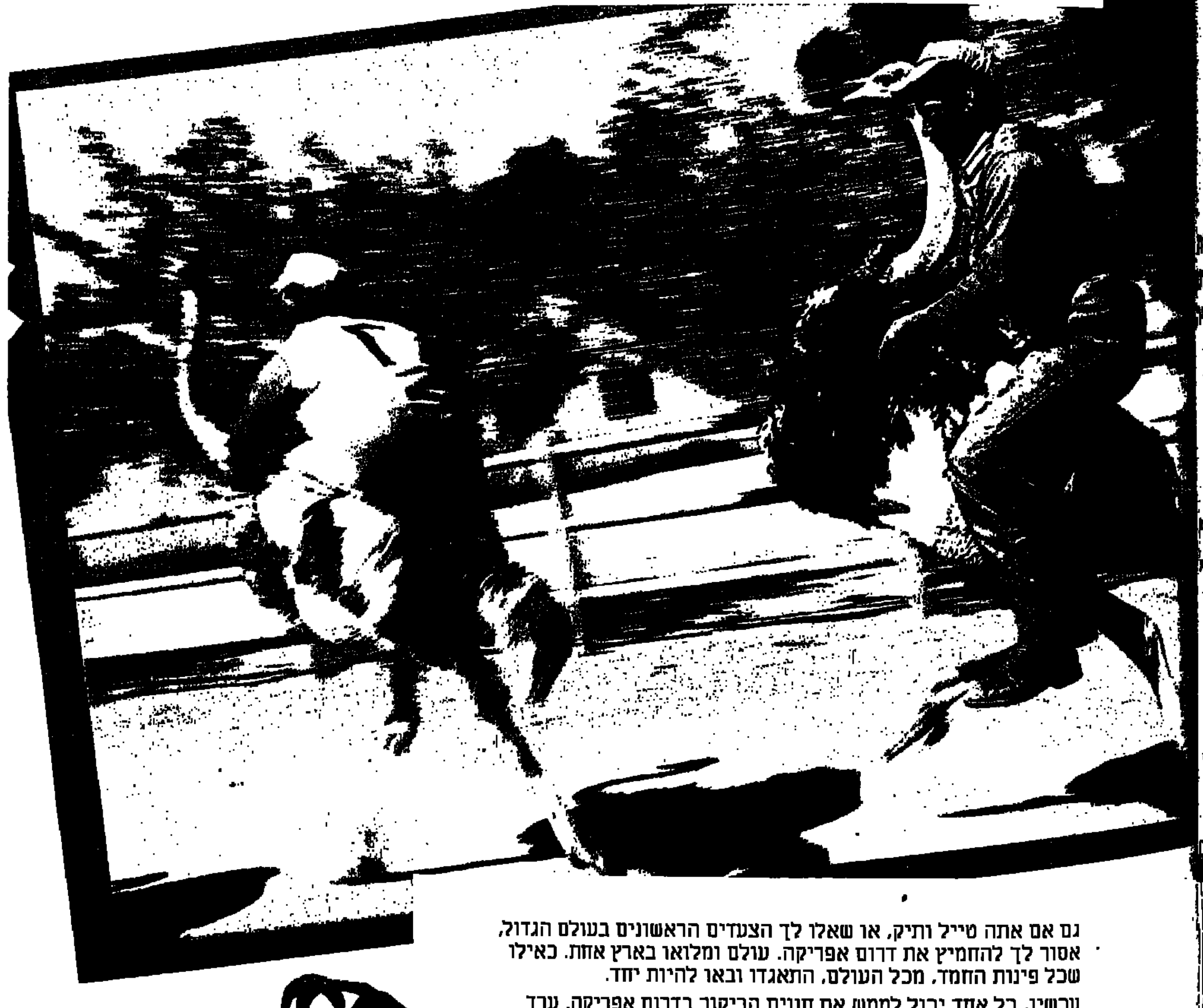

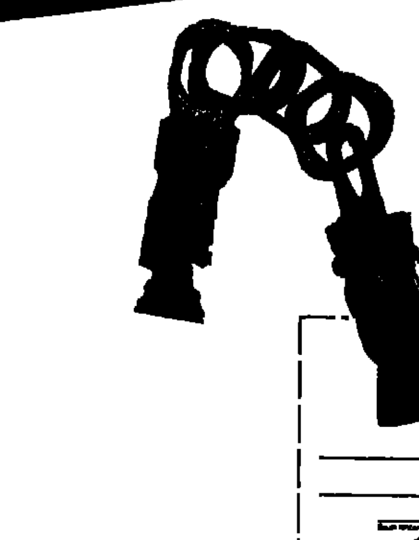

גם אם אתה טייל ותיק, או שאלו לך הצעדים הראשונים בעולם הגדול, אסור לך להחמיץ את דרום אפריקה. עולם ומלואו בארץ אחת. כאילו שכל פינות החמד, מכל העולם, התאגדו ובאו להיות יחד.

עכשיו, כל אחד יכול לממש את חווית הביקור בדרום אפריקה. ערך המטבע המקומי – הראנד, ירד, יחסית לדולר, ונוצרה מציאות מחירים מפתיעה וכדאית.

למשל: לינת לילה + ארוחת בוקר במלון ברמה טובה, תעלה כ-$17. אם תעדיף מלון פאר, יהיה המחיר – החל מ-$34.

ארוחה מלאה במסעדה טובה תעלה כמחצית ממחירה בתל־אביב. גם את האופנה העולמית האחרונה תמצא פה ובמחירים נמוכים להפליא... והדוגמאות רבות רבות.

אל תוותר. בוא לראות את כל העולם, ובמחיר של ארץ אחת. הכנס עכשיו לסוכן הנסיעות שלך ודרוש פרטים נוספים.

לכבוד לשכת התיירות של דרום אפריקה.
רח׳ ה׳ באייר 14 ת"א. 62093.
נא לשלוח לי, ללא התחייבות מצידי, פרוספקט צבעוני על דרום אפריקה.

שם ______
כתובת ______
לקבלת פרטים נוספים
טל׳: 257367, 03-257950.

דרום אפריקה-רעיון לא יקר.

satour

גלין / הילה פרסומאים

מאי 1987

מה שצריך

המדור של רותי ברק

קוראות יקרות,

זו הפעם השלישית ש"מה שצריך" מופיע והפעם יוקדש חלק נכבד לקיץ: הוואין טרופיק היא החברה השניה בגודלה בעולם ליצור שמני שיזוף ותחליבי שיזוף. כל תכשירי הוואין טרופיק עשויים מחומרים טבעיים אקזוטיים: קוקוס, אבוקדו, מנגו ובננה.

מה שפחות נעים בקיץ - היתושים. אני שמחה לכתוב לכן על "קילינ-ג'י", תכשיר מהפכני שאולי יקל עליכן קצת.

ועוד במדור: "ריתמיק" - דיאודורנטים מבית "דנשר". עפרונות איפור של "בוטיצ'לי" ומכתב מקסים ששלחה לי אחת הקוראות. אני שוב מזמינה אתכן לכתוב, לשאול ולהביע דיעה.

רותי ברק

בוטיצ'לי החליט לעשות לך עיניים - בגוונים מתחלפים

זוהי הצעקה האחרונה! עפרונות איפור בצבעים מתחלפים. ורוד, חום, לילה, או אולי צהוב, סגול, ארגמן? עפרונות האיפור של בוטיצ'לי מעניקים לעינייך את מראה הפסים המשתנים האופנתי כל כך. ואם לאחר הצביעה בעיפרון את רוצה לקבל גוון חדש, שונה ולא אחיד (שוב, זה באופנה!) טשטשי מעט את האיפור בעזרת אצבעך. דרך אגב, כדי לחדד את עפרונות האיפור מומלץ להשתמש במחדד מיוחד של בוטיצ'לי בעל חור כפול המתאים לעפרונות בגדלים שונים.

FREEDOM - תחבושות הגייניות [illegible] מבית KOTEX (יצרני מגן תחת[illegible])

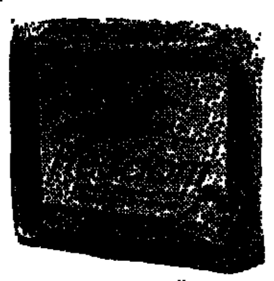

כפי ש"בְרוויה" עשתה מהפיכה בעו[illegible] מגיני התחתון כך "פרידום" בתחבושות ההיגייניות. תחבושת דקה במיוחד, [illegible] כושר ספיגה גבוה, כל תחבושת מקופלת בנפרד, עטופה באריזה סטרילית וניתנת לנשיאה בארנק. אני מניחה שאת מכירה תחבושות היגייניות שדווקא ברגעים הכי לא נעימים מחליטות להתפרק- עם "פרידום" אין בעיות כאלה. לתחבושת שיכבת מגן פלסטית למניעת הכתמה כל זמן המחזור ו-3 פסי הצמדה לבטיחות מירבית.

KILLIN-G עושה ליתושים את המוות...

אני מאוד אוהבת את הקיץ הישראלי, אבל איך שאני שומעת את המילה 'קיץ' אני מתחילה לשמוע זמזום טורדני ליד אוזני הימנית... (אפרים קישון כתב על זה פעם הומורסקה נפלאה). הפתרון שלי: KILLIN-G. מכשיר חשמלי ובו טבליות מיוחדות שדוחות את היתושים ומשרות ריח נעים בחדר. **חשוב מאוד! טבליות KILLIN-G מאושרות ע"י משרד הבריאות ומכון התקנים ומתאימות לחדרי שינה ולחדרי ילדים!**

בואי נדבר גלויות

שמחתי מאוד לקבל את מכתביכן. מכתב יפה במיוחד כותבת יהודית גוף-אריה [illegible]

שלום רב,

קראתי [illegible] את המדור שלך, רציתי להביא לידיעתך ולידיעת הקוראות [illegible]

[illegible]

יהודית גוף-אריה

הקיץ גם את תהיי "מיס הוואיין טרופיק"

תחרות היופי השנתית שעורכת חברת "הוואיין טרופיק" במרכזים רבים בעולם הכתה גלים גם כאן, בישראל. בכתר זכתה השנה הדוגמנית רויטל מור. (שיצגה אותנו בתחרות בפלורידה, ארה"ב, וזכתה במקום מכובד). תכשירי השיזוף של הוואין טרופיק עשויים כולם על בסיס **פירות אקזוטיים** - קוקוס, אבוקדו, מנגו ובננה שמאפשרים שיזוף מירבי ללא פגיעה בעור. לבחירתך **שמני שיזוף** עם מקדם הגנה בינוני (4) איתו כדאי להתחיל את הקיץ, עם מקדם הגנה קל (2) וללא מקדם הגנה בכלל. **תחליבי השיזוף** מומלצים ביותר, נספגים היטב בעור ואינם משאירים תחושת שמנוניות. לבחירתך 7 סוגים עם מקדמי הגנה מאפס עד 22. האחרון מיועד לפניהם של תינוקות ולבעלי עור רגיש במיוחד. לאחר השיזוף אני ממליצה על תחליב **"אפטר סאן"** - מונע קילוף, מחדיר לעור לחות שאבדה לו ועוזר לשמור על גוון השיזוף הכהה.

ריתמיק דיאודורנט - מתוצרת "דנשר"

מספר נשים פנו אלי וביקשו מידע לגבי דיאודורנטים שאנו משווקים. ובכן, **ריתמיק דיאודורנט ספריי** לאשה ולגבר מיוצר ע"י "דנשר" במיוחד עבור חברת "ברק אבנר" ב-3 ריחות נפלאים: הבאנה, בורדו, ספרינג.

הייר אאוט - IN מכשירים חשמליים להורדת שערות - OUT

נשים רבות קנו מכשירים חשמליים להורדת שערות והתאכזבו. מסתבר, שחשיטות ה"ישנות" עובדות ביעילות ופעמים רבות בכאבים פחותים. אבל, מי רוצה לגזור חתיכות בד, לחמם שעווה, למרוח... אף אחת. HAIR OUT הוא הפתרון המושלם. רצועות מוכספות ועליהן שעווה לשימוש מיידי. אין צורך בהכנות מיוחדות, HAIR OUT הגייני ביותר, אינו מכיל כימיקלים ואינו משאיר ריחות לוואי. חבילה אחת מספיקה ל-2-4 חודשים ועולה 8.20 ש"ח בלבד.

3 מכל 4 תינוקות בישראל יהנו משי חונם

[illegible]

מען למכתבים: רותי ברק, ת.ד. 3575, פ"ת.

אופנה

יהודית חנוך

לקנות? לתפור? לשאול?

שמלת כלולות לבנה היא אופנה חדשה יחסית, רק בת מאה שנים. בסרטים ובסיפורים יש משפחות שבהן שמלת החופה עוברת מאם לבת. במציאות, זה נדיר. שווה לשמור שמלה רק אם היא עשוייה ממשי או תחרה עם רקמת פנינים וחרוזים – וכמה יש כאלהז בשמלות כלולות אין הרבה שינויים אופנתיים.

בפינאלה של תצוגות אופנה מראים תמיד דוגמנית בשמלת חופה. לפעמים, בדגם מטורף, מכנסונים או חצאית מיני. מי שרוצה להיראות נועזת או מקורית בערב זה, לוקחת צ'אנסים שלא יבינו את המסר האופנתי. כלות עם שכל בוחרות בבגד שהכי מחניף להן. מבליט את הצד היפה של גופן.

החידושים המקוריים יחכו לערב קיץ אחר. באופנת בגדי־כלות יש שינויים מעטים. באלה של קיץ '87 יש נטייה להדגיש את המתניים, כאשר החלק העליון צמוד והחצאית גדולה וארוכה, בסגנון השמלות הרומאנטיות של שנות החמישים. האריגים, דמויי־משי, סאטן, תחרה וגם כותנה דקיקה רקומה בשולים, שבצרפתית קוראים לה "ברודרי אנגלז", שהיא אריג ופהפה לשמלות כלה קייציות. ■

▲ שמלה עם טעם של פעם ("תמרה יובל").

חלום של שמלה

שמלת כלה זה לא בגד שעשוי מכותנה, ממשי או מתחרה, שמלת כלה זה בגד שעשוי מחלומות. לא רק החלומות של גיבורת השמחה, גם של אמא שלה, שלא היתה לה שמלה כזו בגלל המלחמה/ הצנע/ המצב. וככה יום אחד מאושר, יוצאת נערה, שרוב שנותיה לבשה ג'ינס וטריקו, בדרך להגשמת החלום הגדול, למצוא בגד שייעשה אותה מלכה ללילה אחד.

לכן, למצוא שמלת כלה זה לא דבר קל. מי שעבר את הקטע הזה יודע בדיוק למה הכוונה. מי שעוד לא עבר, עוד יידע. אולי זה מפני שזה בגד של פעם אחת בחיים, וגם כשזה קורה פעמיים ויותר אז זה כבר לא כמו הפעם הראשונה.

גם לשרה פרגוסון, הכלה הכי מפורסמת של הקיץ שעבר, לא קל היה לבחור שמלה, למרות התקציב המלכותי הבלתי מוגבל. אחרי שסקרה את השמלות של כל המעצבים הכי מפורסמים באנגליה, הלכה שרה לתופרת לא ידועה, שלמדה עם גיסתה לעתיד הנסיכה דיאנה באותו בית ספר, הן שוחחו קצת ושרה החליטה שהיא היחידה שמבינה אותה ויודעת מה היא רוצה.

את שמלת הכלולות של שרה ראה כל העולם. היו שאהבו אותה והיו שאמרו כל מיני דברים, שהיא עושה לה ירכיים רחבים, שהיא נראית קיטשית ועוד ועוד. מה שמלמד שגם נסיכה נאה עם הרבה כסף לא יכולה להשביע את רצון כולם.

בחורה חכמה השרה המלכותית הזו, לא מוכרחים לחקות אותה כדי ללמוד ממנה שיעור חשוב באיך לקנות שמלה כלולות. לא צריך לבחור מהר. לא להיתפש לבגד של מעצב ידוע או בוטיק כלות מפורסם. לקנות או לשאול שמלה רק כשמרגישים בה ממש טוב, ורק במקום שנעים לעשות בו את העסקה האופנתית הכי חשובה בחיים. אל תתנו לאיש לשכנע אתכם שהשמלה הזו נראית שגעון, אם לא מרגישים שזהו זה. לככב לעיני כל האורחים בבגד צמוד, או חשוף, או סתם לא נוח, זה מביך. וזה מה שזוכרים אחר־כך, כשמסתכלים בסרט הווידיאו או בתצלומים שבאלבום.

נסו לעשות מבחירת השמלה וההינומה פרוייקט של כיף, פנו לו זמן ואל תילחצו. אם אומרים שצריך להחליט מהר, כי יש מישהי שרוצה אותה שמלה לאותו ערב, ואת עוד לא בטוחה – ותרי עליה. יש עוד שמלות. זה מה שקרה השבוע לנערה שאני מכירה, שסיפרה לי למה בחרה בשמלה שבכלל לא היתה בטוחה שהיא רוצה. ■

▲ שמלת כלה שתוכל להיות גם שמלת נשף. לכלה נועזת שרוצה להיראות קצת אחרת ("תמרה יובל").

◀ מלכה לערב אחד, עם עון של מלמלה וסרט על הגב ("ארבע עונות").

כלות בשיטת הסרט הנע

בארץ התפתח ענף מיוחד, שאיני יודעת אם יש דוגמה לו במקום אחר: תעשיית כלות. בבוקר היום הגדול נכנסת ליזאלון יופי/ מספרה/ בוטיק נערה של כל יום. לפנות ערב. כמו פרפר שבוקע מהגולם, יוצאת כלה מסורקת ומאופרת, כמו שחקנית קולנוע ליום הסרטה, בשביל הווידיאו. יש סיפורים על חתנים שלא הכירו את זוגתם להיות מתחת לשכבות האיפור ומפלי התלתלים, והיו שהתבלבלו בין המקור והמוצר המוכן ורצו להכניס למכונית המקושטת בפרחים עלמה זרה.

פס הייצור של תעשיית הכלות כולל פדיקור, מניקור, אמבטיה, טיפול פנים, איפור, תסרוקת ועוד כמה השבחות שאפשר להוסיף "אה לה קארט". רק לנערות צעירות וחסונות יש עוד כוח להתחתן אחרי שעשו את כל דרך הייסורים הזו ביום אחד. ועוד בידיים של קוסמטיקאית וספר שעורכים מפגש ראשון, מקסימום שני, עם הראש הפרטי של גיבורת הערב. את כל הנ"ל אפשר לעשות בנחת יום או יומים לפני, רק להתאפר ולהסתרק באותו יום, להתלבש בבית, ולעשות מזה טקס פרידה נעים מחיי הרווקות.

אז למה עושים את זהז כי כמו באופרה של מוצארט, "כך עושות כולן". הסאלונים והיכלי היופי מציעים "עסקות חבילה", שמלה פלוס כל השירותים. וזה נראה כסידור נוח. מחיר עסקת חבילה כזו הוא בין 200־100 ש"ח (לא כולל שמלה). ■

כמה זה עולה?

מחיר שמלות הכלה בארץ ההוא ללא כל יחס לשווין. בארצות הברית ובאנגליה אפשר לקנות שמלת כלה יפה במחיר 300-250 דולאר. אצלנו, זה מה שמבקשים עבור השאלה ללילה אחד. מחיר שמלות כלה מתחיל ב־200 ש"ח ומטפס עד אלף. בגלל מחירן הגבוה של שמלות כלה בוחרות רוב הכלות לשאול שמלה. כל המעצבים הידועים תופרים שמלות כלה. גדעון אוברזון, עודד פרוביזור ועודד גרא תופרים לפי הזמנה, במחיר 800 ש"ח ויותר. לתמרה יובל ולמירי שפיר אוסף מוכן של שמלות כלה, שאפשר לבחור ממנו שמלה מוכנה, או להזמין. שמרית אור מתמחה בשמלות כלה בסגנון של פעם, עם תחרות עתיקות.

בלורנזו יש שמלות כלה גדולות, עם שכבות של מלמלה ותחרה. למשבית – שמלות כותנה עדינות עם רקמה לבנה או פסטלית, שתמצאנה חן בעיני כלות שאוהבות את הקו הנקי והפשוט. מחירן 450 ש"ח. במספרות ובמכוני־היופי, כמו ארבע העונות, שמתמחים בהלבשת כלות ומציעים גם בגדים בהשאלה, עולה שמלה ללילה אחד בין 200 ל־800 ש"ח, תלוי עד כמה השמלה מפוארת, חדשה או משומשת.

אפשרות נוספת שחזרה לאופנה היא לתפור שמלה אצל תופרת. קונים אריג, בוחרים דוגמה מהז'ורנל ותופרים, כך עשו פעם כולן. מי שיודעת מה שהיא רוצה, תוכל לארגן שמלה יפה מסאטן, תחרה או כותנת־תחרה, ב־300-400 ש"ח. ■

אורית הראל

אריכא: הגאוה וכאב

עמוס אריכא. יש מי שזוכר אותו משנים רבות במשטרה, יש מי שמכיר אותו כצייר, יש המזהה את שמו על כריכות רבי־מכר באנגלית. אמן יוצר באמצע החיים, חושף את הפן האישי של חייו. לא הכל "הפי־אנד", לא הכל גוונים של ורוד.

עמוס אריכא. "אני איש של מצבי־רוח. מגיע להתפרצויות זעם". צילום: שמואל רחמני.

בקומה העליונה של בית דירות קטן, בין קירות מכוסים בתמונות וים שפולש באסור מסנוור לתוך החדר, הוא יושב מולי ומחייך. וצוחק. וכועס. ומתאפק. וכואב. וקם, ויושב, ושב קם, ושוב יושב. עמוס אריכא. אמן בגיל השאלה, מחפש תשובות שאולי בכלל לא קיימות.

פעם ראשונה שהוא מתראיין ממש. ולמרות שהוא איש גדול, אמן מוכר, סופר נודע בחו"ל, מי שבעצמו כתב בעיתון והיה דובר המשטרה, נראה שהוא קצת מתרגש. "אני לא אוהב את החשיפה האישית, עושה זאת במסורה. היום, האיש המבוגר בצד הילד שבי אומר, שגם בחשיפה אין רע, זה מעין עיטור של שולי היצירה. אם אני חושף את יצירתי ומישהו רוצה לחשוף את האיש בשולי היצירה – למה לא, אין בכך רע". הוא כמעט חגיגי בהתחלה, כל כך אנושי בסוף.

במובן מסויים חי את חייו הפוך. "קרתה לי תקלה בתחילת דרכי. התחלתי מוקדם מדי", הוא חושב בקול. "לא הייתי צריך להתחיל בגיל כה צעיר כסופר וצייר. ההתבגרות אצלי איטית, הילד עדיין מנצח את המבוגר". בן 25 כבר פירסם ספרים וזכה בפרסים על יצירתו – הוא שולף קטעי עיתונים ישנים שמוכיחים ומנציחים – כבר יכול היה להשתמש בתואר "צייר".

"במבט לאחור אני רואה את הבוסר של הספרים הראשונים, למרות הפרסים. שופמן כתב עלי או שיש בי 'הפתעות וירטואוזיות'. אני חושב שהוא טעה, לא הייתי בשל. היה לי קשה להתמודד עם זה שהייתי בן של סופר טוב".

בן 40 פלוס עזב את המשטרה אחרי 20 שנות שירות, "בלי שום הבטחה לגבי ערך הדברים והקיום", כשהיו כבר מי ששכחו את אריכא האמן, ומי שלא הכירו אותו כלל. היום, עשר שנים אחרי, הוא מצביע על שורה מכובדת של ספרים שכתב, רובם באנגלית, מראה לי תמונות מפתיחת התערוכה השניה שלו, אורג חלומות, מעריץ את אשתו, גייל.

"אני חושב שלחיות עם איש כמוני זה טירוף, אני לא מבין איך אשתי חיה איתי. היא באה איתי לארץ מתרבות אחרת, ללא שפה, ללא כלי והיתה זקוקה לבנות את עצמה, דבר שהגיעה אליו רק בשנים האחרונות בכוח אישיותה המיוחדת. בהשלך לאחור אני מלא הערכה לשנים הארוכות שעשתה מתוך דממה, מתוך צייתנות, מתוך תחושה שכך צריך להיות, בלי להתמרד. ואולי כשקמתי אני להתמרד, כשעזבתי את המשטרה, הרגישה שזו ההזדמנות שלה לצאת מהאפורוריות, מהשיגרה, והיום היא בשיא פריחתה".

החיים כמותחן

והוא גאה בבתו הבכירה, וכואב את בתו הצעירה. "צמחו שתי בנות. אחת כיום בניו יורק, לומדת קריינות ושיווק אופנה ועובדת עבור חברת 'קליניק', ומועמדת לקידום. והבת הצעירה, זה סיפור שונה", הוא אומר, מפסיק לרגע, מהסס. האיש שמגדיר עצמו "סטורי־טלר" באנגלית, כי השליטה במילה כל כך חשובה לו, והוא סבור שבאנגלית שליטתו איננה ברמה שמצדיקה את התואר "סופר", מחפש פתאום מילים בשפה שלו, כה הסביר לי רק דקות אחדות קודם לכן בשטף ובבהירות הכל אודות יצירתו העכשווית.

כשהוא יושב מול מכונת הכתיבה, ורק הנייר חוצץ בינו לבין המילים, הכל נראה פשוט. בשחור על גבי לבן, הוא טווה את החיים כמותחן אחד אחרי השני. קצת הדמיון, קצת המטען שנספג במשך שנות השירות במשטרה. חיוך קטן. כן, אפשר להגיד שבמובן מסויים הוא יודע סודות. "הפניקס" ו"שעת הליצן" הם שניים מספריו המפורסמים ביותר. הראשון נמכר בארה"ב בקירוב למיליון עותקים, השני ראה אור באנגלית, איטלקית, אפילו ביפנית.

"החמרים באים מהמציאות", הוא אומר, "לפעמים הדמיון שלי מקדים את המציאות. ב'שעת הליצן' למשל, יצרתי דמות של איש ביון סובייטי, המגלה עקב תפקידו שהק.ג.ב. עומד לסייע לטרור ערבי נגד מנהיגים יהודים בארה"ב. האיש בסיפור פועל לפי מיצווה אחרת לגמרי, כי הוא צאצא חב"ד, פרט שלא היה ידוע כלל בביוגרפיה שלו, והוא פועל להכשלת התכנית. יום אחד קורא לי אלוף־מישנה בצה"ל, מפקד חטיבה קרבית, ומגלה לי שהביוגרפיה שלו זהה לזו של הגבור ב'שעת הליצן'".

"הגמל המעופף" מספר פרשה דומה לזו של אלי כהן ז"ל, סיפור שמי שמכיר אותו יודע שקרה, ויותר מפעם אחת. מי שלא יודע, תמה אם באמת יש אנשים שיוותרו על משפחה וחיים אישיים לטובת המדינה".

במבוכים הבלתי־צפויים של המותחנים הוא שוחה כמו דג במים, במשפטים קצרים ובהירים, כפי שהוא מגדיר. לא סופר של משפטים בני 15 שורות. "הייתי איש משטרה שנים רבות, מקורב לאיסוף מודיעין, עבודת שדה, מטה, כל יסודות עבודות הביון במשטרה. מטבע הדברים שבפורומים שונים נזדמן לי לרדת לשרשם של דברים מסויימים. עשיתי מזה שימוש אחרי פרישתי מהמשטרה". והקהל, זה שמושיט יד לספריו על מדפי הספרים בחנויות מכובדות כמו "דאבלדיי" בניו יורק, אוהב את העלילות הדמיוניות שלו, עם ריח המציאות.

אבל החיים אינם סיפור, בו אפשר להתיר כל תיסבוכת, לתת בכריכה מהודרת ולהפנות את הגב למכונת הכתיבה המשוכללת. בחיים הוא מתחבט. קשה לחשוף, להיחשף. הוא מתנדנד בין הרצון להסביר, לשתף, להעניק עוד מימד לתמיכה, לבין החשש לפגוע, לגרום נזק, להשמע פאטטי. "בתי הצעירה נקלעה למצוקה נפשית, אנחנו מקווים שתמצא את עצמה ותפעיל את יכולתה לגבי נושאים שתחליט בבוא העת. עברנו איתה דרך לא קלה.

"היא היתה נערה משגעת. אנחנו לא יודעים מה גרם למשבר – אולי העובדה שלא יכלה להתמודד עם המעבר החריף למסגרת צבאית. הובטח לה קורס מסויים, שנה שלמה תיכננה את עצמה לכך ושלושה ימים לפני הגיוס זה בוטל. אנחנו מקווים לראות ביחד את האור", הוא מוסיף לאחר שתיקה. הרבה שתיקות יש לו בין המילים האלה, אולי הוא מקשיב להן – כפעם המי יודע כמה – כמו רוצה לשכנע ולהשתכנע.

הבנות גדלו לידו

ואחר כך הוא מחטט בפצע הזה, אחורה בשנים, כמעט בהנאה שבכאב. "אני חושב שלאורך השנים לא הייתי קשוב לה במידה מספקת, אולי מפני שהייתי כל כך שקוע בבעיות שלי, בעולם שלי. זה גרם לה להרגיש כאילו הופקרה – זה לא נכון, אבל זה נכון סובייקטיבית, כי כך היא מרגישה. הבנות קיבלו את מלוא שימת הלב מרעייתי, אבל גדלו לידי. את יודעת", הוא מוסיף בשקט, "אף פעם לא קראתי להן סיפור".

יש חרטות. הרבה. אבל מחוגי הזמן נעים רק בכיוון אחד. "אני איש של מצבי רוח, מגיע להתפרצויות זעם. לו יכולתי לשנות תכונת אופי, הייתי רוצה להיות מתון. היום אני מכיר בערכה של התכונה הזו. אני חושב שהאופי המתפרץ שלי פגע בבנותי. הן תשלמנה, לצערי, מס כבד לאורך כל הדרך. לו יכולתי לוותר על מהירות החימה, הן ואני היינו יוצאים נשכרים. אני גם לא יודע אם יוצר צריך להיות בעל פרצי־רתחים. אולי כן, אולי לא. הייתי רוצה שתהיה בי היכולת להיות יותר מרוסן, וזה לא אומר שלא היה בי אותו סחף נוראי, רק שהוא לא היה פורץ כך. לאחר התפרצות זעם אני מייסר את עצמי ימים".

אבל האמן שבו, הצייר עוד הרבה יותר מהכותב, מכיר בסבל כעוד אחד מהצבעים שבהם הוא צובע את יצירתו. "ככל שמתבגרים, יש יותר צורך לבטא משברים אישיים. לי יש צורך הולך ומחריף לבטא משברים אישיים. אין לי שום חששות מהחשיפה ביצירה, זה חלק מההתבגרות. אני מצטער על מי שאמר שצריך לסבול, אבל הוא צדק. כי לעיתים הסבל נוראי. הנפש נשסעת פצלים־פצלים. לפעמים אני לא יודע מה כואב יותר – כאב פיזי או כאב נפש, שאינו מרפה שבועות. אני לא יודע איזו תרופה יש לכאב נפש, ואולי במובן זה היצירה היא מזור".

"בתי איננה לבד"

הוא נסער. במקום שיש לו כל התשובות לגיבוריו הספרותיים, הוא לא מוצא את הדרך לסופטוב האישי. חוסר־אונים הוא חלק מרפרטואר התחושות שאיתן צריך לחיות. ובניגוד לספרים, מהם אפשר למחוק כל מה שלא נראה מתאים, בחיים אי אפשר להתעלם מהתחושה הקשה הזו. "בתי איננה לבד", הוא מדגיש, "בתי ואנחנו זו חטיבה אחת, זה עבר עלינו. כולנו יוצאים מהאירוע מבוגרים יותר. האווירה בבית אחרת, עמוקה יותר, כואבת יותר, חכמה יותר. אם אפשר היה לחסוך לבתי את המשבר הזה במחיר שהייתי צריך לוותר על היותי יוצר – הייתי מעדיף לא ליצור.

"לפעמים היא מפליאה אותי באומץ העצום שלה וברצון שלה למצוא לבד את הפתרונות. ואני, מולה, חש חוסר אונים. וחוסר האונים הזה הוא נורא, זה מין מוות מסויים.

"הצטבר אצלי המון כעס, שמפחיד אותי לפעמים בכמות שלו, מין כעס וולקני. אני מנסה למצוא דרכים לתעל אותו החוצה, ואין ספק שדרך בית היוצר היא דרך ברוקה, וזו הקלה שאם לא היתה, הייתי מתרסק לרסיסים, מתפוצץ בתוך עצמי. הביטוי הוא ניקוז מהפנים החוצה. המחשבה על התפוצצות מפחידה, מזועזעת, ושוב זה חלק מתהליך.

"על סף חלום מרוסק"

"יש לי היום תהיות ושאלות מציקות ואין תשובה. לא לכל דבר הזמן מספק תשובה. יש לי היום שאלות לגבי יהדותי למשל. גדלתי על חלום של ארץ יהודים, שהדרגה הכי גבוהה שלה זה להיות אדם. כיום זה הפוך – הערך הראשון, קודם כל, הוא יהודי. אבל יהודי מהו? אדם, ברור לי מה זה, אבל לא יהודי".

"אני מרגיש כמו מי שנמצא על סף חלום מרוסק – עמדנו להגשים חלום חברתי, שאין לו סיכוי. אני אכול אכזבות, קשות מאוד, במובן של ארץ, מולדת, עם. גם חברים – כולם הסתאבו, כולל אני, עמוס אריכא. כולנו כך, אינני יכול להוציא את עצמי מהכלל. אילו רק ההתפכחות שלי היתה באה מוקדם יותר. אבל אני כמו כולם, ואין לי כוח לעשות אחרת. הלוואי והיה בי כוח להתמודד".

עצוב. אבל לא מיואש. אותו רגע של הסוף, מתאבר אצלו לרגע של התחלה, ונוח לו לראות בזה משהו ילדותי. כאילו שהילדותיות, המימד הצעיר של החיים, תגן עליו מציניות ואולי גם מאובדן תקווה של מבוגר. של זקן. "אני מרגיש את עצמי גם ילד, גם זקן. אני לא יודע מה זה מבוגר. יש בי הניגוד הזה בקרבי, הפיצול בין הילד והקשיש. אולי הצרוף יוצר את המבוגר. אולי. אני נקרע בין אופטימיות ופסמיות, בגלל מה שעברתי בחיי".

נע בין הקצוות, זו אולי הגדרה מדויקת יותר. כמו שהוא מלא חרטות על דברים שהיו, מחפש את המקום בו יוכל למתוק את מה שהוא יודע שלעולם לא יימחק, כך הוא גם מביט קדימה, מקווה, שואף, רוצה. "יש לי חלום על ספר מסוים שרודף אחרי שנים רבות. כמו לכל יוצר, גם לי יש הדון־קישוט שלי, שאני רוצה לשחרר מכלאו. ידידי הקרובים יודעים את הסיפור, מכירים את דון קישוט שאני רוצה לשחרר. אחר כך אוכל לנוח. אני לא מפחד לנסות ולהיכשל. בכל מקרה אנסה, ואדע שהתקרבתי לפיסגת הביטוי שלי.

"בציור אני מרגיש שאני בדרך הנכונה. אני רוצה להגיע לעוד שכבות באותו כיוון, כדי שאוכל להשיג את ההפשטה הנכונה, אליה אני רוצה להגיע". לצייר ביד בטוחה, לדעת שהקו שיצא הוא הקו אליו התכוון. "עם מינימום טעויות להעביר מקסימום מסר". וגם לפסל בעץ הוא רוצה, ולחזור גם לקהל הקוראים בעברית, לא רק באנגלית ובשאר שפות זרות. בקצב שלו.

"אני עושה היום מה שאני רוצה. עברתי דרך ארוכה להגיע לשלב הזה, דרך נפתלת. וכשמגיעים לשלב הזה רוצים למצותו עד תום. חלק מההתבשלות האישית זו היכולת להרגיש שאתה בשלב שאתה עושה מה שאתה רוצה, שאתה מרכז את מצוקות הנפש לתעלות לפי בחירתך.

"אנחנו חיים כל חיינו בדיסוננס, ובלעדיו החיים משעממים. רק הדיסוננס מראה את עושר הצבעים שמקיפים אותנו, וככל שאנחנו רואים יותר צבעים יש יותר עושר. זה מין מילכוד, אבל הוא מעניין וחיפוש הפתרונות עושה את החיים מרתקים". והסיפור הפרטי שלו, צבוע אולי בשלל צבעים, אבל בטוח לא בצבעי פסטל רכים.■

תחקיר

נורית דברת

טיולים מסוכנים מאד

חמישה תלמידים נהרגו ועשרים ואחד נפצעו. זהו קציר הדמים של תאונת הדרכים שארעה לתלמידי כתה יא' מבית־ספר אמירים בהרצליה, שהיו בדרכם לקיבוץ נערן"; "מצדה אהרון, בת 15, נהרגה לאחר שנפלה מצוק בגובה 80 מטר, בטיול שערכה עם כיתה מבית ספר בית וגן בבתיים"; "ארז בן ה־13 מקיבוץ בית אורן, נפגע קשה בראשו לאחר שצנח לתהום פעורה בוארי חריטון, בעת טיול שנתי שערכה כיתתו באתר המועד לפורענות"; "תלמידה בת 16 מאילת, שהלכה לאיבוד במהלך טיול בגולן – מבלי שמוריה הבחינו בכך – נמצאה לאחר שעות ארוכות במצב של עלפון והתייבשות".

אלה הן הכותרות מדיווח חלקי בלבד, שאינו משקף את היקף התאונות והאסונות בהם היו מעורבים בשנים האחרונות תלמידים, במסגרת טיולים בית־ספריים. אילו ערכנו סטטיסטיקה של נפגעים, לא היינו יכולים להתעלם מהכותרות שזעזעו לפני פחות משנתיים את המדינה כולה, סביב הקטל בצומת הבונים: "21 הרוגים, 17 פצועים – תלמידי כתה ז' מבית ספר ברנר בפתח תקווה, שיצאו אותו בוקר לטיול".

בכל פעם שמתפרסמת ידיעה המתארת אסון שארע, או נמנע בנס, באחד מטיולי בתי הספר, שואלים עצמם הורים רבים: "האם אצל בני, או בתי, זה לא יכול לקרות?" לו ידעו על המקרים הרבים – שעל פי רוב לא מתפרסמים ולא מגיעים אף לידיעת ציבור ההורים בבית הספר עצמו – הנגרמים בגלל רשלנות או אי הקפדה על ההוראות – הן מצד בית הספר עצמו, והן מצד אחר הגורמים החיצוניים (חברות הסעה, מדריכים, חובשים, מלווים ועוד) – היו מן הסתם דורשים לקבל תשובה לשאלה זו הרבה לפני היציאה לטיול.

בשאלות, כמובן, לא די, ביחוד כאשר ההורים אינם יודעים אילו תשובות הם אמורים לקבל. כל שהם מקבלים מבית הספר זו הבטחה, כי "הכל נעשה על פי הנחיות משרד החינוך". לפני הטיול בטוחים ההורים, כי אכן כולם פועלים על סמך האישורים הדרושים, ומפגינים רמה גבוהה של יעילות, נסיון ואחריות. אלה הן כאמור ההבטחות של לפני. פעמים רבות מתברר לאחר מעשה כי רב המרחק בין ההבטחות לבין מימושן.

תקועים בשטח אש

תמונה מצב מוכרת במרבית הטיולים הבית־ספריים: הילדים חוזרים בשירת "הבאנו שלום עליכם", צרודה ועליזה, והבעיות והתקלות למיניהן הופכות לחלק מהכיף הכללי ששמו – הטיול השנתי. אז מה אם האוטובוס התקלקל והכתה המתינה שעתיים לאוטובוס אחר שיקח אותה להמשך הטיול? כשזה קורה באזור מיושב, אין מתעוררת בעייה של ממש, מלבד העכוב בתכנית הטיול. אך, כשזה קרה לתלמידי תיכון עירוני ג' מחיפה, בעת שטיילו באזור מצפה רמון, כשכבר עמד להחשיך והם נותרו תקועים סמוך לשטח אש של צה"ל – או אז התברר כי מצב אחזקה לקוי של אוטובוסים המסיעים תלמידים עלול להוות בעייה חמורה ביותר.

"הבעיות התחילו מהרגע הראשון, כשאת אחד האוטובוסים שהזמנו מאגד – לא הצליחו להתניע", מספר סגן מנהל בית הספר, גבריאל מרום. מאוחר יותר באותו יום הגיע האוטובוס – לאחר תיקון חלקי שביצעו בו – לנקודת מפגש. ביום השני לטיול התברר כי התיקון החלקי לא פתר את הבעייה. "לצערי גילינו זאת רק כשנתקענו סופית באזור מדברי מבודד, כשכבר החשיך וקרוב אלינו שמענו את כוחות צה"ל מתאמנים בכיתור ואש", מציין מרום.

אוטובוס אחר, אומר מרום, אי אפשר היה להזעיק, בהעדר מכשירי קשר. הנהג לא יכול היה לפתור את הבעייה בעצמו, "כי לא היה לו אפילו מברג". הלילה העומד לרדת והקירבה לאזור הירי הדאיגו ביותר. "בשלב ראשון יצאנו להזעיק את כוחות צה"ל, כדי שיאבטחו אותנו. החלטנו להשאיר את האוטובוס המקולקל במקום ואת כל נוסעיו הכנסנו לשני האוטובוסים התקינים והסתלקנו מהמקום. התעוררה, כמובן, בעייה עם הסעת מספר ילדים כפול מהמותר ולאורך דרך ארוכה, "אבל זה כבר היה הרע במיעוטו", מדגיש סגן המנהל.

> בכל פעם שמתפרסמת ידיעה על אסון שקרה, או נמנע בנס, בטיול בית־ספר, אנחנו שואלים את עצמנו: האם אצל בני, או בתי, זה לא יכול לקרות? כשאנחנו שולחים אותם לטיול בית־הספר אנחנו בעצם מפקירים אותם לסכנות. למי זה איכפת? ומי יתן את הדין?

מקרה זה אינו כל כך יוצא דופן, מתברר משיחה עם מנהלים ומורים, שחוו תקלות כאלה ואחרות באוטובוסים של חברות שונות. "במקרה הנוכחי זה קרה עם אגד, במקרים אחרים עם חברות פרטיות. איתם הבעייה עוד מחריפה, כי אין להם צי אוטובוסים להחלפה", מדגיש גבריאל מרום. כבר קרה שאוטובוס נתקע באזור מפל סער ברמת הגולן והמטיילים נאלצו להגיע ב"טרמפים" לקרית שמונה, וממנה – רק בחצות הלילה – בתחבורה ציבורית הביתה.

"כשהאוטובוסים היו תקינים, הנהגים היו בעייתיים. קרה לנו שנהג חסר סבלנות התניע ונסע לפני שכל התלמידים ישבו, וכמה ילדים נפלו ונחבלו". בעיות כמעט יומיומיות הן של נהגים המגיעים באיחור, מגלים רק ברגע האחרון כי יש להם תקר בגלגל, או כאלה שבשעת הנסיעה מתגלה חוסר נסיונם לגבי מסלול הנסיעה המרוייק ועוד.

בבדיקת פתע שערך בזמנו מינהל הבטיחות בתחבורה – נמצא כי מתוך 114 אוטובוסים וטיוליות, של [illegible] חברות פרטיות המסיעות תלמידים, רק שמונה [illegible] במצב בטיחותי תקין. בשמונים וחמישה [illegible] כלי רכב נמצאו ליקויים חמורים והם הורדו מהכביש. בעקבות פרסום ממצאים חמורים אלה והסערה שהתרחשה לאחר "אסון צומת הבונים" (בו התנגשה רכבת באוטובוס שהסיע תלמידים), הוחמרו ההוראות ונאסר על בתי ספר לשכור שירותיהן של חברות הסעה שאינן נמצאות ברשימה המאושרת על ידי משרד החינוך. וחברות אלה חייבות להציג בפני הנהלת בית הספר אישור של קצין בטחון מוסמך לגבי כשירותן.

בהנחיות שפורסמו על ידי משרדי החינוך והתחבורה נקבע מפורשות שאין להסיע תלמידים אלא ביטיולית על ידי נהג מיומן ומנוסה, המכיר את המסלולים היטב. האמנם ממלאים כל בתי הספר הנחיות אלה כלשונן? "יש כל כך הרבה סעיפים, שספק אם אפשר תמיד לפעול בהתאם", אומר בגלוי לב גבריאל מרום, סגן מנהל עירוני ג' בחיפה. מי צריך לבדוק אם הנהג בעל נסיון ומתאים להסיע התלמידים? "דורשים זאת מהמורה צפורה, שאין לה נסיון בעיניני בטחון ובטיחות. האם לא די שעליה לחנך הילדים – באמצעות הטיול – לאהבת הארץ ולערכים?"

הילדים נשטפו בואדי

"ההוראות אינן הגיוניות ומסבירות, אז מה הפלא שלא תמיד ממלאים אחריהם בדייקנות?". לעיתים, מאשר מרום, מסיעים גם תלמידים בעמידה, או בישיבה על הרצפה. "למה מצפים, שנשכור עוד אוטובוס לשלשה – ארבעה ילדים?". כאשר חלה תקלה, טוען מרום, מטילים את כל האחריות על מנהל בית הספר "ובכך פותרים מאחריות את הגורמים האחרים".

בשלשה מקומות בחוזר מנכ"ל משרד החינוך מצויין מפורשות: "בעונת הגשמים אין ללון בקרבת נחלים מחשש לשטפונות", כשההדגשה היא על הנגב ומדבר יהודה. אך, ממה שקרה בחודש מרץ השנה לתלמידי כיתות י' מבית ספר "קלעי" בגבעתיים, עולה כי סעיפי הסעיפים אינם מספיקים, בהעדר פיקוח וביקורת על ביצועם. מדריכים מבית ספר שדה שליוו את הטיול לאזור המכתש הגדול, הציעו לתלמידים להקים את אוהליהם בערוץ הנחל היבש. בחצות החל לרדת גשם שוטף, אך עדיין לא התעוררה בעייה של ממש, כי המים חלחלו בחול הרך.

על מה שקרה לאחר כשעה סיפר התלמיד יובל דרור: "זרימת המים הקלה הפכה לפתע לשטפון סוחף תלמידים – שהתקשו בפתיחת שקי השינה – ואוהלים וציוד. היתה ממש פאניקה, צעקות, בכי, והרגשה של סכנת נפשות. זה היה מאד מפחיד. סגן המנהל והמורים ריכזו את כולנו בדאגה רבה ובדקו כל הזמן אם כולם ניצלו". בשעה ארבע לפנות בוקר – לאחר שנואשו ממציאת הציוד שנשטף בזרם – עזבו המטיילים, רטובים ומותשים, את המקום. קל לתאר מה חשו ההורים באותו בוקר, בשעה 7, בראותם את ילדם ניצב לפניהם, רטוב, בלא נעליים, שרוט מעט ואומר" אל תדאגו, חוץ מהאוהל והנעליים שהלכו – הכל בסדר".

מסלולים בלתי מתאימים לטיול, אתרים שאינם ראויים לשינה, צוקים המסוכנים לטיפוס, מערות שיש בהם משום סכנה, אלה הם בין הגורמים לכך שיש טיולים מסתיימים בתאונה, או – בכמעט תאונה. "לוקחים תלמידים למקומות מסוכנים, אפילו לאחר שארעו שם תאונות קטלניות. לא לומדים מהנסיון – שלא כל תלמיד מתאים לטיולים מסובכים כאלה – אם מבחינה בריאותית, כושר פיזי או סיבה התנהגותית. המסגרת הכיתתית יוצרת ממילא בעיות משמעתיות, ביחוד באוירה של טיול, ולכן תחושת האחריות והזהירות פוחתת", אומרת ב.ד., מורה בבית ספר במרכז הארץ. לא רק תלמידים נפגעים במהלך טיולים, מספרת ב.ד., שהיתה נוכחת בטיול בחפירות הכותל, בו נהרגה מורה שהחליקה ונפלה לתהום בשטח שלא היה מגודר. "רק אחרי שהמורה נהרגה גידרו את המקום ודאגו לבטחונם של המבקרים", היא מרגישה.

"הבאנו שלום עליכם". ולפעמים זה נגמר אחרת.

אבות עם נשק

טיולים שנתיים מוגדרים על ידי מרבית בתי הספר כחובה, בהיותם חלק מתכנית הלימודים. ענין זה גורם להתנגדות מצד הורים, בעיקר כאשר הטיול נערך באזור הנחשב בעייתי. כך קרה עם תלמידי גמנסיה הרצליה בתל־אביב, שחוייבו לצאת לטיול שכלל גם את אזור העיר שכם בגדה המערבית. הורים שהתנגדו לחתום על האישור גילו כי הדבר גורם לבעיות לילדיהם, ולכן – ציידו אותם באישורים רפואיים מזוייפים. מאוחר יותר התברר, כי חששם היה מוצדק. בעבור האוטובוס דרך שכם נזרקו עליו אבנים ותלמידים נפגעו ונזקקו לטיפול רפואי. רק תושייתו של נהג האוטובוס הצילה את התלמידים מצרה גדולה בהרבה. עקב הסערה שפרצה בעקבות המקרה, החליט בית הספר לא לחזור עוד לאזור. "היום אנחנו זהירים יותר ובגלל המצב נאלצים לפעול בתנאים בטחוניים קשים בהרבה", אומר מנהל גימנסיה הרצליה, ד"ר כרמי יוגב.

בשנים האחרונות פוחת והולך מספרן של המחנכות המצטרפות לטיולי בתי הספר, וגם מספרם של האבות המוכנים לקחת מספר ימי חופשה ולהצטרף לטיולים, כמלווים נושאי נשק, קטן משנה לשנה. עקב כך – ובגלל המצב הבטחוני – החליטו בחלק מבתי הספר לוותר על יציאה לטיולים ארוכים. לעומת זאת, בחרו בתי ספר אחרים, בעיקר באזורים מבוססים, בשיטה חדשה – העסקת חברות קבלניות פרטיות, המכינות את הטיולים השנתיים על כל פרטיהן. משרד החינוך מתנגד להסדר זה, הנעשה עם חברות שאינן מוכרות לו ואינן בעלות אישורים מטעמו. "אנחנו מתנגדים לכך הן מהבחינה החינוכית – שכן טיול הוא חלק מתהליך חינוכי שבית הספר צריך לטפל בו ישירות – והן מהבחינה הבטיחותית – שכן לא בדקנו אם יש להם כח אדם מיומן ומתאים, ציוד דרוש וידע חיוני", אומר ראש אגף הנוער במשרד החינוך, עודד כהן.

למרות זאת, יותר ויותר בתי ספר, בשנתיים האחרונים, מקדמים בברכה את "קבלנות הטיולים". חברות אלה שוכרות עבור בתי הספר את מיגוון השירותים הדרוש לטיול, כולל תחבורה, הדרכה, לינה וכו'. במקרה הצורך אף מספקים מלווים בשכר במקומם של ההורים והמורים החסרים. אנשיה החברה פועלים כמתווכים – "מאכרים" – בין בית הספר לבין כל הגורמים (משטרה, צה"ל ומשרד החינוך), האמורים לספק רשיונות לפני כל יציאה לטיול. "אנחנו מעדיפים לעבוד עם

(המשך בעמוד 42)

וגם יקרים מאד

טיולי בתי הספר הם ענין יקר. עבור טיול בן ארבע ימים לאילת, הנגב, או רמת הגולן גובים בתי הספר בממוצע 150 שקל. ישנם בתי ספר הגובים רק 120, אחרים 170 ויש הדורשים אף 200. התמורה אף היא שונה ממקום למקום.

כאשר מוכנים לישון באוהל או בבונגלו באחד החניונים המסודרים (מומלץ) מסתכמת ההוצאה בכמה שקלים ללילה, בתמורה לשימוש במקלחת ושרותים. כאשר אין מוכנים לוותר על נוחיות האכסניה ולעיתים אף אחד מבתי המלון הקטנים – מדובר בהוצאה גבוהה בהרבה. גם מרכיב הכלכלה משפיע ביותר על המחיר. כיום יותר ויותר בתי ספר מזמינים אכסניה עם כלכלה מלאה, והתמורה – 13 שקל לשלש ארוחות. בתי ספר המתארגנים להכנת הארוחות בעצמם (לפחות שתיים מהשלש) חוסכים סכום נכבד.

עבור ההדרכה משלמים כ־4.5 לתלמיד ליום, בנוסף לכך החישוב לאוטובוס מגיע לכ־8 שקלים לכל יום של טיול. לכן, בתי ספר המעונינים בטיול דה לוקס משלמים: כ־6.5 ש' ללינה ללילה, 13 שקל לכלכלה, 4.5 להדרכה, 8 לנסיעה, שהם = 31.5 שקל ליום. גם במקרה כזה היה טיול בן 4 ימים צריך לעלות כ־140 שקל בלבד, בעוד שבמרבית המקרים גובים סכום גבוה בהרבה. כפי שציינו טיולים במתכונת עממית יותר יכולים לעלות כ־21 שקל ליום בלבד, פחות מ־100 שקלים לכל הטיול. ■

החלטתי

עם רותי

ד יבוק הקניות המאפיין את עם ישראל בדרך כלל בתקופת החגים, לא פסח כמובן, גם עלי. פרט לכל הדברים הנחוצים לבית בתיפקודו השוטף, ידעתי שהפעם אני צריכה למצוא גם משהו נוסף, חדש ומחודש שיעשה לכולנו טוב יותר על הנשמה. לאיזה כיוון הולכים?

שאלתי את עצמי יותר מפעם אחת וכמעט שהתייאשתי. עד שבאחד הימים צריכה הייתי להגיע לעיר רחובות ושם קרה הדבר. למה שקרה קוראים "לה קאוזה" והיא נמצאת ברח' וייצמן בעיר המדע. זוהי חנות מאוד יוקרתית ומהממת ביופיה המציעה למביני דבר ואניני טעם כלי חרסינה, מוצרי קרמיקה, מערכות אוכל ברמה איכותית גבוהה ביותר.

רוב המוצרים מיובאים מצרפת ומאיטליה. אבל לפני שאני מפרטת קצת יותר את היצעי "לה קאוזה" אני מוכרחה להקדיש עוד משפט למראה המקום. החנות מסודרת בצורה מדהימה המעידה על טעם מעולה של בעליה. כל כלי עומד במקומו הנכון. יש כאן שידות המשתלבות היטב עם הכלים, בקיצור, ההנאה הראשונית היא של העיניים. מבחינת התוכן גם הוא, כאמור, משלים את התמונה. למשל הנברשות הכל־כך מיוחדות בעיצובן או כלי התגשה מכסף, כאלה שרואים רק בסרטים. לבעלת החנות קוראים מיילי, ומהתרשמות ראשונית הבנתי שהיא אשה מלאת טמפרמנט, מתאימה את הכלי הנכון לאדם הנכון. מיילי הסבירה לי שהיא קשורה באופן אישי כמעט לכל הכלים היפים בחנותה, היא זו שבוחרת אותם אחד אחד בתערוכות באירופה. הנה רק לאחרונה הביאה מיילי מצרפת כלים המדהימים ביופיים. הכלים עשויים מזכוכית מט בצבע ורוד פסטלי, זכוכית לבנה המבהיקה

בצבעים שונים ומקרמיקה שחורה, צרפה מיילי נוצות בצבעי פסטל, לעיניים. הכלים חדשים בארץ ויש להם נלווים בעיקר לטואלט. אבל מעל לכל אצל "לה קאוזה" את החידוש האחרון השימוש הביתי: דליים הבנויים בצורת בצורה הסטנדרטית) בצבעים ורוד, וכל מני מיתקנים: לצחצוח נעליים, צורך להתכופף ואפילו פטנט נחמד מטאטא.

אני בחרתי מערכת אוכל נדירה ביופיה ויתרתי גם על כל החידושים האחרונים שציינתי. ההפתעה האחרונה שלי היו המחירים הסבירים בהחלט למדות יוקרתם של המוצרים.

מפי בעלת החנות האדיבה כל־כך שמעתי יש ל"לה קאוזה" אחות תאומה, יפה ומושקעת לא־פחות בכפר־סבא ואף היא ממוקמת ברח' וייצמן. את החנות מנהל בחור חביב בשם... מי שאינה יכולה להגיע עד רחובות ומה לי יותר להגיע לכפר סבא תתפעל גם כאן מידה מהכלים היפים ומהשרות האדיב. עוד אפשר להוסיף? האחיות התאומות חזק על המפה של הצרכנות היפה.

"לה קאוזה" רח' וייצמן 9 רחובות 08-471740

"לה קאוזה" רח' וייצמן 138 כפר סבא.

יופי ב"לה קאוזה"

"לה קאוזה": באמת משהו שונה.

מבצע אביב בסטימצקי

ספר מתנה לכל עונה

הופיע
שלמה ארצי
לילה לא שקט
כל השירים וכל התווים
39.80 ש״ח.

30% הנחה על כל ספרי
הוצאת פינגווין

The Laroeusse Encyclopedia of Music - Geoffrey Hindley

~~34.-~~ ש״ח 19.90 ש״ח

חדשים

לימודים - חם משחק ילדים
נורית יובל
21.20 ש״ח

המהמרים
אריה אבנרי
19.80 ש״ח

תן במתנה ספר בהנחה

פלאטון דייל אי דיי ~~20.-~~ ש״ח 13.50 ש״ח	יהושע אז ועכשיו מרדכי רייצלר ~~28.70~~ ש״ח 19.90 ש״ח	אלוהים יודע ג׳וזף הלר ~~14.10~~ ש״ח 9.50 ש״ח	המרדף אחר אוקטובר האדום טום קלנסי ~~28.40~~ ש״ח 21.30 ש״ח	נשיקות רותי קינן ~~15.30~~ ש״ח 10.50 ש״ח
אני אוהב אותך מיכל גלילה רון פדר בהוצאת מילוא ~~16.-~~ ש״ח 11.- ש״ח	הטיפול בתינוק ובילד ד״ר בנימין ספוק ~~14.90~~ ש״ח 8.90 ש״ח	FLOWERS OF JERUSALEM Brakha Avigad & Avinoam Danin ~~8.90~~ ש״ח 4.50 ש״ח	Israel Air Force 1984 בהוצאת סטימצקי ~~14.60~~ ש״ח 7.50 ש״ח	TO THE LAND OF THE REEDS Aharon Appelfeld אהרון אפלפלד ~~34.-~~ ש״ח 21.- ש״ח

תן סטימצקי במתנה

ספרים זה סטימצקי

מבחר הספרים הגדול בישראל

כדאי

מאוע ג. יפית

לבוקי שתלך מגיע...

חלב. משקה עטור סיפורים ואגדות, סיור בשביל החלב. כיצד מכינים אותו למעננו? מה יש בו שאין באחרים? המזון המושלם של הטבע, כל אבות המזון בצורתם הקלה ביותר לעיכול. שותים אותו כדי להרגיש טוב יותר ולהיראות טוב יותר. כמה שותה הישראלי בממוצע?

מ אז שרחצה קליאופטרה את גופה בחלב, לקראת פגישתה עם יוליוס קיסר, עד שקבע אתלט אמריקני שחום־עור שיא עולמי מדהים בריצת 100 מטרים (9.8 שניות) נקשרו בחלב אלפי אגדות וסיפורים.

אנו בישראל, שמענו עליו עוד בשחר ילדותנו. לטעמו המוכר, הצטרפו מילות השיר על האוטו שלנו הגדול והירוק שנוסע בבוקר, בערב הוא שב...מביא הוא לתנובה ביצים וחלב...

החלב בכל מקום הוא תמיד משהו מיוחד, אבי אבות המזון. בשבילנו הישראלים, הוא כזה ועוד יותר מכך. הוא גם חלק מאיתנו.

תנובה זה חלב וחלב זה תנובה. והם שניהם פשוט חלק מן ההוויה שלנו.

מ ה יש בו בחלב שהופך עוללים לנערים חסונים ואת אלה, לספורטאים מצטיינים? מה יש בו העושה תינוקות רכות לנערות שופעות בריאות ויופי?

החלב הוא המזון המושלם של הטבע. זה מה שמספק הטבע לעוללים ויונקים בתקופת חייהם הראשונה – והחשובה ביותר.

היום כשמדברים רבות על החזרה לטבע, חוזרים המבינים אל המיטב שבטבע – אל החלב. יש בו כל מה שצריך, כל אבות המזון בצורתם הקלה ביותר לעיכול.

88.5% מן החלב מהווים המים, שבכל מקרה ובכל זמן בתנאי ארצנו רצויים להרבות בשתייתם. בחלב הבקר מהווים יתר ה־11.5% מצבור עצום של בריאות ואנרגיה כדלקמן:

3% חלבונים – החלבון בחלב־לשתיה הוא בעל כמות ויחס אופטימליים מבחינה תזונתית. בחלב יש חלבונים מקבוצת הקזאינים, שחשיבותם ביכולת העמידות שלהם בטמפרטורות גבוהות:

> ### משחקי החלביאדה תנובה
>
> ע כשיו עוד יותר מגיע לך חלב תנובה. מבצע "משחקי החלביאדה תנובה" מתקיים בימים אלו. תוכלו לזכות באחד מאלפי הפרסים שחלב תנובה מעניק לכם, הכוללים גם מכונית סובארו ספורט קופה 1600 וטיסות זוגיות לאירופה.
>
> כל פרטי המבצע מופיעים על שקיות החלב (1 ליטר) וקרטוני החלב הטרי ובעיתונים.

בזכותם אפשר לחמם את החלב בלי שהחלבונים בו ייקרשו, בניגוד לחלבונים בביצה, למשל. החלבונים הבאים מן החי, מכילים את כל חומצות האמינו הנחוצות לאדם, וחלבוני־החלב הם הזולים ביותר מבין כל החלבונים מהחי.

3% שומן – השומן בחלב השתיה מופיע בצורת כדוריות זעירות בגודל של 1–5 אלפית מילימטר. הפיזור הזה מקל מאוד על העיכול: רמת העיכול של שומן החלב מגיעה ל־95%–97% אחוז. גם הערך התזונתי שלו גבוה: כל גרם שומן־נעכל מספק לגוף פי 2.25 מגרם סוכר או פחמימות אחרות.

4.6% סוכר – סוכר החלב הוא דו־סוכר הנקרא לקטוז. חשיבותו העיקרית היא בהיותו ספק של אנרגיה זמינה לגוף. פרט לכך הוא גם מסייע לגוף בקליטת הסידן ומדכא תסיסות בלתי רצויות בדרכי־העיכול.

0.7% מינרלים – החלב עשיר מאוד במינרלים, והכמות הכללית שלהם מגיעה לריכוז גבוה של כ־0.7 אחוזים. המינרל החשוב ביותר בחלב הוא הסידן, שנמצא בריכוז של 0.12 אחוז. רמת־ההתעכלות של סידן־החלב גבוהה

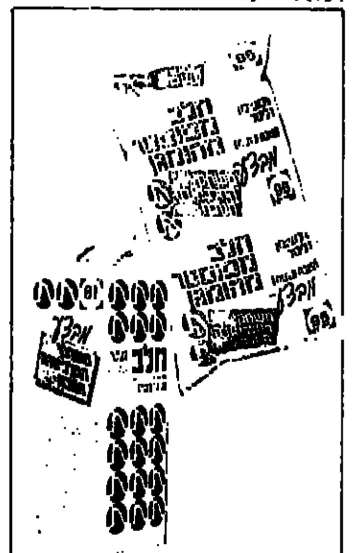

מאוד, כך שהחלב מהווה מקור זול ועשיר לסידן הנחוץ לגוף לבניית השלד,

> ### השתיין הישראלי
>
> ה ישראלי מתכתפ בממוצע בכ־73 ליטרים חלב בשנה. השוודי שותה כ־161 ליטר לשנה. הקארי, חובב הוויסקי, לוגם כ־183 ליטרים בשנה. והאיסלאנדי – לא תאמינו, מחסל כ־225 ליטרים בשנה. מזל שרב מעטים האיסלנדים.
>
> בכל אופן, בחוגי הספורט, הרפואה והבנגנון, מסכימים כולם כי על הישראלי לשפר את הישגיו. עוד חלב ומייד.

העצמות והשיניים. לפחות 70 אחוז מהסידן בתזונה שלנו נמצאים בחלב.

שפע של ויטמינים – החלב עשיר בוויטמינים B, A ו־D. ויטמין B חשוב מאוד להתפתחות האדם, והמחסור בכל אחד מהוויטמינים מקבוצת B גורם למחלות אופייניות, שהתרופה הטובה ביותר לריפויין היא החלב. ויטמין A דרוש לפעילות תקינה של הרקמות הריריות ולמניעת עיוורון־לילה. ויטמין D עוזר בספיגת הסידן והזרחן בגוף ובניצולם, והמחסור בו עלול לגרום לרככת העצמות.

טועמי החלב

ה לכנו לתנובה להכיר את החלב שלנו עוד יותר טוב ולטעום ממנו קצת...המחלבות הראשיות של תנובה נמצאות ברחובות, בבנייני הבניין וכוכב. אלה בין המחלבות המשוכללות והמתקדמות בעולם ובין המעטות המיוחשבות כ־100%. אפילו אנשי מכון וייצמן השכן, נהנים לעתים, לצורך עבודתם, בין הידיעות בכשירים החדישים של תנובה.

תיירים רבים, נוהגים לפקוד את המקום ואף נהנים מתוצרתו בעת ביקורם. כדאי לדעת כי הרפתות הישראליות הן מן המתקדמות שבעולם ובין הנקיות ביותר. כל תוצרת החלב בארץ, נחלבת באוטומציה מלאה.

הפרות הישראליות אגב, מצטיינות בתנובת חלב שופעת במיוחד וממוצע של פרה ישראלית הוא גבוה ביותר ומגיע לכ־8000 (!) ליטרים חלב בשנה.

מיכליות מלאות בחלב טרי וקריר־קריר נכנסות בשערי המחלבה. משלב זה ועד לצאת החלב לשיווק, כשהוא ארוז בשקיות ניילון או קרטון, נעשות במעט כל הפעולות על ידי מחשבים. ללא מגע

> ### מה שטוב לחלב, טוב בשבילכם
>
> ש ימו לב לתאריך המסומן על אריזת החלב. התאריך מסמן את היום האחרון לשיווק. בתנאי איחסון טובים נשמרי החלב יומיים נוספים עד שלושה.
>
> הקפידו! על קניית חלב בחנות אמינה עם ציוד קירור תקין. קחו אותו – רק מן המקרר! אל תשמרו חלב בדלת המקרר, אלא במקום הקר ביותר. במקררים חדישים במדף התחתון ובאלה הישנים – מתחת למקפיא.
>
> אפשר להקפיא חלב, אבל למה לכם? יש תמיד חלב טרי. בשביל הזרבה טוב שיהיה בבית חלב עמיד. אורך חייו עצום. החלב רואג לבני אדם. תנו לו יחס דומה.

יד אדם. סטריליות של 100% מבטיחה לנו תמיד חלב מעולה, טעים והיגייני לחלוטין. החלב משווק בשקיות והחלב טרי רגיל וחלב טרי דל שומן), או בקרטון (חלב טרי הומוגני או חלב עמיד + רגיל ודל שומן).

פיקוח ובקרה מושלמים שולטים בכל שלבי הייצור. המעבדות בודקות אוטומטית את טיב החלב במירווחים של 20 דקות בין בדיקה ובדיקה. קפדנות זו אינה מוגזמת כלל וכלל מסתבר. די בליטר אחד של חלב חריג לקלקל מיכל שלם המכיל 200,000 ליטרים של חלב משובח.

כל תהליכי הייצור נעשים בשליטה מלאה ומדוייקת לגמרי. אם תהליך הפיסטור למשל, דורש טמפרטורה של 73 מעלות וקירור מהיר ל־4 מעלות, הרי שאלה הטמפרטורות שמתקבלות תמיד – ובדיוק נמרץ. בנוסף לפיסטור כוללים בדיקות שלבי העיבוד גם בדיקות כימיות ובקטריולוגיות לחלב המגיע, קרור וסינון נוספים, הימגון המפזר את השומן ומשפר את הטעם וכמובן אריזה חד־פעמית סטרילית.

ההקפדה על נקיון והיגיינה לאורך כל התהליך היא גבוהה ביותר. אחד מן החדרים האחראים לשלבי הייצור למשל, בהנה מתנאי סטריליות הגבוהים פי כמה מזה של חדר ניתוח מודרני!

החלב מגיע אלינו אמנם ללא מגע יד אדם, אבל, מגע של יד אוהבת בכל זאת יש. מבחני טעימה נערכים לחלב לעיתים קרובות. לא פחות מ־10 טועמים מומחים לעניין מתאספים פה מעת לעת

ובודקים את איכותו וטעמו של החלב. זהו המגע האנושי. היא עושה את החלב שלנו למשקה אמיתי, בריא וגם טעים.

הגוף שלך מגיע תנובה

ג וף שלך מגיע החלב. הוא חיוני עבורו והוא גם אוהב אותו. המרבים בשתיית חלב, נראים טוב יותר ומרגישים טוב יותר. האמריקנים אינם מוותרים על חלב עם עוגיות. השוויצרים אוהבים אותו ביחד עם שוקולד. האנגלים המציאו את התה בחלב כדי להרוויח עוד קצת חלב...

אפשר לשתות המון ממנו. הוא אינו משמין, אינו יקר ומגיע יום יום טרי טרי בטעם נהדר. נסו להתרכז פעם בטעמו. אולי כבר שכחתם. לגמו חצי כוס במהירות ואת החצי השני באיטיות...והתענגו על הטעם. תרגישו את כל טעמי הטבע והילדות חוזרים ומציפים אתכם.

אנחנו הישראלים, צרכנים לא גדולים של חלב. אולי בגלל מחירו הנמוך כל כך, הזנחנו אותו מעט...? ואולי זו הסיבה שאצלנו בארץ מתגלה חוסר סידן משמעותי אצל רבים.

כדאי לקחת דוגמא מן הספורטאים, האתלטים והרקדנים בכל העולם, המרבים במיוחד בשתיית חלב. כדי להרגיש טוב יותר וגם להיראות טוב יותר.

אחד מן הכדורסלנים המצטיינים שלנו סיפר לאחרונה בטלוויזיה כי כוס חלב הוא ענין של קבע לפני משחק חשוב. כדאי לקחת דוגמה. הרי כל יום הוא בעצם משחק חשוב כשלעצמו.

טוב לשתות חלב בבוקר כמקור אנרגיה לקראת יום פעילות נעים יותר. בערב לפני השינה זהו המשקה האידיאלי. מרגיע את מערכת העיכול ומסייע בשינת לילה נעימה. כוס חלב מדי פעם

> ### מה מקבלים מליטר חלב?
>
> ל אחרונה מדברים הרבה על מחסור בסידן, על דלכת עצמות ובעיות שיניים. ליטר חלב מספק גרם של סידן – בדיוק מה שצריך גופנו ביום.
>
> זקוקים לזרחן? בוודאי. כל גוף זקוק. הוא מצוי בכמות מספקת בחלב.
>
> גם אם נשתה אך ורק חלב כמזון יחיד משך היממה, יספק לנו ליטר אחד ממנו כמעט את כל הויטמינים החשובים ביותר. במיוחד A וקבוצת B.
>
> הקשיבו לגוף שלכם. תנו לו מספיק חלב.

במשך היום, משקה מרווה ומזין, שתמיד נמצא בהישג יד.

שתו הרבה חלב. הוא בריא מאין כמוהו. הוא טעים וטרי. מתנה אמיתית מן הטבע. כל תינוק יודע זאת. אל תוותרו על הרבה חלב.

רותי קין

לכלות הטריות

לקראת ל"ג בעומר, חג המדורות, אך גם הנישואין, מקדיש המדור הפעם לכלות הצעירות. לכל אלה שמוצנחות הישר מהחופה למטבח, וצריכות להתמודד עם מה שעד היום נראה כל כך מובן מאליו – סתם שניצל וצ'יפס.

לכל אלה שבעוד עשר שנים תוכלנה להצהיר בפני אורחיהן המשתאים לפאר מעשה ידיהן: "אני, כשהתחתנתי, אפילו ביצה לא ידעתי לטגן" נביא כאן הפעם את המתכון שאי אפשר לטעות בו להכנת החביתה הכי טובה בעיר. לצעירה שבעלה ניזון מינקות בשניצלים מלאכת בית – נציע את השניצל המובחר ביותר עם כל העצות הטובות שרק אמא שלו יכולה להעלות על דעתה טובות מהן. לא נוותר על המתכון הכי טוב לעוף צלוי ולא נפסח על הצ'יפס הפריכים וירקות מאודים. וכדי שלא יחשבו, חס וחלילה, שזה כל מה שאתן יודעות לעשות, נצייד אתכן גם במתכון יוקרתי של רוטב משובח, שהולך יופי עם כל המנות האחרות.

ולאותן שדוגלות בשיוויון מלא בין שני בני הזוג נציע רק להציג את המתכונים הללו בפני החתן המיועד, בבחינת ודי לחכימא. ושיהיה במזל טוב.

שניצל / אוסטריה

תתפלאו, אבל באוסטריה, שהיא מולדת השניצל, לא שמעו אף פעם על חזה ההודו כמצרך העומד בבסיסו של המעדן הזה. שם יודעים להכין שניצלים רק מבשר עגל משובח. ההבדל בטעם הוא כמובן אדיר. כך שאם ברצונכם להפתיע – בקשו מהקצב פרוסות יפות של בשר עגל המיועד לאומצות. אם הוא בעל מקצוע טוב, הוא יצייד אתכם בנתח הנכון. אבל אם התקציב אינו מאפשר – בחרו בחזה עוף, העדיף על פני חזה ההודו בשל מירקמו העסיסי יותר.

החומרים (ל־2 מנות גדולות):
300 ג' בשר עגל או 2 חזות עוף שלמים
½ כוס פירורי לחם משובחים (רצוי פירורי גריסיני או פירורית)
ביצה גדולה, טרופה
מעט מלח ופלפל
כפית עשבי תיבול מעורבים (פין הרבס) – לא הכרחי
שמן לטיגון

ההכנה:
כדאי לבקש מהקצב שיכין עבורכם את הכתיתות, כלומר, שיפרוס את הבשר ויחבוט בו מעט לשטחו. אם רכשתם חזה עוף קפוא – תצטרכו להכינו בעצמכם: תחילה יש לשטוף את החזות ולייבשם על מגבות נייר. אחר יש לשטח את הבשר לעובי שווה על-ידי חיתוך בסכין חדה בחלק העבה יותר של החזה. חותכים מהמרכז לעובי הנתח עד למרכז בערך, ופורסים לשניים. מניחים את החזות בין שני דפי נייר וחובטים בהם קלות בעזרת כתיש (פטיש עץ מיוחד) או גב סכין גדולה.

מעבירים פירורי הלחם לצלחת שטוחה. טורפים את הביצה בקערית רדודה. מוסיפים לה את המלח, הפלפל ועשבי התיבול. טובלים את כתיתות הבשר תחילה בפירורי הלחם, אחר כך בתערובת הביצה ולאחר מכן שוב בפירורי הלחם. מניחים את הכתיתות המצופות במקרר ל־30 דקות (לא הכרחי, אבל הדבר תורם רבות לפריכות העטיפה לאחר הטיגון).

מחממים שמן במחבת. אפשר להסתפק בכמות של 3־4 כפות. רצוי להשתמש בשמן תירס, חמניות או חריע הטובים ביותר לטיגון אבל אפשר להסתפק גם בשמן סויה רגיל. מטגנים את הכתיתות עד שהן מזהיבות משני הצדדים. אין להגזים בטיגון. חזה העוף, וגם נתחי העגל, טובים יותר לאחר טיגון קצר, המשאיר אותם עסיסיים.

מגישים עם טריזי לימון או עם רוטב הפטריות שלהלן.

שניצל וינאי הלימון נותן את הטעם.

רוטב פטריות / צרפת

ברוטב הזה אפשר להעטות כל תבשיל בשרי. הוא קל למדי להכנה ואם תצקו ממנו על השניצלים לעיל, הם יקצרו קריאות התפעלות גם מהחותנת.

החומרים:
50 ג' מרגרינה
2 בצלים ירוקים
150 ג' פטריות טריות או קופסה קטנה פטריות, מסוננות
3 כפות קמח
2 כוסות מרק צח (אפשר להכינו מאבקה או קוביית מרק)
מלח, פלפל

ההכנה:
מתיכים את המרגרינה בסיר קטן. קוצצים את הבצלים הירוקים ומוסיפים לסיר. מטגנים כ־2 דקות ומוסיפים את הפטריות. ממשיכים לטגן, על להבה נמוכה, עד שהפטריות משחימות מעט כ־5 דקות. מוסיפים את הקמח ובוחשים היטב. מוסיפים בהדרגה ותוך בחישה גם את המרק. ממשיכים לבחוש עד שהרוטב מבעבע ומסמיך. טועמים ומשפרים את התיבול, לפי הטעם. מסירים מהאש ויוצקים על הכתיתה או על העוף הצלוי (להלן).

מבצע חיסול החרקים החל!

הקיץ בפתח ועימו החרקים. סנו מכריזה על מבצע הנחות מיוחד לחודש בלבד: הקדימו תרופה למקק, לנמלה, ליתוש ולכל חרק. עכשיו!

חדש
סנו קומבט
נגד מקקים. יעיל - ולא רעיל! בלעדי לסנו. בכל אריזה 4 יחידות מוגנות של פתיון חסר-ריח.
מחיר רגיל - ~~12.90~~ ש"ח.
מחיר היכרות - 11.61 ש"ח

חדש
K-500
הקץ לנמלים!
פיתוח בלעדי של סנו לטיפול מונע ולהשמדת נמלים וחרקים זוחלים בבית ובחצר.
מחיר רגיל - ~~5.79~~ ש"ח
מחיר הכרות - 4.92 ש"ח בלבד.

חדש
סנו די
מגן אישי נגד יתושים
באריזת רול-און נוחה במיוחד. מרחו - ואף יתוש לא יתקרב.
מחיר רגיל - ~~5.79~~ ש"ח
מחיר הכרות - 5.21 ש"ח בלבד.

K-300
מדביר החרקים המקצועי.
התכשיר שאין לו מתחרים. עשו זאת בעצמכם וחסכו כסף רב.
מחיר רגיל - ~~6.59~~ ש"ח
במבצע - 5.93 ש"ח בלבד.

K-400
תרסיס מקצועי נגד יתושים.
מחסל מקצועי של יתושים, זבובים, פשפשים ועש
מחיר רגיל - 6.59 ש"ח
במבצע - 5.93 ש"ח בלבד.

ועוד במבצע:
★ כדורי סנו נגד עש. מחיר רגיל ~~1.99~~ ש"ח. במבצע 1.79 ש"ח.
★ סנוטוקס אדום או ירוק. מחיר רגיל ~~5.39~~ ש"ח. במבצע 4.85 ש"ח.
★ סנומט מכשיר + טבליות. דוחה יתושים מחיר רגיל ~~11.99~~ ש"ח. במבצע 10.79 ש"ח.
★ טבליות סנומט למכשיר. דוחה יתושים מחיר רגיל ~~4.09~~ ש"ח. במבצע 3.68 ש"ח.
★ אלתוש 15 נגד יתושים. מחיר רגיל ~~5.79~~ ש"ח. במבצע 5.21 ש"ח.

מה הבעיה? קחו סנו לקיץ נקי מחרקים.

קרמיקה יוקרתית במכירה הזדמנותית

בית היוצר, הרשת הגדולה בישראל למוצרי נוי מקרמיקה, מציעה לך מגוון של מוצרים מרהיבים כשי לעצמך וגם לאחרים. בואי לבית היוצר.

מוצרינו נמכרים ברשתות השיווק הגדולות ובחנויות המובחרות. מוצרים מסוג ב' בהנחה עד 40% ניתן להשיג בחנויות המפעל.

המתנה לכל השנה

בית היוצר
כדאי הרבה יותר.

חנויות בית היוצר: ר"ג (אואזיס) הרצל 75 • ר"ג שדי ירושלים 43 • גבעתיים כצנלסון 32 • רחובות הרצל 187 • פ"ת הברון הירש 21 • אשקלון (ליד תשקס) • בת ים בלפור 77 • חולון סוקולוב 93 • חנות המפעל אזור תעשיה סגולה 2 פ"ת

איורים: שאול צמח

עוף צלוי בסלסילה / ארה"ב

הדרך הבאה היא הדרך הבדוקה ביותר לצלות עופות שלמים וחלקי עוף ולקבל מעדן. מומלצת במיוחד למתחילים. את השקיקים הנקראים "קוקי", שבהם צולים את העוף, ניתן להשיג בכל מרכול. אבל שימו לב לדרך ההגשה המיוחדת: מניחים מפיות בד (אפשר מגבת מטבח יפה מקופלת ואם אין, אפשר להסתפק בתחליף מעשי יותר – מפיות נייר). מניחים עליה את העוף (רצוי לחתוך אותו תחילה לרבעים, במקרה שאין משתמשים מראש בחלקי עוף). מגישים עם טוגנים (ראו להלן). את אותו העוף אפשר כמובן להגיש גם בצלחות, ואפשר לכסותו, כאמור, ברוטב הפטריות שלעיל.

החומרים (ל־4 מנות):
עוף קטן (במשקל ק"ג בערך)
½ כפית מלח
מעט פלפל
כפית פפריקה
כף שמן
שקיק צליה

ההכנה:
שוטפים את העוף ומנגבים היטב במגבות נייר. מערבבים את המלח, הפלפל, הפפריקה והשמן ומורחים את התערובת על פני העוף מכל צידיו. מכניסים את העוף לשקיק הצלייה, סוגרים היטב ומחוררים את השקיק במספר מקומות. מניחים על תבנית אפייה ואופים בתנור שחומם מראש לחום בינוני (180 מעלות) כ־30 דקות.

מוציאים את העוף מהתנור, פותחים בזהירות את השקיק (בעזרת סכין או מספריים. יש להזהר מאוד לבל יפרצו האדים מהשקיק הישר על פניכם. נקבו אותו תחילה בצד מרוחק מהגוף). מגלים את העוף, אין צורך להרחיק את השקיק. הנוזלים ישארו בו ולא ילכלכו את התבנית. ממשיכים לאפות את העוף עוד כ־20־30 דקות כשהוא חשוף. העוף מקבל גוון זהוב־שחום.

טוגנים (צ'יפס)

הדרך הקצרה ביותר להכין טוגנים היא כמובן להוציאם מתוך שקיק של קפואים, להכניסם לשמן עמוק רותח או אפילו לאפותם בתנור או בטוסטר אובן, על פי ההוראות שעל גבי האריזה. אבל טעמם של אלה לא ישווה לטעמם של צ'יפס אמיתיים, כאלה שלטובתם יש להצטייד בקצת יותר זמן וסבלנות, שמשתלמים, בסופו של דבר.

החומרים (ל־2־4 מנות):
½ ק"ג תפוחי אדמה (3־4 בינוניים)
שמן לטיגון עמוק
מלח לזריה

ההכנה:
קולפים את תפוחי האדמה, שוטפים ומנגבים היטב במגבות נייר. חותכים אותם לאורך לרצועות ארוכות.
יוצקים שמן לסיר שטוח (יש סירים מיוחדים המיועדים לטיגון ומצויידים ברשת העוזרת לשלות בתום הטיגון את הטוגנים מהשמן). מחממים את השמן היטב. כדי לבדוק אם השמן חם דיו מטילים לתוכו קובייה של לחם לא טרי. כשזו מזהיבה בתוך דקה – אות הוא שהשמן חם דיו. מעבירים לשמן בזהירות חופנים מתפוחי האדמה. אין להכניס לשמן כמויות גדולות בבת אחת, שכן אז יורדת טמפרטורת השמן בבת אחת והתוצאה עלולה להיות טוגנים לא פריכים.
מטגנים את תפוחי האדמה עד שהם מזהיבים מכל הצדדים. מוציאים בעזרת כף מחוררת או רשת. מספיגים על גבי נייר לספיגת עודפי השומן ובוזקים מעט מלח.

ירקות מאודים

המתכון הפשוט ביותר, ועם זאת טעים מאין כמוהו. כל ירק יתאים להכנה והדרך הנוחה היא כמובן, להשתמש בשקיק ירקות קפואים.

החומרים (ל־2־4 מנות):
400 ג' ירקות, קלופים ונקיים (אפונה, שעועית ירוקה, גזר פרוס, קישואים פרוסים או תערובת של כולם)
50 ג' חמאה או מרגרינה או 3 כפות שמן זית
2 כפות גדושות פטרוסלינון קצוץ
כפית מיץ לימון או חומץ בן־יין
מעט מלח

ההכנה:
מבשלים תחילה את הירקות על פי ההוראות שעל האריזה (אם משתמשים בירקות קפואים) או במי מלח כדי כיסוי עד שהם מתרככים, אך לא רכים מדי. מסננים מהנוזלים.
דרך טובה יותר לבישול הירקות היא אידוי בסיר אידוי או בסיר שבו הונחה רשת אידוי מיוחדת.
ממיסים את השומן או מחממים אותו מעט בסיר. מוסיפים את הפטרוסלינון, מיץ הלימון והירקות המאודים. מערבבים בעדינות ומתבלים לפי הטעם. מגישים מייד.

עוף צלוי בסלסילה: רעיון אמריקאי

הדרך הנכונה לטיגון חביתה

למי שאפילו לטגן חביתה לא יודע -- הדרך לאומלט מושלם, צעד אחר צעד.
1. טורפים 4 ביצים במזלג. מוסיפים להן 2 כפות חלב מעט מלח ופלפל וטורפים קלות (אין להגזים בטריפה).
2. מתיכים במחבת 25 ג' חמאה. כשנראות בועות במחבת והיא מעלה אדים – יוצקים לתוכה את תערובת הביצים.
3. כאשר תחתית האומלט נראית יציבה מתחילים להרים את השוליים סביב סביב, כך שהנוזלים יגלשו לתחתית המחבת.
4. כשפני החביתה כמעט יבשים, מקפלים מחציתה כלפי המרכז.
5. מחליקים את התערובת בעדינות לצלחת הגשה מחוממת.

ור בחמאה ופטרוזיליה.

שעועית ירוקה קפואה מאודה.

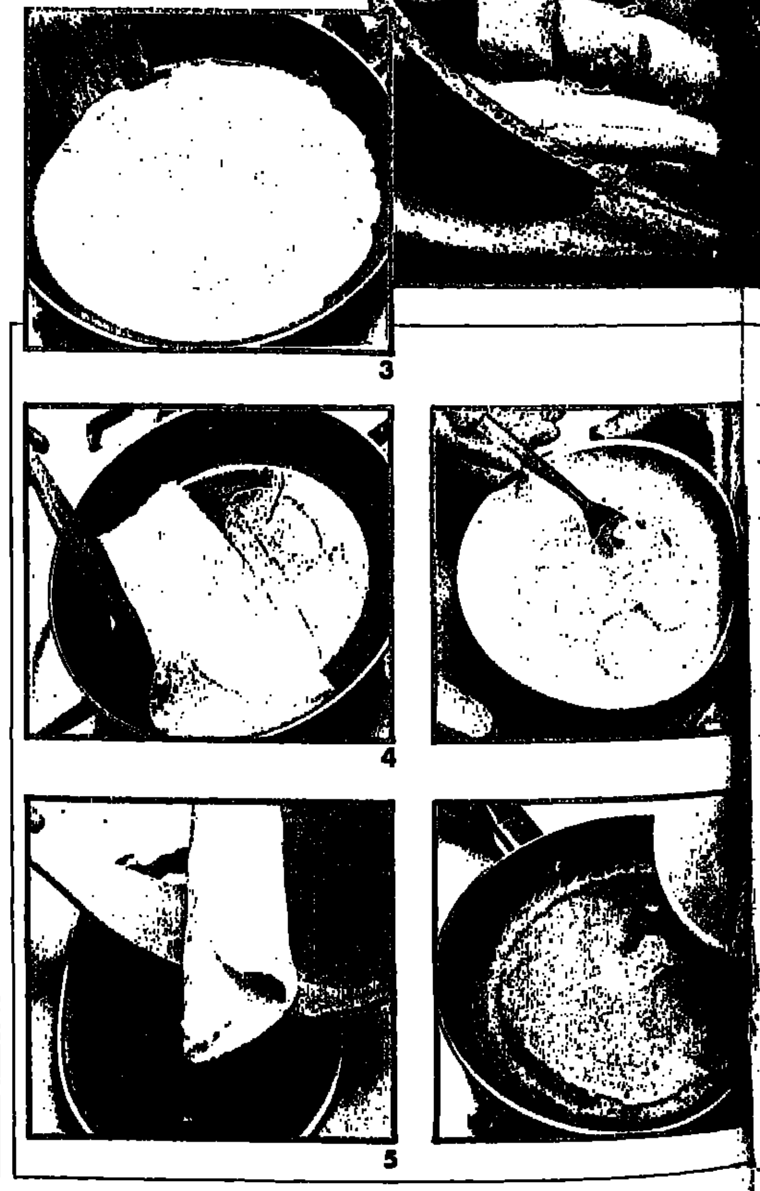

פטנט עולמי

ליד תפוחי האדמה, בגחלי המדורה

כמה דברים שאפשר להוסיף לתפוחי האדמה המסורתיים הנצלים במדורות ל"ג בעומר:
* נסו קלחי תירס עטופים ברדידי אלומיניום. נפלא בתוספת מעט חמאה.
* לחמניות, פיתות ומיני מאפה מוכנים למחצה (של בית המאפה) או לחמניות ולחמים ישר מהמקפיא, עטופים ברדיד אלומיניום, יקבלו טעם מעושן נפלא בגחלי המדורה.
* דגים קטנים כמו מולית אדומה (ברבוניה) או טרית (סרדינים) שבבטנם הוטמנה קוביית חמאה מתובלת, עטופים ברדיד אלומיניום או בנייר אפייה. להניח רק על גחלים כבויים. לא מומלץ לילדים – הדגים האלה מלאים בעצמות קטנות! ■

המתכון שלא זכה בפרס ראשון

מתכון של כדורי גבינה ממולאים זיתים זיכה את **ארנה ורנר**, אם צעירה מפתח־תקוה, בפרס ראשון (מיקרוגל רוזייר) בתחרות "מתכון העשור". התחרות, ביוזמת הנהלת "תנובה", נערכה לרגל חגיגות העשור להיפרשוק וצרכני הרשת נתבקשו להגיש מתכוני בשר הודו, דגים, פירות ומוצרי חלב. מבין מאות השולחים נותרו חמש יוצרות מתכונים שהוזמנו להכין מתכוניהן במרכז ההדרכה של תנובה.
חבר השופטים בחר, כאמור, בכדורי הגבינה הפיקנטית כב"מתכון העשור". נציגת "סגנון" בחבר השופטים מבכרת להביא כאן תחילה את המתכון שזכה "רק" בפרס שני (מדיח כלים קינג), שכן הוא פי כמה יצירתי בעיניה. זה מתכון של רולדת תפוזים בטחינה במילוי הודו של **עירית דן** מחיפה. משהו מעולה ומפתיע בטעמו העדין. לשבחה של מקבלת הפרס הראשון ייאמר כי גם המתכון הפשוט שלה, אותו קיבלה מסבתה היוגוסלאבית, הוא עדין וטעים מאד.

תלמה הדר

רולדת תפוזים וטחינה במילוי הודו

המצרכים לבלילה:
¼ 1 כוסות טחינה גולמית
כוס מיץ תפוזי שמוטי טרי
¼ כוס מיץ לימון טרי
קורט מלח
שן שום כתושה
3 ביצים מופרדות
3 כפות קמח תופח
מעט מרגרינה קשה לשימון התבנית

המצרכים למלית:
500 גרם חזה הודו
½ כוס מיץ תפוזים שמוטי טרי
2 בצלים בינוניים קצוצים
מעט שמן לטיגון
2 פלפלים אדומים חתוכים לקוביות
מלח
פפריקה חריפה
¼ כוס מים
כפית קורנפלור

ההכנה:
משמנים התבנית במעט מרגרינה קשה, מניחים נייר פרגמנט ומשמנים גם אותו. מכינים טחינה מהטחינה הגלמית עם המיצים. מתבלים במעט מלח ובשום הכתוש. מוסיפים לטחינה את החלמונים. מקציפים את החלבונים לקצף. מוסיפים לטחינה ולבסוף מקפלים פנימה את הקמח.
שוטחים את העיסה בתבנית 35X30 ס"מ, אופים בחום בינוני־גבוה 12־15 דקות, או עד שהקציפה מזהיבה ונעשית קפיצית למגע. מוציאים מהתנור, הופכים על מגבת ומגלגלים מייד. מצננים.

הכנת המלית:
שוטפים את הבשר וקוצצים לרצועות דקות. שורים במיץ התפוזים למשך כחצי שעה.
מטגנים את הבצל הקצוץ במעט שמן עד להזהבה, מוסיפים את הפלפל החתוך לקוביות דקות ומטגנים מספר דקות, עד שהפלפל מתרכך. מוסיפים את רצועות הבשר, ללא הנוזלים, מטגנים מעט עד שכל הבשר מלבין.
מתבלים במלח ופפריקה חריפה, מוסיפים מים (כ־¼ כוס) מנמיכים את הלהבה ומבשלים כ־10 דקות בסיר מכוסה, עד שהבשר מתרכך. מוציאים את הבשר מהרוטב ומצננים.
לאחר הצינון, פותחים את הרולדה, ממלאים במלית הבשר ומגלגלים שנית.
להגשה: מרתיחים את רוטב הבשר (הכמות צריכה להיות כ־½ כוס נוזלים – אם חסר, משלימים) ומוסיפים אליו כפית קורנפלור בלולה ב־¼ כוס מים קרים. מבשלים מספר דקות תוך בחישה עד להסמכה. טועמים ומשפרים הטעם במידת הצורך.
פורסים את הרולדה ומחממים בתנור שחומם מראש, מסדרים על מגש הגשה מאורך ויוצקים רוטב חם על פרוסות הרולדה.

כדורי גבינה ממולאים

המצרכים:
200 גרם גבינת צ'דר מגוררת
½ חבילה מרגרינה רכה
כוס קמח רגיל
כפית פפריקה
250 גרם זיתים ירוקים ללא חרצנים

ההכנה:
לשים בצק מכל המצרכים. קורצים ביד חתיכות בצק ומכדררים לכדורים בקוטר 3 ס"מ. עושים באצבע גומה ולתוכה מכניסים זית. סוגרים את הכדור. אופים בחום גבוה מאוד כ־200 מעלות כ־10 דקות. ■

עץ העור

וא להכיר עץ העור גדל במכסיקו ותכו־וותיו, אותן הכירו האינדיאנים מדור־דור. רות. זכו להכרה מדעית לפני שלוש שנים. אחרי אסון שנגרם בהתפוצצות של מכלי גז הצלב האדום המכסיקני הודיע כי חייהם של כ־2,700 אנשים שסבלו מכוויות קשות, ניצלו בזכות אב־קה שהופקה מקליפת העץ טפסקוהו־איט. ששמו המדעי הוא מימוזה פוינדלו־רה. זריית האבקה על הכוויות מצמיחה במהירות עור חדש. מאז שוחלו תכונות העץ, החל "שוד קליפות" ועל כן הוצבו שומרים על היער שבו מתנשאים עצים אלה לגובה של 8 מטרים, באיזור שהיה לבירתה של ממלכת המאיה. בתצלומים: מסירים קליפת הטפסקוהואיט. טוחנים אותה לאבקה ומטפלים בכוויות.

שירות "גאמא"

נפש

שרה פרידמן

"חושבים שאנו משוגעים"

אומרים בכאב אנשים הפגועים מעט בנפשם, שמנסים להשתלב בחברה – והחברה דוחה אותם. "על גיבורי "דאלאס" ו"שושלת" שהולכים לפסיכיאטר, אף אחד אינו חושב שהם משוגעים". אגודת "אֱנוֹש" מנסה להמציא להם פתרונות

בסדרות הטלוויזיה "דאלאס" ו"שושלת" כו־לם צמודים לפסיכיאטר. זה נראה יפה. בטוח שהצופים באנשים היפים האלה לא חושבים אותם למשוגעים. כשהאים כף לקי־ריסטל, קלאודיה, סאלון. ואנחנו? לנו אסור להזכיר פסיכיאטר, בית חולים, בית הבראה. מיד חושבים אותנו למשוגעים לגמרי. כל דבר שנעשה, יגידו – "משוגע".

דברים כאלה שומעים בשיחה פתוחה בין חולי נפש, במסגרת אגודת "אנוש". הרבה מרירות, אנשים אשר רוצים להשתלב בחברה אך היא דוחה אותם. "למה מתנכרים לנו, למה למה?" זועקת בחורה צעירה, מיד בפתח השיחה.

ידעו כי עתונאי יהיה נוכח, הסכימו. הקבוצה רוצה להעביר מסר. בתחילה קשה לדבר, אך דברי הצעירה העבירו רעד סמוי באוויר וכולם פותחים לדבר. היא מספרת: "פעם הייתי תמימה. המעסיקים שאלו פרטים, אמרתי שאושפזתי בעבר במוסד לחולי־נפש. הפנים השתנו, כמו מסיכה. גימגמו ודחו אותי. מה, אני מצור־עת? שאלו אם הייתי חולה או אמרתי. עד שלמדתי לקח. לא אומרת".

אדם מבוגר, חבוש כיפה: "לא כולם עושים ככה. בחברה, מה שבשוליים לא משתלב. אולי הבעיה היא שלהם. קושי נפשי לקבל אותנו. כי אנחנו מראים מה שיכול לקרות גם להם". יחדיו, מנסים 20 חברי הקבוצה לחשוב, מה לעשות לשיפור התדמית. "למדתי להתיי־פף לפגישת עבודה ראשונה, כמו לפגישה עם בחורה. לעשות רושם טוב", אומר צעיר חבוש כיפה. "פחות מפחיד אחר־כך, כשאומרים שהיינו חולים".

מישהו מעיר, כי רבים מחולי הנפש נראים לא טוב בשל התרופות. הבעיה, הם אומרים "שלא יודעיל כי זו מחלה כמו כל המחלות, אסטמה, לב ועוד. גם חולי סכרת מקבלים זריקה כל יום". מישהו מציע לקחת כדוגמה את החרשים־אילמים, גם להם יש בעית הש־תלבות: "אבל אליהם לא מתייחסים כמו אל תת־אדם. אומרים שצריך לעזור להם".

גבר כבן 30 מספר על חזרה לבית אביו לאחר איש־פוז: "אבא ביקש שאגור איתם. לילה אחד לא הצלחתי להרדם. שמעתי רדיו בחדרי, בשקט. אבא שאל מה קורה. סיפרתי שקשה לי לישון. אמר שזה מפני שאני משוגע. רק למי שלא היה מאושפז במוסד לחולי־רוח מותר להרגיש לא טוב, לצעוק, להתעצבן. לנו אסור. מיד חושבים שחזרה, אנחנו עוד פעם יורדים מהפסים".

בעבודה, כשיודעים שאדם היה תולה במחלת נפש, מנצלים: "הבוס שלי נחמד, קיבל אותי לעבודה, ידע שהייתי מאושפז" אומר צעיר, נכה צה"ל. "אבל הוא משלם לי חצי, תמורת אותה עבודה". צעירה מספרת על ניצול שונה: אח מהמוסד בו היתה מאושפזת, התק־שר לביתה וביקש להיפגש. "בחור נחמד. יצאנו, ביקש הלוואה. נתתי. ביקש עוד ועוד. ביקשתי שיחזיר. אני משוגעת, אמר. מי יאמין לי? לא החזיר את הכסף ולא העזתי לפנות לאף אחד".

יצירת קשר עם המין השני, מהווה בעיה קשה מאד: "נניח שבא לי לצאת עם בחורה נחמדה שהכרתי. האם עלי לומר לה שהייתי חולה־נפש? אם היתה לי סכרת הייתי מגלה לה מיד?" – מתלבט צעיר. ומבוגר יותר: "אנחנו ארץ קטנה. אני אצא עם בחורה, מיד יימצא מישהו שמכיר אותי ויודע. גם אם היא תסכים, אמה לא

(המשך בעמוד הבא)

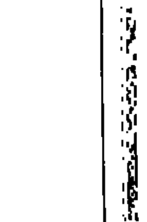

"מן" – וופלים מצופים באהבה

זהו, גמרתי עם הדיאטה. אני פשוט לא יכולה יותר. אחרי שהתוודעתי לוופלים של "מן" החלטתי שיש גבול לויתורים, והגבול הזה עובר בדיוק כאן. על הטעם הזה אני פשוט לא מוותרת. תאמרו בוודאי שאני מגזימה, אבל מי שיאמר זאת חושב כנראה – כפי שחשבתי אני עד התגלית (בהתלהבותי כמעט הייתי אומרת – ההתגלות...) – שוופל הוא וופל וזהו. עכשיו אני יודעת: יש וופלים, ויש וופלים של "מן"; מסוג הדברים שבעלי נוהג להמחיש בדוגמא מעולם הכדורסל הישראלי: "יש קבוצות כדורסל, ויש מכבי תל־אביב"...
בכדורסל אני לא מבינה, אך בעניינים של טעם יש לי בהרולט מה לאמר, ומה שאני־אומרת במקרה זה הוא שרשמתי לעצמי "מן" רציני על כך שרק עתה עשיתי היכרות ממשית עם תוצרתו של מפעל זה, שהיתה בפי כטעם המן...

מסורת של איכות

עד כמה רצינית ה"פאשלה" שלי, מעידה העובדה שהוופלים מיוחדי הטעם הללו (בווריאציות אלה ואחרות) נמצאים עמנו כבר שנות דור, מבחינה מסויימת אפילו יותר. המפעל במתכונתו הנוכחית נוסד לפני 33 שנים, אבל הפלירט של משפחת רוקח שהקימה אותו, עם ייצור הוופלים המתוקים החל הרבה קודם לכן; כמו הרבה דברים חשובים אחרים, וכמאמר השיר הידוע – "זה הכל התחיל בוינה"...
היום כבר פעיל במפעל המשפחתי הדור השלישי. הסב, אלעזר רוקח ז"ל עסק בייצור "וופלות" בוינה במשך 45 שנים. בנו, מנחם, שהוא היום המבוגר בחבורה, הלך בעקבות אביו. בשנת 1938 הובאו מאוסטריה מכונות הייצור הראשונות ומשפחת רוקח הקימה את המחלקה לייצור וופלים בביח"ר ליבר, כשסבא אלעזר מפעיל אותה ושותף בבעלות. אחרי 16 שנים (1954) פרשה המשפחה מליבר, והקימה מפעל משלה. היום פעילים בעסק לצידו של מנחם – אשתו פנינה – המנהלת את השיווק, בנו – הנושא את שם סבו – אלעזר (שהוא מומחה למכונות אריזה), הבת ציפי (המשמשת כמנהלת מסחרית) ובעלה – יחיאל פקר (אלקטרונאי במקצועו, המופקד על המערכות האלקטרוניות והחשמליות במפעל החדיש והמשוכלל).
מי שעוסק בענף כזה במשך שנים כה רבות, נוטפח מטבע הדברים, אהבה לנושא ולמוצר. אצל משפחת רוקח, מסתבר, איכות הוופלים היא עניין של מסורת; ורק אני – יקחני האופל – גיליתי אותם רק עכשיו.

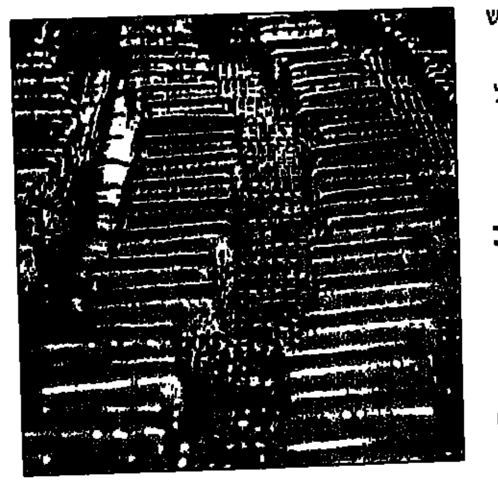

חומרים טובים והרבה אהבה...

התוצרת המשובחת של "מן" מיוצאת מזה 12 שנה לארצות הברית, שם זוכים הוופלים להצלחה גדולה. החודש יוצא המשלוח הראשון לאירופה, ומן הסתם גם ביבשת בה החלה המסורת המשפחתית ילמדו מהר מאוד להעריך את איכותם המיוחדת.
בביקורי במפעל שמעתי שמנחם רוקח למד 3 שנים בבית ספר מקצועי לקונדיטורים, הוסבר לי שב"מן" אין משתמשים בצבעי מאכל ובחומרים משמרים – החומרים הכימיים למיניהם הינם בבחינת "בל ייראה ובל יימצא". בעיני אלה הן רק חלק מגורמי ההצלחה. אם תשאלו אותי מעורבבים שם בייצור, בין כל החומרים הטובים, גם הרבה אכפתיות ומצפים בהמון אהבה...
רשימת המוצרים מונה 13 סוגים – האחד טעים מן השני: מן הוופלים הנמכרים יותר – בטעם שוקולד, בטעם לימון, וופלים מצופים ועד לסוגים וטעמים מיוחדים, כמו וופלים עם קפה, וופלים עם אגוזים. האיכות – ללא פשרות. כך גם החומרים. כאשר אומרים ב"מן" וופלים עם אגוזים מתכוונים לוופלים עם אגוזים – לא לוופלים בטעם אגוזים ולא שום "יעני" אחר. עכשיו רגע עיצמו את עיניכם וחישבו למשל על הוופל עם האגוזים, המשווק בארץ ובחו"ל. נכון שאתם מתחילים להבין למה אני נותלהבתי

מפעל חדיש ומודרני

מכונות הייצור של היום הן, כמובן, "לא מה שהיה פעם". המיכון משוכלל. התהליך כולו אוטומטי וללא מגע יד אדם. במפעל היום 40 עובדים, אך בעתיד הקרוב צפויה הרחבה רצינית. ייקלטו מכונות נוספות, עובדים נוספים ויורחבו הייצור והייצוא. כשלעצמי – זוהי התפתחות טבעית: מן הסתם איני היחידה שגילתה לפתע שיש בארץ וופלים ברמה אחרת. ואם איני היחידה שזה קרה לה אחרי יותר משלושים שנה – יש עוד חסידים חדשים ונאמנים בארץ ובחו"ל, ואחד טועם ומספר לשני. אז אין ברירה וצריך לייצר יותר...
עכשיו: מכיוון שגם אתם כבר להוטים להשתתף בחוויה, את הוופלים של מן אפשר להשיג בכל רשתות השיווק הגדולות: בקו־אופ, בחנויות המכולת והמעדניות המובחרות. אם לא השגתם אותם בחנות הקרובה אתם יכולים למסור לבעליה את כתובת המפעל: רח' הירדן 24 בני־ברק, טל' 03-787348, ושיהיה לכולם בתיאבון.

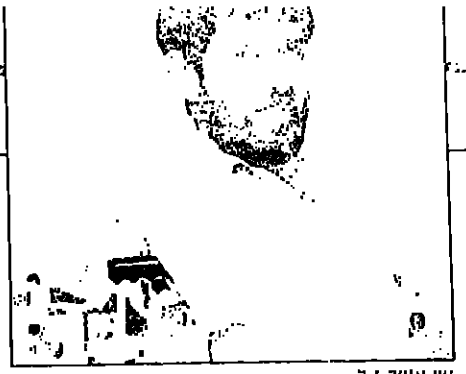

ש' אשר ז"ל

אנוש מופתי

בשתי מחלות אנושות היו קשורים חייו הקצרים של שי אשר ז"ל, שהלך לעולמו והוא בן 25 בלבד. המחלה שבה לקה בילדותו, ניוון שרירים מתקדם, ונפגעי הנפש, כמאה אנשים אשר בהם טיפל, כפסיכולוג קליני, בתחנה לבריאות הנפש ובמועדון "אנוש" בפתח־תקווה.

סיפור חייו, אף־על־פי שנסתיים בטרם־עת, הוא סיפור מעורר ביסודו, מקור שממנו יכול כל נכה לשאוב אמון בכוחות הגלומים בעצמו. שי חקר וידע בדיוק מה אנושה מחלתו וכי תוחלת החיים של הלוקים בה אינה ארוכה. הוא היה מוגבל מבחינה גופנית. שרירים רבים לא נשמעו לו, היו רפים ומנוונים. ואולם, כל עוד חי, לא נתן לנכות להכריע אותו ובכוח רצון ראוי להערצה. הוא עשה מה שאנשים בריאים רבים אינם מסוגלים לעשות. את המכסימום, למען עצמו – ולמען הכלל.

בגיל תשע נתגלו אצל שי סימני המחלה, אשר חומרתה בהיותה משתלטת בהדרגה על השרירים. בגיל 12 רותק לכיסא גלגלים. למזלו, משפחתו וידידיו תמכו בו לאורך כל הדרך, כדי שיוכל לפתח את כישוריו השכליים והנפשיים. הוא למד בבית ספר רגיל, היה מדריך בתנועת "הצופים", בחופשות עבד כמגיה ב"מעריב", השתתף בטיולים בארץ ובחו"ל, נהג במכונית, יצא לבילויים, לתיאטרון, לקולנוע. היה פעיל ואהוד, מוקף חברים. וחברה קבועה.

בסיום התיכון ביקש להתגייס לצה"ל, אך נידחה. היה ברור לו כי באוניברסיטה ילמד מקצוע שבאמצעותו יוכל לעזור לזולת. פסיכולוגיה. עשה תואר ראשון ותואר שני באוניברסיטת בר־אילן, אך לא היכה לתארים כדי לסייע לכלל. עוד מגיל צעיר רתם את עצמו לעבודה בהתנדבות, בין השאר כחונך לילד ממשפחה בעייתית, כמדריך במועדון "אנוש" וכיוזם, יחד עם חברים, של הקמת מועדון לנפגעי־נפש. הוא עצמו, למרות שהגורל לא האיר לו פנים, היה בעל שלימות נפשית, אופטימיות, חדוות חיים.

לאחר שהשלים לימודי תואר שני בפסיכולוגיה, עבד בתחנה לבריאות הנפש בפתח־תקווה ובמועדון המקומי של "אנוש". בשני המקומות היה הבחור פגוע הגוף, מקור עידוד לאנשים פגועי נפש. הם האמינו בו – והרי זה מרכיב הכרחי בטיפול נפשי. סמכו עליו. כי שימש דוגמה אישית לשיקום ולא עבד עם מטופליו "לפי הספר", אלא גם מחוץ לשעות הקבלה ובתחומים שהעבודה בשכר אינה מחייבת. לדוגמה, עריכת סדר פסח במועדון.

אך הוא־עצמו לא זכה השנה לבלות את ליל הסדר עם משפחתו. יום לפני ערב החג חש ברע, ורגעים מעטים לאחר שאביו הביא אותו לבית החולים – החזיר נשמתו. היום, במלאת שלושים למותו, ייקרא מועדון "אנוש" בפתח־תקווה על שמו, לזיכרו. ■

ת.ע.

(המשך מן העמוד הקודם)

תסכים. החברה לא תקבל את זה. או השלמתי עם זה שאהיה לבד, או אמצא לי חולה אחרת".

"לא נראה שהחברה התקדמה הרבה מהיום בו מנדים את המשוגעים לאי בודד", אומרת אשה כו־רת. הם מנסים לפרוץ את ההסגר, להיות מועילים לחברה, לפרנס את עצמם. והם חשים את הדחייה בכל שעל. למדתי את זה כשיצאנו מהמועדון. הייתי מוכר לתושבי אותה עיר, כבית־חולים לחולי־נפש. ניסיתי לעצור מונית. הנהגים חלפו ורק אחד עצר. בהיסוס "את גרה פה?" שמע שלא ונאנח בהקלה: "חשבתי שאת מהמשוגעים האלה. הם מסוכנים, צריך לנעול אותם". למה בכל־זאת עצר? "כי אני צריך להתפרנס", השיב. ■

אנוש

אנוש – אגודה ישראלית לבריאות הנפש. נוסדה ב־1978, לשיפור ולקידום איכות חייהם של נפגעי הנפש ומשפחותיהם. באגודה פעילים בני משפחה, אנשי ציבור ומתנדבים רבים. פועלים להקלת הסתגלותם מחדש של חולי הנפש ומשפחתם בחברה. "לא [illegible] אחד נולד חולה נפש", נאמר בעלון האגודה. זה תהליך ממושך של הידרדרות וניתוק. גם המשפחה עלולה להינתק. בגלל יחס החברה. לאגודה סניפים ברחבי הארץ, ההנהלות מקומיות, בישתוף שירותי הבריאות, הרווחה, העבודה, רשויות מקומיות ועוד. יש לאגודה רשת מועדונים חברתיים, היא מספקת מידע, הכוונה וייעוץ לחולי הנפש ולמשפחותיהם. כמו־כן, יש חוגי בית והסברה לציבור. ■

BIO-STRATH®

ממזון בריאות לחיים חדשים!
100% טבעי – פאר תוצרת שוויץ
- עוזר במקרה של עייפות
- מעלה את כושר העבודה הגופני והרוחני
- אידיאלי לכל המשפחה ולאנשי ספורט

להשיג בחנויות למוצרי מזון טבעי ובכל בתי המרקחת

BIO-STRATH®

יבוא והפצה בלעדית: אלביס בע"מ
תל־אביב, רח' פינסקר 33 טל' 03-282337.

"מולקוזן" כיצד לרזות ולהשאר בריא

"מולקוזן" המשקה המהפכני פאר תוצרת שווייצריה, מיוצר במעבדות "ביופורס" של ד"ר ווגל ועוזר לנו לשמור על הגזרה

בבואנו לעשות דיאטה על מנת להפטר ממספר של קילוגרמים מיותרים. אנו עומדים בפני מספר בעיות עיקריות והן: תחושת הרעב המתמדת, קושי ובעיות ביציאות מעיים סדירות ודיאטה מאוזנת שתכיל את כל אבות המזון.

חברת "ביופורס" המפורסמת משווייצריה נרתמה לעזור לנו לרזות באופן טבעי וייצרה עבורנו משקה מהפכני "מולקוזן" המכיל בתוכו את כל המרכיבים הבסיסיים והמינרלים החיוניים כולל חומצת חלב (ללא שומן). להצלחת הדיאטה "מולקוזן", הודות למרכיביו, עוזר ומורז את פעולות המעיים וכך נמנעת תחושת אי הנעימות ואי הנוחות הנגרמות ממזון לא מעוכל.

סגולותיו הבריאותיות והרפואיות של "המולקוזן" הופכים אותו למוצר מבוקש גם לחולי סוכרת (מעורר את פעולות הלבלב) ואף כמוצר מיוחד נגד פטריות על העור והצפורניים וכאמצעי מחטא של פצעים קלים.

ב"מולקוזן" ניתן אף להשתמש כתבלין בריא לסלטים וכתחליף לחומץ או לימון. לצורך ירידה במשקל יש להכניס את ה"מולקוזן" כמרכיב בסיסי במתכון היומי לפני הארוחה או אחריה.

אופן השימוש ב"מולקוזן"

להכנת משקה מבריא ומרענן, כפית אחת לכוס מים חמים או קרים, 3 פעמים ביום למניעת עצירות המעיים, 2 כפיות במים חמים בבוקר ולהמתיק בדבש. להכנת סלטים ורטבים להוסיף בלתי מהול תוך כדי בחישה מתמדת.

את ה"מולקוזן" ניתן להשיג בחנויות למוצרי מזון טבעי ובכל בתי המרקחת. הקפידו על האריזה בתוך הקופסה המקורית תוצרת חברת "ביופורס" שווייצריה.

אורה עריף

זהו עצם העניין

קבוצת החולות באוסטאופורוזיס. בהתעמלות המשפרת את מצבן צילום: יוסי זמיר "סקופ 80"

אחרי השיעור, אני מביטה בתלמידות. כולן נראות לי גבוהות בשלושה סנטימטר. כך ממחישה רינה בריק, המורה להתעמלות, את מה שהנשים הבאות לשיעור מבטאות ב"גם אם באנו עייפות, אנו תמיד יוצאות רעננות".

ייחודה של קבוצת מתעמלות זו הוא המחלה שהן סובלות ממנה – אוסטאופורוזיס. גילן הממוצע – 63. רבות מהן מודות, שלעולם לא היו מגיעות להתעמלות, אילמלא הופנו על ידי המכון לאוסטאופורוזיס בירושלים, שם אותרה מחלתן. למרות המידע הרב, המוביל כולו למסקנה שחוסר תנועתיות מחמיר את המחלה, לא ניסו עד כה בעולם לטפל בחולים ובעיקר בחולות אוסטאופורוזיס באמצעות התעמלות מיוחדת למחלתן.

עד שהוחל במחקר במכון זה, בשיתוף עם היחידה לחינוך גופני וביה"ס לבריאות הציבור של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים. המחלה מתבטאת בדילול ובדלדול העצם ובירידה בצפיפותה. היא מתגלה באופן משמעותי באנשים הנמצאים זמן רב ללא תנועה, ואפילו באסטרונאוטים השוהים בחלל ללא מאמץ של צעידה על קרקע מוצק. לעומת זאת, הוכח כי אנשים העוסקים בספורט או בפעילות גופנית קשה, עצמותיהם יותר עבות ודחוסות. לטניסאים יש עצם עבה יותר ביד המשחקת. ניסויים בחיות הראו שלא די בסתם־פעילות גופנית, אלא כוח המעמיסה את העצמות כעומס מכאני.

על סמך נתונים אלו, יצאו לדרך לפני שנה וחצי, ד"ר אריאל סימקין ויהודית אילון מביה"ס לבריאות הציבור. אותרו 15 נשים בשלבים מוקדמים של המחלה, והוחל הניסוי. ד"ר סימקין: "העמסה יכולה לבוא לבטוי בלחיצה, במתיחה, בכפיפה ובפיתול. עליה להיעשות בקצב מהיר ונדרש מספר מינימלי של העמסות מכל סוג. אנחנו מפעילים 10–15 העמסות". לדבריו, רצוי להתמיד בהתעמלות זו מידי יום, אך הנשים שנתבקשו להתעמל גם בבית "פרקו עול" באין להן מסגרת. רק ההתעמלות ה"ממוסדת" היתה אפקטיבית.

העצמות בנויות מריקמת עצם, העוברת שינויים מהילדות, דרך הגדילה ועד לזיקנה. עד כה, מבהיר ד"ר סימקין – לא נמצא ההסבר המושלם לכך שנשים סובלות מהמחלה יותר מגברים, ובעיקר לאחר הפסקת הווסת. בתהליך איטי ושקט, מידקקת ומידלדלת העצם והחללים שבה הולכים וגדלים. ואז, מעידה קטנה או תנועה חדה עלולה לגרום שבירה. מעל גיל 50, כ־15% מהנשים מקבלות שברים אוסטאופורוטיים. ומעל לגיל 70, כ־30%. האיזורים המועדים לשברים, הם אלה שיש בהם עצם ספוגית. כגון חוליות עמוד השדרה, צוואר עצם הירך, והאמה – ליד פרק כף היד.

מאז החל המחקר, שנמשך חצי שנה, ממשיכות להתעמל 15 הנשים, והמכון, העוקב אחר המתעמלות – מבקש להרחיבו ל־100–150 נשים. הניסוי הראשון היה מיועד בעיקר למה שקורה ביד – כי זה איזור שקל לבדיקה. עדיין לא נבדק מה קורה לעצמות הרגליים והגב. בד בבד עם המחקר, ראה המכון בצורך לפתח שיטת בדיקה יותר עדינה מזו המקובלת כיום בעולם, צילום רנטגן הנותן תמונה גסה של מצב העצם.

בשיטה שפותחה על ידי עמית־מחקר יצחק לייבטר, ומדעני מכון "רקח" לפיזיקה באוניברסיטה העברית, מוכנסת יד החולה למכשיר ומחוזקת בעזרת רצועות. אלומה דקה של קרינה נשלחת לעצם, וגלאי, המוצב מעל למכשיר, רושם קרינה מפוזרת (ככל שגדולה צפיפות העצם כך הקרינה מפוזרת יותר). תוצאות הבדיקות של הנשים נרשמו שנה לפני התחלת ההתעמלות, בראשית ההתעמלות ובסופה. ונתגלה מהפך. בקבוצה שהתעמלה, לא זו בלבד שלא היתה ירידה בצפיפות העצם, אלא שחלה עלייה והנשים שבו למצב דומה לזה שהיו בו שנה לפני התחלת ההתעמלות. כלומר, ההידרדרות נבלמה ואף ניכר שיפור. גם התלונות על כאבי גב בקרב המתעמלות, פחתו.

> מירושלים תצא תורת ההתעמלות לשיפור מצב העצם באוסטאופורוזיס. בניסוי ייחודי ניכרות תוצאות מעודדות. הידלדלות העצם נעצרת ויש אף שיפור.

בתקופת ההתעמלות קיבלו הנשים קלציום (סידן) בלבד – ולא כל תרופה אחרת המקובלת בטיפול במחלה, כמו פלואריד, וויטמין די. מחקרים שהוכיחו את הסיכון הטמון בנטילת תרופות, מחזקים את הדיעה כי הדרך היעילה ביותר היא לתת לנשים בסיכון גבוה טיפול מונע. בין הנשים בסיכון גבוה, נמנות נשים שצבע עורן בהיר, בעלות מבנה גוף רזה. עוד גורמי סיכון הם, כאמור, העדר פעילות גופנית, כלכלה דלת סידן וויטמין D., הפרעות סטיגה, בלות מוקדמת, אלכוהול, עישון, קפה ועוד.

עם זאת, מחקר שבוצע בנשים צעירות – הביא למסקנה ששילוב של התעמלות וקלציום במקביל, מניב תוצאות טובות יותר מהתעמלות בלבד. המתעמלות, בגילים 53–74, לבושות טרנינג או מכנסיים קצרים, צוחקו בתחילה. בת 70 אמרה: "מגיל שמונה לא לבשתי מכנסיים".

שיעור: "חישבו שכוס תה מונחת לכן על כף הרגל. לא להטות את הרגל. התה יישפך", אומרת המדריכה, רינה. התלמידות, נאנחות, בעייפות. קריעה. המאמץ והאיכפתיות ניכרים. 45 דקות של מתיחות, עם הרפיות קצרצרות. "לנענע את האגן, בלי הקשחה בגב", מסבירה רינה, ותלמידה מותשת שואלת: "איזה תרגיל היית נותנת למרבה רגליים?" אך היא ממשיכה. תנועות ידיים ה"מבריגות" את עמוד השדרה, ואינן נעשות בשיגרת היום־יום (שכיבה על הצד, ידיים נמתחות מלפנים לאחור).

גוסטה גלסברג, תלמידה: "לפני חמש שנים סבלתי מכאבי גב. הרופאה גילתה בצילום חוסר סידן. הייתי הראשונה בהצטרפות לקבוצת הניסוי. אחרי ההתעמלות, אני מרגישה הרבה יותר טוב. כאבי הגב גוברים בעיקר כשאני עומדת זמן ממושך, במטבח, ואז אני רצה ועושה קצת תרגילים. אני באה לכאן עייפה – ויוצאת רעננה". שרה לב הגיעה למכון בשל כאבי גב ורגליים: "כאבים יש לי הרבה פעמים, אבל מצבי לא הידרדר ואני חושבת שזה כבר הישג. אני גם שוחה, אבל ההתעמלות נותנת משהו מיוחד". מרים איתמור לא התעמלה בעבר: "אני מרגישה שזה עוזר לי. השרירים 'משומנים' ויש יותר גמישות. הרופא קבע, לפי צילום של צפיפות העצם, שיש שיפור".

הנכדים של שתיהן היו ודאי גאים לראות איך סבתא מתעמלת. לרינה, המורה, חשוב שהן מתנועעות – מתנסות בקואורדינציה ובזריזות – ובכך משפרות את תיפקודן היום־יומי.

הירך משדר אותות

מדענים במערב ברלין הצליחו לייצר פרק־ירך מלאכותי המשדר אותות מן הגוף האנושי. כתוצאה מכך מסוגל הפרק למסור מידע מדוייק על מצבו: הוא מדווח אם אינו מחובר כיאות, במקרה של עייפות, או אם אינו מתאים למקום החיבור שלו. ד"ר גיאורג ברגמן, הממונה על הניסוי בבית החולים לנפגעי תאונות "אוסקר הלן היים" במערב ברלין, הסביר, שבשנים האחרונות חל שיפור מתמיד בחומר שממנו ייצרו פרקים מלאכותיים. כמו כן השתפרו הטכניקות לחיבור הפרקים לגוף. אולם עד כה לא היה כל מידע מהו הנטל שהפרק יכול לשאת ומהן ההשלכות שלו.

300 אלף גרמנים חיים כיום עם פרק־ירך מלאכותיים בגופם. רבים מהם מתלוננים על בעיות, זמן קצר לאחר השלמת הניתוח שבו מחברים לגופם את האיבר המלאכותי. לדעת רופאים, מקורן של הבעיות בנטל רב מדי על הפרק. בעבר ניסו הרופאים לאזן את הנטל בעזרת התעמלות. בעתיד, אותות שישודרו מן הירך ידווחו לרופאים על הצורך בהתעמלות ועל ההיקף הנדרש. פרט לכך, בעזרת אותות אלה המדע יוכל להמשיך ולהשתפר בייצור פרקי ירך מלאכותיים. ■

אינגה דויטשקרון

חמי זילברג

שלא נזדקק לדמי־ביטוח

עד היום אין ביטוח נגד איידס אבל אל־דאגה, בקרוב יהיה. כבר עתה יש ביטוחים לסיוע כספי במקרים של סרטן, מחלות־לב, פגיעות אצל ספורטאים ובעיות שיניים

בחורשים האחרונים מלאו העיתונים בפרסומות לביטוחים שונים שעוסקים בתחלואים קשים. ביטוח שמיועד לסיעוד במקרה סרטן, ביטוח לב למימון הוצאות רפואיות לטיפולי לב שונים ועוד. בדיקת סוגי הביטוחים חשונים מעלה, שיש שתי קבוצות עיקריות של ביטוח: פוליסות צמודות לפוליסת ביטוח חיים ופוליסות עצמאיות.

הביטוח לסיעוד במקרה של גילוי מחלת הסרטן אינו ביטוח בריאות במובן המקובל של המלה. הוא חלק נילווה לפוליסת ביטוח החיים, ומאפשר למבוטח לקבל סכום חד־פעמי, עד תיקרה של 25,000 דולר. בכסף זה, יכול המבוטח לפנות לרופאים פרטיים ולמנגנוני סי־ עוד, שבדרך אחרת לא היו עומדים לרשותו. קבלת סכום זה אינה פוגעת בביטוח החיים הרגיל, הממשיך לפעול ללא קשר לארוע זה.

מרבית החברות שמציעות ביטוחים ייחודיים לנוש־ אים רפואיים ספציפיים, מוכרות את הפוליסה רק בצ־ מוד לפוליסת ביטוח החיים. אומר דן קהל, מנהל אגף ביטוחי חיים ב"כלל חברה לביטוח בע"מ": "אם נמכור את ביטוח הלב השקט באופן עצמאי, הוא יהיה יקר מאוד. ברגע שאנחנו מצמידים אותו לביטוח חיים, שמכסה בלאו־הכי את כל ההוצאות הכרוכות בהנפקה ובניהול של הפוליסה, אנחנו יכולים להציע ביטוח ברי־ אות ייחודי בעלות שווה לכל נפש".

ביטוח הלב של כלל, כמו גם של חברות אחרות שמציעות תוכנית דומה, הוא ביטוח מוגבל למדי. בב־ סיסו עומדת ההנחה, שמסוכמת בדבריו של דן קהל: "הרפואה הציבורית בארץ היא איומה. התלבשנו על נושא ביטוח הבריאות בגלל זה. עבורנו, כחברה שמ־ עוניינת להרוויח כסף, זה לגיטימי, לתת שירות מיוחד ולהרוויח".

ביטוח זה מאפשר למבוטחים לקבל טיפולי לב אח־ דים, שניתנים גם במסגרת קופות החולים, מבלי צורך לחכות זמן רב בתור ולהיות תלוי בשביתות ועיצומים. כמו כן, מאפשר הביטוח לקבל את הטיפול במסגרות פרטיות וגם בחו"ל. סוגי הטיפול המתאפשרים במסגרת הביטוח: ניתוח מעקף לב, צינתור, ניפוח ע"י בלון, שיקום לב מיידי בבית הבראה ושיקום לב אמבולטורי במכון שיקום לב, עד 12 חודש.

יש לשים לב לכך, שבתנאי הפוליסה יש הגבלה למספר הצינתורים שהביטוח מכסה, מספר הניתוחים של מעקף הלב וכד'. במקרה והמבוטח "חורג" ממספר הטיפולים המותר, ייאלץ לשלם את ההפרשים מכיסו.

יש המותחים ביקורת על ביטוח זה. אחת הטענות: סוג ביטוח זה מתייחס לסידרת מחלות שהסימפטומים שלהן מתחילים להתבטא ברוב המקרים בגיל 55 לערך, ואילו הביטוח מכסה רק עד גיל 65. מר קהל: "לנו יש מחקרים מארה"ב, לפיהם הגילים שתופעות אלה מתחי־ לות הם 45–48. נכון שעד גיל 65 עקומת תפוצת הסימפטומים הולכת וגדלה, אבל אין לנו אפשרות לכ־ סות את הנושא לכל החיים. המחיר יהיה יקר מדי".

לעו"ד דינה ברס, מחברת הביטוח "שילוח", יש בי־ קורת רבה על המתרחש בתחום ביטוחי הבריאות בארץ: "כלל ראשון בביטוח בריאות הוא, שהביטוח תופס לכל החיים. לא יתכן לדבר על ביטוח בריאות, במיוחד בנו־ שא לב, שתוקפו פג בגיל 65. הביטוחים הקיימים מכ־ סים רק מיקטע מסוים של הבעיה הרפואית, וגם מיקטע זה אינו מכוסה בצורה הטובה ביותר".

"שילוח" היא החברה היחידה בארץ שמתמחה כמו 50 שנים בביטוחי בריאות פרטיים, לרבות אובדן כו־ שר עבודה. בחברות אחרות, נושא האובדן של כושר העבודה צמוד באופן הדוק לביטוח החיים. מכוונה זו, "שילוח" מקבילה לביטוח שניתן על־ידי קופות־החו־ לים. הבדל עקרוני אחד הוא, שגם בביטוחי הבריאות המקיפים ביותר, אין כיסוי של נושא התרופות, "כי א זה יהיה יקר מאוד", אומרת עו"ד ברס. מעבר לכך, ניתן לבנות באופן מודולרי כל תכנית ביטוח, שתעלה בהת־ אם להיקפה.

שיטת ביטוח הבריאות של "שילוח" מאפשרת למבו־ טח לפעול בשתי דרכים: חברת הביטוח מעמידה לרשו־ תו רשימה של רופאים ומוסדות, עימם הגיעה להסכ־ מים בתחומי הבריאות השונים, והוא יכול להשתמש בשירותיהם ללא תשלום נוסף. במידה והמבוטח מעדיף ללכת לרופא או למוסר רפואי שאינם מופיעים ברשי־ מה, הוא רשאי לעשות זאת, וחברת הביטוח תודיע לו מראש מהו הסכום שהיא משלמת עבור סוג הטיפול הנדרש. כל תוספת מעל לסכום זה, תשולם מכיסו של המבוטח.

כל החברות שוקדות על הכנת תוכניות נוספות, בעיקר בגלל הבעיות הקשורות בשירותים הניתנים על־ידי המערכת הציבורית וקופות־החולים. לדברי דן קהל: "יש לנו במגירה תוכניות נוספות שנפעיל בקרוב. בסך־הכל, הכוונה שלנו היא ליצור רפואה שאינה תלו־ יה במערכת הציבורית".

גם עו"ד ברס מתבטאת בצורה דומה: "אנחנו עובדים עכשיו ברצינות על הכנת פוליסות משלימות לחברי קופות־החולים. כך יוכלו חברים אלה להנות מהשלמה של נושאים פרטיים מעבר למה שהמערכת הציבורית מספקת. בכל מקרה, הביטוחים שלנו יהיו ללא כל קשר לביטוח חיים".

ביטוחים מיוחדים אחרים שקיימים כבר היום הם בי־ טוח שיניים וביטוחים לספורטאים.

הבעיה עם ביטוח שיניים היא, שהוא ניתן לרכישה רק במסגרת קבוצתית ולתקופה מינימלית של שלוש שנים, לשם הקטנת הסיכון של חברת הביטוח. ביטוח הספורטאים זוכים ליחס שונה בכל חברה. בעולם הרחב לא מקובל לבטח ספורטאים. דייגו מרדונה יכול לק־ נות ביטוח מיוחד ב"לויד'ס", אבל אין פוליסות סטנד־ רטיות למקרה של פגיעה בריאותית בעקבות העיסוק הספורטיווי. בארץ הכל אפשרי. עו"ד ברס: "אנחנו חב־ רה קטנה וגמישה, ויכולים לבנות כל תכנית בריאות". גם דן קהל מוכן לעבור עם ספורטאים, אבל בערבון מוגבל: "אנחנו שוקלים כל מקרה לגופו של עניין. יש ספורטאים שלא אסכים לבטח, לדוגמה אלה שעוסקים בגלישה באוויר. בכל מקרה, לא אבטח את הספורטאי על כל הסכום שהוא מרוויח בשנה, אלא על 75% בל־ בד".

75% מההכנסה השנתית, הוא הגובה המקובל לביטוח אובדן כושר עבודה, לא רק אצל ספורטאים.

ובימינו הטרופים אסור לשכוח את האיידס. "שילוח" מטפלת עכשיו בנושא. האורו בסבלנות. גם ביטוח זה עומד בשער.

בדיקה מהירה

במרכז הרפואי בילינסון נבדקת יעילותה של מערכת מתוחכמת לאוליזה של כרומוזומים. המערכת עולה כ־45 אלף דולר, אך יצרניה אומרים שהיא הזולה מסוגה בעולם. "קריוטק 100" הוא מכשיר כחול־לבן. תוצרת "אסקור אלקטרוניקה". תוך שעה הוא מבצע הגדלה, הפרדת כרומוזומים צמודים או הנמצאים אחד על השני. ספירתם ופעולות נוספות, הנחוצות לאיבחון פגמים גנטיים בעובר, התפתחות תאים סרטניים בחולים ועוד.

תהילה עופר

צ'יץ', רד מהזיתים

חמישה אחוזים מהאוכלוסיה, אלרגיים לאבקת הפרחים של עץ הזית. למי שגר בכפר סמוך למטעי זיתים אין ברירה, אבל מומחים ממליצים לראשי הערים שלא להכביד על התושבים. רבים אינם יודעים מניין באה להם הרגישות. גם הברושים, סוגי דשא וצמחים אחרים גורמים למה שהבריות כוללים במושג "קדחת שחת". נביא כאן בקביעות את רשימת הצמחים הגורמים לאלרגיות בכל חודש

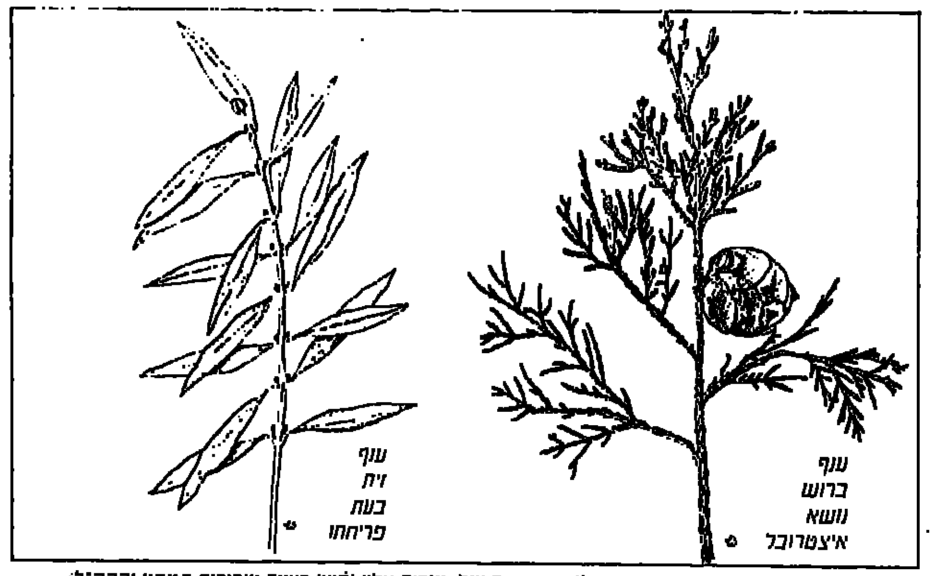

רישומים: ו. שפר, מתוך "עצי בר בישראל" מאת יואב ויזל ועזריה אלון (הוצ' רשות שמורות הטבע והקק"ל)

גם אצל פרופסור לבוטניקה, קורה שצמח בעציץ ביתי, אותו מטפחת אשתו במשך שנים – נובל ומושלך לזבל. כך קרה ל"שערות שולמית" שגדל בביתו של פרופ' יואב ויזל, מרצה בחוג לבוטניקה ומנהל הגנים הבוטניים של אוניברסיטת תל־אביב. הצמח מת, והפרופסור ...נשם לרווחה. תרתי משמע. מתברר שאחד מגורמי התופעות האסטמטיות שלו היו בגלל צמח מסויים זה. המסקנה: מי שסובל מתופעות אלרגיות, לרבות קצרת, לפני שיחליט לעבור לגור בערד, שייבדק. אולי הוא אלרגי לצמח בביתו, לעץ הגדל תחת חלונו או הנטוע בשדרה הסמוכה לבית. ואם הפעוט המתרוצץ על הדשא סובל מאלרגיה, לבדוק, כי יש סוגי דשא שגם בערד לא יתנו מנוח לנשימה.

פרופ' ויזל, אשר יחד עם גב' נורית קינן, כתב את התחזית המופיעה כאן לפריחת צמחים אלרגניים החו־ דש, לוחם מלחמה דון־קישוטית בנטיעות־נוי בלתי מבוקרות, המביאות סבל רב לתושבים רבים. הוא אומר: "לדוגמה, הזיתים שנטעו שלמה לחט, ראש עירית תל־אביב בשדרות המובילות לעיר ושהפכו למודה וניטעו גם על־ידי טדי קולק בירושלים, דב תבורי בפתח־תקוה, מאיר עמית ברמת־גן ובערים אחרות. הו־ דענו להם שפריחת הזיתים, המצויים החודש בשיא פריחתם, גורמת לאלרגיה אצל חמישה אחוזים מהאוכ־ לוסיה, כלומר לכ־15 אלף איש בתל־אביב בלבד. השי־ בו שמשרד הבריאות לא אסר. אז פעלנו במשרד הברי־ אות, לקח הרבה זמן אבל עכשיו יש ועדה, בראשות ד"ר יוסף מרזוק, שהמליצה בפני מרכז השלטון המקו־ מי להימנע מנטיעות צמחים אלרגניים. לא חסרים מומחים בארץ שיגידו מה כן ומה לא, אבל בינתיים ממשיכים לנטוע".

בדיקות העלו כי צמחים רבים גורמים למה שכלול בפי העם במושג "קדחת השחת". עיניים דומעות, נזלת, שיעול, קשיי נשימה, פריחות על העור – צמח אחד, או צמחים אחדים הם האשמים בכך. "לכו להיבדק", אומר פרופ' ויזל. גם הוא לא ידע על רגישותו ל"שערות שולמית" – עד שנבדק. "אחרי הבדיקה תדעו אם כדאי לעשות פיקניק במטע זיתים או בצל הברושים, דווקא בתקופת פריחתם. למי שגר באיזור מסויים, אולי אין ברירה, אבל נטיעות מכוונות בעיר, כחצר הבית או כמקום לבילוי בחיק הטבע – את זה ניתן לתכנן".

במחקרים שנערכו על־ידי ויזל ועמיתיו נתגלו תכו־ נות אלרגניות גם בצמחים שלא היו ידועים ככאלה. לדוגמה שרכים שונים והאלה, לדוגמה אלת המסטיק, שפריחתה היתה בחודש שעבר. אלה, בנוסף לצמחים הידועים עוד מקודם, כמו הזית, הלענה, הברוש, עץ התות, וסוגי דגניים ודשא. הבוטנאים מאוניברסיטת תל־אביב עובדים בשיתוף הדוק עם המעבדה לאלרגיה במרפאת זמנהוף של קופת־חולים בתל־אביב ועם המ־ רפאות לאלרגיה בבתי החולים בילינסון, מאיר ואיכי־ לוב. במרפאות הללו, כמו אצל פרופ' ויזל וגב' קינן, ניתן לקבל מידע נוסף בנדון.

פרופ' יואב ויזל

תחזית לפריחת צמחים אלרגניים לחודש מאי

לאחר תקופת השיא בפריחת צמחי ארץ־ישראל, בחודשים מרס ואפריל, ניתן לצפות בחודש מאי לירידה משמעותית במספר מיני הצמחים הפורחים, הן של עצים והן של עשבוניים. עם זאת, ההכללה אינה תמיד משמעותית, כיוון שעם סיום הפריחה במינים האלרגניים של החורף, מתחילה פריחת צמחי קיץ אח־ דים, אלרגניים אלימים.

להלן, תחזית הפריחה של הצמחים העיקריים הידו־ עים כגורמי האלרגיה, לפי סדר חשיבותם:

א. דגניים

דגניי הבר החורפיים עדיין מצויים בפריחה – בעיקר באיזור ההר; מביניהם, במיוחד, זון אשון, זון משבר וצבורת הדרים. דגני בר רב־שנתיים כמו זקנן שעיר או זיפנוצה מחוספסת מצויים בפריחה מלאה. בבתי גידול לחים, בתעלות ניקוז, בשולי מטעים ופרדסים ובשדות שלחין, צמחי דורת ארם־צובא בפריחה. מבין דגניי התרבות, התחילה פריחת צמחי המדשאות: צרגב חד־צדדי (עשב בופלו), זיפנוצה חבויה (עשב חקיקיו) ויבלית מצויה (עשב ברמודה), הבולטים במיוחד במ־ דשאות שלא דושנו ולא טופלו כראוי.

ב. עצים

פריחת ברוש מצוי הסתיימה ורק פה ושם יש עדיין עצים או ענפים בודדים נושאי אצטרובלים זכריים המ־ פזרים אבקה. גם אלת המסטיק גמרה לפרוח. סיום הפריחה של שני מינים אלה מביא הקלה למספר רב של חולים. לעומת זאת, מצויים עכשיו עצי הזית בשיא פריחתם ורק לקראת סוף מאי יש לצפות במרבית איזו־ רי הארץ לירידה בתכולת גרגרי האבקה של זית שבא־ וויר.

ג. שונים

מיני הלחך השונים עדיין בפריחה, בעיקר באיזור ההר ובמישור החוף (בנגב פריחתם הסתיימה); אמברוסיה ימית עשויה להתחיל לפרוח באיזור החוף; צמחי משפ־ חת הסלקיים (מלוח קפח, בן־מלח מבהיל ואחרים) בפ־ ריחה מלאה בבקעת הירדן ובאיזור ים המלח (בצפון הנגב ובמישור החוף יש לצפות להתחלת פריחתם רק לקראת סוף החודש); צמחי כף־אווז פורחים בכל איזורי הארץ; מרקולית מצויה ומיני פרפר מסיימים את פריחתם, מעטים פורחים עדיין בצל עצים או בחצרות מוגנות; כתלית יהודה תמשיך בפריחה במהלך הקיץ ועל אנשים הרגישים לאבקה שלה, להימנע מלשהות בין חורבות, או ליד גדרות אבן ישנות; מיני שרביטן אחדים בפריחה. בדרך־כלל גדלים צמחים אלה בפיזור רב ולכן השפעתם קטנה – להוציא משוכות חאטד שבמישור החוף או משברי הרוח שמסביב לפרדסים, שם מצויים צמחי שרביטן בשפע רב.

לסיכום:

עד סוף מאי יש עדיין לצפות לריכוז גבוה של אבקת דגניים באוויר, בעיקר בשדות שלחין, בגינות מושקות, במטעים לא מטופחים או בבתי־גידול לחים. אנשים הרגישים לאבקת דגניים יעשו טוב אם יימנעו מלשכב על מדשאות.

זית הוא הגורם האלרגני העיקרי החודש ומומלץ לכל הרגישים לאבקתו להימנע משהייה ממושכת בכרמי זיתים. ■

התחזית מוגשת כשירות לציבור מטעם מרכז ארצי למידע, הגנים הבוטניים באוניברסיטת תל־אביב ובסיוע חברת "תרופארם".

כרית ישיבה

הכרית עם החומר הנוזלי המצויה בתוך הכרית הגדולה

זאת כרית בשם "מקסימוס", האמורה להקטין את הסבל מטחורים ושאר כאבים באיזור רגיש זה. הכרית הקטנה שבעיגול מכילה נוזל והיא ממוקמת בתוך הכרית הגדולה, במקום הקריטי. את הכרית הגדולה אפשר להניח על כל כיסא, היא מעוצבת לפי צרכי הישיבה הנכונה של הגוף, הציפית ניתנת לכביסה והמילוי עשוי חומר ספוגי בגמישות מחושבת. לדברי היצרן, חברת "ג'י מדיקל" האמריקנית, השימוש בכרית גם מעכב היווצרות הטחורים אצל אנשים בעלי נטיה למחלה זו. החברה מייצרת גם כריות ישיבה אחרות, מעוצבות כך שיקטינו סוגי כאבים הנגרמים מסיבות נוספות, כגון אחרי ניתוחים, בישיבה ממושכת במכונית או בכיסא גלגלים ועוד. הכריות מיוצרות בגדלים שונים והן מופצות בארץ על-ידי י. גורביץ, ירושלים. ■

מישחה נגד ספחת

תכשיר חדש לטיפול במחלת העור פסוריאזיס (ספחת) הוא "דיטרוקרם", מישחה, שפותחה במעבדות "דרמל" בבריטניה, ומשווקת בארץ ע"י "תרו-פארם-הרצליה". הספחת מצויה אצל 1–2 מכל מאה ישראלים, היא מופיעה בצורת קשקשת בגוון כסף, על-גבי רבדי עור אדמומיים. התכשיר, על בסיס מימי, מעכב את התרבות תאי העור האופייני לפסוריאזיס ומרווח בין הפרקים שבהם פורצת המחלה באופן חריף. מלבד רכישת המישחה, כל חולה יכול לפנות לחברה הישראלית לקבלת מידע נוסף על המחלה ודרכי הטיפול בה. ■

הכל מתחיל ממברשת השיניים

הילד מסרב ללכת לרופא שיניים? מה הפלא. גם אתם רועדים מפחד ודוחים את הביקור. קטרין או'ניל, עורכת מגזין אמריקני לילדים, בדקה את העניין והיא מצטטת מומחים: בלא יודעין, אתם מעבירים לילד את הפחד. ד"ר מוניקה סיפס, אחת המרואיינות שלה, חקרה ומצאה כמה דרכים להפגת המתח, אפילו אם הפחד נשאר בעינו. צעצועים, בעלי חיים וסיפורים – זה הרעיון. תתחילו מהטיפול השגרתי-ביתי בשן, ורק אחר-כך תתקדמו לעבר רופא השיניים. הדובי, הבובה – בהם מתחילים. מספרים לילדים כמה טוב לצחצח שיניים ו"מברישים" להם, במברשת משומשת. אחר כך מנסים על הצעצועים גם טיפולים אחרים, סתימת חורים וכדומה. אפשר לקחת את הילד לרופא שיניים בפעם הראשונה – רק כדי שיסתכל. אחר-כך, לתרגל אתו מה שראה, על בובות. אפשר גם לתאם עם רופא השיניים, שהילד ירכיב אוזניות ווקמן בשעת הטיפול, ויאזין לסיפור או לשירים שהוא אוהב: סקר של ביה"ס לרפואת שיניים במדינת וירג'יניה מצא כי חרדת הילדים יורדת ב-80% בדרך זו.

אך חשוב מכל – הטיפול המונע, באמצעים הבסיסיים, מברשת ומשחה. קל להסביר את האלף-בית של הצורך באלה, בכמה משפטים שישמשו מרכז לסיפור, אותו תבנו כיד הדמיון הטובה עליכם. המשפטים: יש בקטריות בפה. כשהבקטריות אוכלות סוכר, הן יוצרות חומצות. כשהחומצות נשארות הרבה זמן על השן, הן אוכלות את ציפוי השן. כך הן מגיעות לשכבות הפנימיות של השן, חופרות חורים, פוגעות בעצבים וזה כואב, מגיעות לשורשים ו... נשארים בלי שיניים. אתה הבנת את זה, ילדי? ■

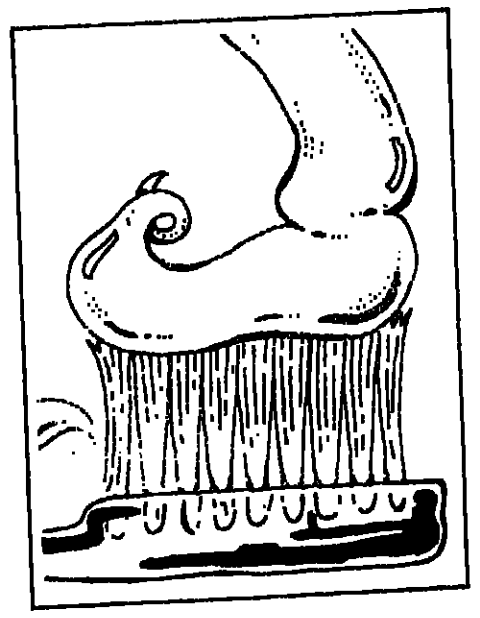

בקצרה

* להיט אמריקני משוק המוצרים המרכזים בכמוסות חומרים החשובים לבריאות, הגיע גם לארץ: זהו "אלספה", כמוסות המכילות חומצות שומניות המצויות באופן טבעי בדגי הים החיים במימי הים הצפוני. מחקרים בכל העולם הוכיחו שחומצות המצויות בשומני הדגים הן אחד הגורמים המקטינים את הסיכון של מחלות לב. הן מורידות את כמות הכולסטרול והטריגליצרידים בדם ובכך מקטינות את היווצרות הקרישים בכלי הדם.

• האגודה הישראלית למלחמה בסרטן מעניקה לכל תורם חוברת בשם "יומן המטייל", לפי חומר שהוכן בחברה להגנת הטבע. יש בחוברת פירוט של מספר טיולים במקומות שונים בארץ, בצירוף תמונות ומסלולים.

• חברת "תור תבל" מארגנת תיירות מרפא ברומניה לטיפול בכל מיני מחלות, לרבות חולי "פרקינסון". הטיפולים נעשים במכונים "פלורה" ו"אוטופני" בבוקרשט, בתכשיר שפותח ע"י פרופ' אנה אסלן הנודעת. הטיפולים נמשכים שניים-שלושה שבועות ונעשים בפיקוח רפואי.

• נשי "אמונה" הביעו נכונות להתנדב לעבודה בכל המחלקות של בי"ח "מאיר" בכפר-סבא ובי"ח "שלותה", לאחר שהשתתפו ביום עיון במרכז הרפואי "ספיר" (בי"ח מאיר). הן שמעו הרצאות מפי אנשי הצוות הרפואי והסיעודי במקום על הצורך בעבודה בהתנדבות בבתי החולים. ■

עזרה עצמית של חולי א"ב

החולים במחלת העור בעלת השם הציורי "אפידרמוליזיס בולוזה" מכנים אותה א"ב. זוהי מחלה תורשתית נדירה, שאינה ניתנת לריפוי ומתבטאת בהיווצרות שלפוחיות בעור ובריריות, באזורים שונים של הגוף. התופעה כרוכה בסבל רב, במיוחד אצל תינוקות וילדים קטנים, שכן היא מופיעה סמוך ללידה. האנשים אשר המחלה אותרה אצלם ומקבלים טיפול מתאימים, סבורים שרבים אחרים סובלים מבלי להבין מהי מחלתם, הם חסרי תמיכה ואינם מודעים לטיפולים חדשים. לשם הפצת המידע, וכדי לאתר ולטפל בנפגעים נוספים של החולים, קיימת אגודה בשם "דברה". ניתן ליצור קשר עם האגודה על-ידי פניה אל גב' סוזי צ'רניקובסקי, מושב חבצלת השרון, נתניה 42937, טלפונים 053-96003, 053-93459 ■

צ'ק אפ בלב הכיכר

כיון שקופות החולים ומערכת הבריאות הציבורית אינם ערוכים לבדיקות המוניות שיבטיחו איתור מחלות ורפואה מונעת, קמו בשנים האחרונות מכונים שונים לעריכת בדיקות מקיפות (צ'ק אפ) בתשלום. אנשים פרטיים, ועדי עובדים וגופים שונים פונים למכונים כאלה. "לב הכיכר" הוא החדש במרכזים לרפואה מונעת, הוא שוכן בכיכר המדינה בתל-אביב ומנוהל על-ידי ד"ר יוסף ברגר. מבצעים שם את כל סידרת הבדיקות שיכולה לאבחן איבחון מוקדם מחלות רבות, בדיקות תקופתיות, סקרים לבדיקת היעילות בעבודה (מבחינת המצב הגופני) של עובדים ומנהלים ועוד. ■

"אצבע-הדק" בגלל מישחקי-וידיאו

משוגעים על מישחקי וידיאו, היזהרו. רופאים בבית החולים לילדים בפילדלפיה גילו סוג חדש של מפגע בריאותי הקשור בחיים המודרניים: "אצבע הוידיאו". במכתב לבטאון התאחדות הרופאים האמריקנית מדווחים שני מקרים של "אצבע הדק" – עווית שנגרמה בשל שימוש חוזר ונישנה במוט הבקרה בעת מישחקי וידיאו.

המקרה הראשון, ילד בן 11, שהתעורר בוקר אחד כשהאמה שלו מכופפת ותקועה בתנוחת ההדק. גם לאחר שהשתחררה האצבע, היא חזרה לתנוחת ההדק בכל תנועה. כאשר נחקר הילד לסיבת התופעה המשונה, נתגלה הסוד: הוא שיחק כל יום במשחקי וידיאו, לפעמים שש שעות רצופות.

במקרה השני, היה זה מבוגר, משוגע למחשבים, המפעיל מוט בקרה במשך שש עד שעות בסופי שבוע. הוא הופיע במשרדו של הרופא כשאצבע יד ימין "תפוחה" ומודלקת. במקרה זה, הטיפול היה זריקת סטרואיד וריפוד מוט הבקרה. טיפול נוסף שהומלץ לשני החולים: הימנעות ממישחקי וידיאו. ■

אסתמה – טיפול עצמי בבית

גישה חדשה לטיפול עצמי החוסכת ימי אשפוז רבים: חדר מיון מתקשר אצל החולה האסתמתי לחוויה טראומטית של התקף אסתמה קשה. שכיחות ביקורי חולי אסתמה בחדרי מיון עולה על ביקורי חולים במחלות כרוניות אחרות. נשאלת השאלה האם ניתן לעזור ולהפחית את ימי האשפוז לחולים האסתמתיים באמצעים שהרפואה והטכנולוגיה המודרנית העמידה לרשותנו.

מהי אסתמה?

אסתמה הינה מחלה המאופיינת על-ידי רגישות יתר של דרכי הנשימה לגירויים שונים. בגיל צעיר הגורם למחלה הוא, בדרך כלל אלרגי. גורמים אלרגיים שכיחים הם אבק בבית, אבקני צמחים, נוצות, פרוות של בעלי-חיים וכו'.

ישנם קיימים גם גורמים נוספים כמו זיהומים, חומרים מזהמי אוויר, שינויי אקלים, מתח נפשי, מאמץ גופני וכו'.

מחלת האסתמה ידועה גם כ"ברונכיטיס ספסטית", המאופיינת אצל הצעירים על-ידי התקפים של קוצר נשימה, שיעול וצפצופים.

התקף אסתמתי הינו התכווצות השרירים החלקים בדפנות הסימפונות והפרשה מוגברת של ריר לחלל דרכי הנשימה והתוצאה – היצרות הסימפונות.

לאחרונה נכנס לשימוש רחב "מד נשיפה", שהינו אמצעי ביתי למדידת תפקודי הריאות. על-ידי נשיפה כל בוקר לתוך מד נשיפה" (דמוי החלילית) יכול החולה לצפות את מצבו הנשימתי ובהתאם לכך לווסת את הטיפול התרופתי והפעילות שלו באותו יום.

דרכי הטיפול התרופתיות המקובלות באסתמה מותנות בחומרת המחלה.

הטיפול הראשוני בעת התקף הינו מתן תרופות המרחיבות את דרכי הנשימה. התקפים חוזרים בעלי עוצמה מוגברת דורשים מתן תרופות המונעות את התפתחות ההתקף. התרופות ניתנות בצורת סירופים, כדורים, משאפים, אינהלציות וזריקות. המשאפים והאינהלציות הינם טיפולים המכוונים ישירות לריאות ומהווים את הקו הטיפולי הראשון בעת התקף.

האינהלציות היו עד לאחרונה טיפול בחדר המיון או במרפאה. לחולה האסתמתי האינהלציה קשורה תמיד למאורע של התקף – טיפול של בית-חולים. בשנים האחרונות קיימת נטייה לתת לחולים כלים להתמודדות עצמית עם המחלה. **אחד הכלים הוא יכולתו של החולה לטפל בעצמו בזמן התקף.** שנים של נסיון הוכיחו שהטיפול היעיל ביותר בהתקף הוא אינהלציה עם תרופה המרחיבה את הסימפונות.

מהי אותה אינהלציה? אינהלציה הינה טיפול הניתן באמצעות מכשירים חשמליים ניידים וקומפקטיים הנקראים **נבולייזרים.** לתוך כוסית מיוחדת מכניסים את התרופה הנוזלית ובאמצעות מדחס בעל קצב זרימה קבוע הנבולייזר הופך את התמיסה לחלקיקי נוזל זעירים בגודל של מיקרון הנראים כאדים. "אדים" אלה נשאפים באמצעות מסכת פנים או פיה ישירות לריאות ותוך מספר דקות החולה חש הקלה בהתקף.

ישנה חשיבות מרובה לגודל החלקיקים. חלקיקים בגודל של 10 מיקרון לא יחדרו לעץ הסימפונות ולכן יש להקפיד ולהשתמש רק במכשירים המייצרים את החלקיקים בגודל המתאים.

לאחרונה נפתח בהרצליה **"המרכז לנשימה חופשית"** מרכז זה מציע בין היתר מכשירי אינהלציה ומדי נשיפה. המרכז מספק ללקוחות שרותי הדגמה, הדרכה ושרות תיקונים, הכולל מתן מכשירים חליפיים למשך התיקון, על-מנת להמשיך את הרצף הטיפולי.

משיחה עם מנהלי "המרכז לנשימה חופשית" עולה כי אכן קיים ביקוש עצום למכשירים אלה. מסתבר כי הגישה של טיפול עצמי של החולה בביתו צוברת תנופה בישראל ותוצאותיה ע"פ שיחות עם רופאים חוסכת ריצות לחדר מיון ויותר מזה מסירות את אחד הפחדים הקשים ביותר לחולה האסתמתי והוא האשפוז בבית-החולים בזמן התקף.

מכשיר אינהלציה – מיראז'

מיראז' מיועד לחולים הסובלים מבעיות בדרכי הנשימה. תפקידו להפוך תרופות מסויימות הנלקחות על-ידי חולים אלו לחלקיקי נוזל קטנים הנשאפים לריאות. באמצעות מסכה המורכבת על הפנים. עוצמת לחץ האויר הנוצרת במכשיר צריכה להיות מספקת כדי ליצור חלקיקים קטנים מאוד על מנת שייקלטו בסימפונות (הצינורות הקטנים של דרכי הנשימה). הטיפול הביתי במיראז' היננו נוח וביכולתו למנוע ביקורים תכופים בבתי חולים.

להשיג במרכז לנשימה חופשית ובכל בתי המרקחת. אפשרות אספקה לבית הלקוח (על חשבון הלקוח) על-ידי הזמנה טלפונית ותשלום.

המרכז לנשימה חופשית

משרדים: בית מרכזים, רח' משכית, אזור התעשיה, הרצליה 46733. טלפונים: 553861, 553992, 052-553982. מען למכתבים: ת.ד. 2067, הרצליה 46120

הפתרון למחלות הפה והשיניים – מניעה

מאת ד"ר א.מ. קלנן
מנהל המחלקה לבריאות השן, משרד הבריאות

המחלות הנפוצות ביותר היום במדינת ישראל הן מחלת העששת (רקבון) של השיניים ומחלת החניכיים (דלקת חניכיים – ופריודונטיטיס).

בכתבה זו נתייחס למישור האישי: מה אתה, "האזרח הקטן", יכול לעשות על מנת לצמצם ואף למנוע מחלות אלו אצלך ואצל בני משפחתך?

ניקיון הפה – רוב מחלות הפה והשיניים מתחילות ברובד דנטלי (פלאק) – שכבה דקה של תאים, חידקים, משקעים מהרוק, שאריות מזון וכו'.

ככל שנצליח לסלק את הרובד מחלל הפה, יותר מהר נצליח לצמצם את התקפת החידקים והחומרים המזיקים לרקמות הרכות והקשות של הפה.

קודם כל - מברשת שיניים. רצוי להשתמש במברשת נקיה ותקינה. מברשת ישנה לא מתפקדת ואף מביאה זיהום נוסף לחלל הפה.

מברשת טובה בדרך כלל טובה לכ־200 הברשות של הפה. אם מנקים את הפה פעמיים ביום תחזיק המברשת מעמד 3 חודשים. אם מברשים יותר וזה רצוי לאחר כל ארוחה - תחזיק המברשת מעמד פחות זמן, בהתאם. אם מברשים פחות -- ובשום פנים אין לרדת מפעם אחת ביום – אפשר להחזיק מברשת עד כחצי שנה. רוב הציבור לא מחליף מברשות מספיק.

איזו מברשת? ראש ישר, ידית ישרה, סיבים ישרים עשויים מחומר סינטטי, ניילון או פרלון. מומלץ: מברשת רכה, או אפילו רכה ... אין להשתמש במברשת קשה ... אפילו בינונית. ככל שהמברשת ... יותר הסיבים דקים יותר ... להיכנס **בין השיניים** - ... המסוכן ביותר בהתחלת ... תקן ישראלי למברשות שיניים ... 863. מומלץ להשתמש במ... העונה על דרישות התקן. ... מייצרים מברשות שיניים ... שאינן נופלות ברמתן מהמ... המיובאות, וזולות פי כמה

איזו משחת שיניים? ... הבדל של ממש בין תוצרת ... ובין תוצרת חוץ, פרט ... בארצות אירופה, ובמיוחד ... אין להשיג היום להשיג ... שיניים שאינה מכילה פלואוריד. הפלואוריד עוזר בחיזוק האמייל ... השן נגד התקפת העששת. לכן, ... כבר החלטת לנקות את הפה, ... להשתמש במשחה המכילה פלואוריד. יש לדאוג לפיקוח ... הילדים שגילם פחות מ־7 ולהקפיד ... לא לשים על המברשת כמות ... מגודל אפונה. אין צורך ביותר ... רצוי שילד קטן יבלע חומר ... כלשהו!

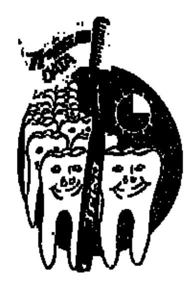

"טריזה לשיניים"

טריזה הינה המברשת היחידה בעלת מבנה סיבים מיוחד וסמן זמן שזיכו אותה בפרסים רבים. טריזה יעילה ביותר להסרת חיידקים מהשיניים ולטיפול בחניכיים. כבר לאחר צחצוח אחד תרגיש בהבדל הגדול.

מומלצת ע"י רופאי שיניים ואוניברסיטאות.

להשיג בבתי המרקחת וסופרפארם.

היבואן ח.ג.ה. גול' 03-443028.

בריא לצחצח בטריזה

"הפתרון שלך בפה"

Smeller

מי שלא סובל מריחות הפה, לא יכול להבין את גדולתו של המוצר הקטן הזה. בקבוקון בגודל חצי זרת, מכיל תמציות חומרים טבעיים, טיפה אחת ממנו (מומלץ להוליך על גב היד וללקק) גורמת לריחות כמו בצל, שום, דגים, אלכוהול, טבק וכל השאר – להתנדף. נוח לשימוש, קל לנשיאה. 2.5 ש"ח. להשיג ברשת הסופרפארם, בתי מרקחת, בתי טבע וברשתות השיווק. הפצה בלעדית. טל. (03)490042.

טיפה אחת מספיקה

סנסודין

לאנשים רגישים...

לאנשים הרגישים במיוחד למשקה קר, למאכל חם, ולטעמים שונים משחת שיניים סנסודין תשכך את הכאב כבר אחרי הטיפול הראשון.

צחצוח שיניים סדיר ומתמיד עם משחת שיניים סנסודין ישקם את הפה וימנע הישנות תופעות מטרידות אלו.

משחת שיניים סנסודין גם בטעם מנטה.

כצט CTS

כצט בע"מ, מפיצים בלעדים של **סנסודין**
ז'בוטינסקי 100 פ"ת, ת.ד. 10 ת"א טלפון 03-9250250

ליהנות מגלידה בלי לסבול מכאב שיניים!

מאת ורד קרתי

כשאתה אוכל גלידה או שותה קפה חם, ומרגיש כאב, מעין זרם, אתה נמנה עם חלק ניכר מהאוכלוסיה, הסובל מתופעה השכיחה של רגישות יתר בשיניים.

בשלב הראשון נדמה שהבעיה איננה חמורה דיה כדי לבקר אצל רופא שיניים. אי־נעימות גוררת הימנעות מדברי מאכל ומשקה קרים או חמים, אשר פוגעת במהלך תקין ונורמלי של תזונה. הבעיה החמורה יותר, היא שרגישות זו מביאה בדרך כלל לצחצוח לקוי מפאת הכאב ומשום כך לפגיעות בשיניים (חורים, עששת) הניתנים למניעה.

בשלב זה אנשים נוטים יותר לגשת לרופא.

במצב של רגישות יתר, נחשפים קצוות העצבים, הרופא, המאתר את הבעיה, מורה בדרך כלל חומר סטרונציום כלוריד. זהו מינרל השוקע בחריצים המיקרוסקופיים, שנוצרו באמייל מגריסה או צחצוח לקוי. החומר ממלא את החריצים, יוצר משקע שסוגר אותם ומבודד מפני חלל הפה הפנימי, עם שקיעת התמיסה הכאב חולף.

פתרון ומניעה: משחת שיניים נכונה

ניתן לפתור את הבעיה או למנוע את היווצרותה מבלי לגשת לרופא, על ידי משחה המומלצת על ידי רופאים רבים ובכירים.

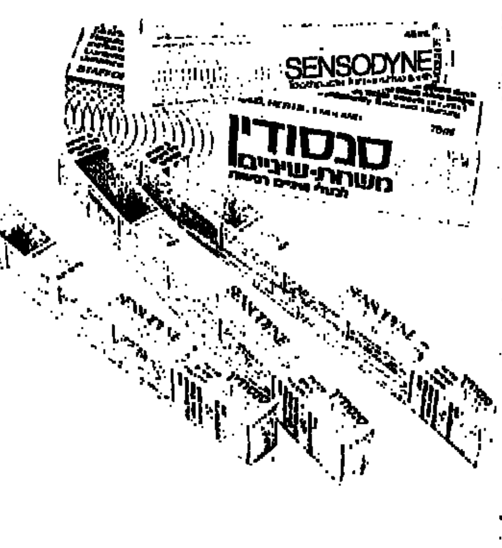

החברה הבריטית "סטפורד מילר" הוציאה לפני כעשר שנים משחת שיניים בשם "סנסודין".

חיים חירש מתב' כ.צ.ט. בע"מ המיצגת בארץ את החברה האנגלית, מסביר את פעילותה של המשחה: "ההתגברות על בעית הרגישות אפשרית תודות לריכוז של 10% סטרונציום כלוריד שמכילה המשחה". מבלי לפנות לרופא שיניים מונעים את הבעיה לאורך זמן. המשחות קיימות בשוק בטעם רגיל ובטעם מנטה.

נוסף לפעולות מנע לטווח ארוך יעילה המשחה גם להקלת כאבים חזקים באופן מידי. במקרה של כאב, הנובע מרגישות יתר, יש למרוח את המקום הרגיש וההרגשה הרעה תחלוף תוך זמן קצר. במשחת "סנסודין" ניתן להשתמש לא רק בעת כאב, אלא במשך כל השנה היא נמכרת בבתי המרקחת בארץ.

ההמלצות הרבות ויעילותה הביאו השנה לעליה של פי ארבעה במכירות בארץ. בשנה החולפת נמכרו 60,000 משחות במשך כל השנה, ואילו בשלושת החודשים הראשונים בלבד של שנה זו כבר עלה היקף המכירות על המספר הנתון.

לחסוך כאבים, זמן וכסף על ידי צחצוח טוב

השימוש במשחה עדיף כאשר הוא משולב במברשת שיניים נכונה. רופאי השיניים מנסים להחדיר לתודעת הקהל הרחב את חשיבותו של הצחצוח הנכון לשמירה על מצב תקין של השיניים. הסתדרות רופאי השיניים ממליצה על ניקוי פעמיים ביום לפחות ואחרי כל ארוחה, על ידי מברשת רכה המוחלפת פעם בשלושה חודשים.

העששת, החורים והמחלות חרבות בשיניים ניתנים למניעה, נדרש ללכת לרופא פעמיים בשנה לביקורת. באופן זה ניתן לחסוך זמן וסכומי כסף נכבדים של עלות ביקורים רצוים במשך השנה.

"סטפורד מילר" פיתחה מברשת מיוחדת, בעזרתה ניתן להגיע לצחצוח נכון. היא היחידה שזכתה בפרס העיצוב הבריטי, היות ותוכננה ועוצבה על פי נתונים של רופאי שיניים ושינניות. המברשת מורכבת משלושה חלקים: גוף רחב הכולל שקערורית לכרית הבוהן, מבנה זה מאפשר שליטה מירבית ויציבות, המברשת לא תחליק ותפגע בחניכיים. הצואר הארוך והדק נועד לאפשר למצחצח להגיע לפינות הרחוקות של הפה. חשיבותו של הראש הקטן היא ביצירת שטח הברשה מקסימלי של השיניים.

הראש עצמו מכיל זיפים רבים מאוד ורכים. הזיפים עשויים ניילון דופון וגוף המברשת *פוליפרופילן*, העומדים בהרתחה של מאה מעלות. ההרתחה חשובה לסילוק שאריות המשחה או למטרות היגייניות עבור שינניות, היכולות לעשות שימוש חוזר במברשת להדגמת צחצוח נכון.

אחד החידושים הבולטים הוא הראש, הניתן לכיפוף. גמישות זו של המברשת חשובה במיוחד לסובלים מבעיות חניכיים ומיקום לסת.

את המברשת ניתן למצוא בשלושה גדלים: מס' 3 לילדים. זהו דגם קטן המכיל 1,600 זיפים, העוברים עיגול בקצוותים, למנוע פגיעה באמייל.

מברשת 4 מכילה 2,200 זיפים ומתאימה לנוער ולבעלי מבנה פה קטן.

הדגם השלישי, מס' 5, כולל 2,600 זיפים ומיועד למבוגרים בעלי מבנה פה בינוני עד גדול.

המלצות רופאים, מוסדות וסקרים

בהמלצת אלמ"ד ד"ר חיים גורדון נמכרת "סנסודין" ברחבי הצבא. אוניברסיטת ת"א משתמשת במוצרים במדור לרפואת ילדים ובמרפאות הטיפול בכלל. כ.צ.ט. תרמו מיוזמתם מספר רב של מברשות למטרה זו.

בסקר שנעשה באירופה שיבחו 94% מהרופאים את "סנסודין" וציינו אותם כמוצרים הנבחרים על ידם. בארצות רבות באירופה, תודות למודעות הרבה לצחצוח שיניים נכון במשחות ובמברשות מתאימות, נפתרה במידה רבה בעית השיניים של האוכלוסיה הצעירה.

ד"ר אשר טל*

סיסטיק פיברוזיס: חידושים באבחון ובטיפול

ה התרמה המרכזית למען החולים במחלה זו כבר היתה, אבל החולים והרופאים ממשיכים להיאבק בה. מומחה מביא תמונת מצב.

חולי סיסטיק פיברוזיס זקוקים למכשירים. להקלת הנשימה

סיסטיק פיברוזיס (בעברית "לייפת כיסיתית") או בכינויה המוכר יותר סי.אף. היא מחלה גנטית המופיעה בשכיחות של אחת ל־600 ועד אחת ל־2,000 לידות. אחד מכל 20 אנשים נושא את הגן. כאשר שני נושאי גן מולידים ילדים, בכל הריון יש סיכוי של 25% ללדת ילד חולה.

בלוטות ההפרשה החיצונית בחולי סי.אף. אינן מתפקדות כהלכה וכתוצאה מכך מפרישות מוקוס סמיך, הגורם סתימת הצנורות בהן עליו לעבור. נפגעות בעיקר שתי מערכות בגוף: הנשימה והעיכול. הפרשות סמיכות במערכת העיכול גורמות לשילשולים וחוסר עליה במשקל, עם תופעות שונות הנובעות מחסר תזונתי וחסר בוויטמינים חיוניים לגוף. ההפרשות הצמיגות במערכת הנשימה גורמות לחסימת סימפונות בריאות ובעקבות זאת לדלקות ריאה חוזרות, שיעול ממושך עם פליטת כיח צמיג, ובמשך הזמן להרס ריקמת הריאה. מחלת הריאות הכרונית היא הגורם העיקרי לקיצור המשמעותי בתוחלת החיים בסי.אף. הפגיעה בבלוטות הזיעה גורמת להפרשת זיעה בעלת ריכוז מלחים גבוה, עובדה המשמשת בין השאר לאבחון המחלה.

הפגם הבסיסי הגורם למחלה עדיין לא זוהה, אך החוקרים ממשיכים במאמצים לאיתורו. יש חשיבות רבה באיבחון המחלה מוקדם ככל האפשר. התחלת טיפול בשלב בו עדיין לא התפתחו סיבוכים קשים בריאות ופגיעה עקב תת־תזונה, עשויה להבטיח תוחלת חיים ארוכה יותר ואיכות חיים טובה יותר לחולה. המחלה מופיעה בצורות שונות ובדרגות חומרה שונות, ועל כן איבחון מוקדם מחייב דרגת מודעות גבוהה של הצוותים הרפואיים וההורים. "מבחן זיעה" פשוט לביצוע צריך להיעשות בכל ילד/ה המראה סימנים כגון דלקות ריאה חוזרות, שילשולים ממושכים וחוסר עליה במשקל, שיעול ממושך עם פליטת כיח מוגלתי או דמי.

...ולטיפול פיזיותראפי תמידי

כיום עושים במקומות שונים בעולם בדיקות ניפוי: טיפת דם נלקחת מכל תינוק מיד לאחר הלידה ונבדקת נוכחות חלבון טריפסין. לא ברור אם יש הצדקה לבדיקה שגרתית לכל תינוק, ולעת־עתה היא נעשית רק במרכזים בודדים, באירופה ובצפון־אמריקה.

התקדמות משמעותית בחקר הסי.אף. ובאפשרות להגיע לאבחנה טרום־ לידתית התרחשה לאחרונה, עם הדיווחים על זיהוי האיזור בו מצוי כנראה הגן של הסי.אף. – על הכרומוזום השביעי. בדיוק של למעלה מ־95% ניתן לאבחן עובר נגוע במחלה, כבר בשבועות הראשונים להריון. בשלב זה מוגבלת בדיקה זו רק למשפחות בהן יש כבר ילד אחד החולה בסי.אף. בישראל נעשות בדיקות אלה באוכן שוטף ב"הדסה" ירושלים וב"סורוקה" באר־שבע. עדיין לא קיימת בדיקה מהימנה לזיהוי נושאי הגן באוכלוסיה.

כיוון שהפגם הבסיסי של המחלה טרם נתגלה, הטיפול מבוסס על פתרון מירבי לבעיות הנגרמות בעטיה. חסר תססים מהלבלב הוא הגורם העיקרי להפרעות הספיגה, לכן עיקר הטיפול הוא בתכשירים חליפיים. בשנים האחרונות חלה התקדמות ניכרת בפיתוח תכשירים עמידים לחומציות הקיבה, מה שמאפשר נטילת פחות טבליות מבעבר. חידוש נוסף – בריאטה. בעבר היתה הרגשה על דיאטה דלת־שומן והיום – על דיאטה רבת־חלבון ורבת־קלוריות, ללא הגבלה בכמות השומן. על חולי סי.אף. לקבל מידי יום תוספות ויטמינים, בעיקר המסיסים בשומן, אשר ספיגתם לקויה במחלה זו.

ההתמודדות העיקרית של החולה היא עקב הכיח הסמיך והצמיג בדרכי הנשימה. היגיינת הריאות מחייבת טיפול יום־יומי עקבי ויעיל: אנטיביוטיקה, לרוב בזריקות לתוך הווריד, נגד חיידק שכיח בריאות החולים. זה מחייב אשפוזים חוזרים וכעת מנסים לטפל בתרופות כאלה באשפוז־יום או ע"י צוותי "טיפול בבית החולה". שירות יקר, אך משמעותי לאיכות החיים של המטופלים.

לאחרונה הוחל בשימוש בתרופות חדשות, בתוך הפה, אך לעתים יש תופעות־לוואי קשות ועדיין אין אישור לשימוש בגיל הילדות. במרכזים רבים בעולם גובר לאחרונה השימוש בתרופות אנטיביוטיות הניתנות ישירות לריאות, בשאיפה. טיפולים חדשניים העשויים להוות בעתיד גורם חשוב בטיפול בסי.אף. הם תכשירים סטרואידיים, להאטת הרס ריקמת הריאה, וגם – השתלת לב־ריאות.

טיפול חיוני נוסף הוא הפיזיותראפיה הנשימתית: ניקוז תנוחתי של ההפרשות הצמיגות שהמנגנונים הרגילים בסימפונות אינם מסוגלים לנקון. זו פעולה המתבצעת מספר פעמים ביום, ברוב המקרים לאחר שאיפת חומרים מרככי־כיח ומרחיבי־סימפונות. התמדה בביצוע הניקוז התנוחתי מחייבת משמעת עצמית גבוהה ביותר והכרה בחשיבות הטיפול. זוהי פעולה המצריכה זמן רב וברוב המקרים נדרשת עזרה של צד שלישי (הורים, אחים, חברים, פיזיותראפיסט וכו').

הרגש בטיפול הרב־גווני במחלת הסי.אף. הוא על ההתמדה וההמשכיות שהוא דורש. עד שיימצא הפגם הבסיסי של המחלה, יהיה כל יום בחיי ילד חולה סי.אף. מלווה טיפולים פיזיותראפיים ותרופות. זה מחייב תמיכה מסיווית ע"י החברה ומרכזים רפואיים מיומנים ומצוידים כיאות. מאז התיאור המקורי של המחלה חל שיפור רב באיכות ובתוחלת החיים של החולים.■

* ד"ר טל הוא סגן־מנהל מחלקת ילדים ב', בבי"ח "סורוקה", באר־שבע.

החברים הקטנים של הילד
מתנה נפלאה של TOMY

הפופוידס הגיעו, משחקי ההרכבה שכבשו את ילדי הגיל הרך בישראל ובעולם כולו.
הפופוידס מיוצרים במבחר גדלים עם דמויות של חיות; כלי רכב ואנשים.

הפופוידס, הוא ספירלי, גמיש ולא שביר. המשחק בגלילי הפופוידס משמיע קולות המעוררים את עניין הילד.
הפופוידס הוא בטיחותי עם אינסוף אפשרויות.
פופוידס, עוד מוצר איכותי של TOMY צעצועי איכות.

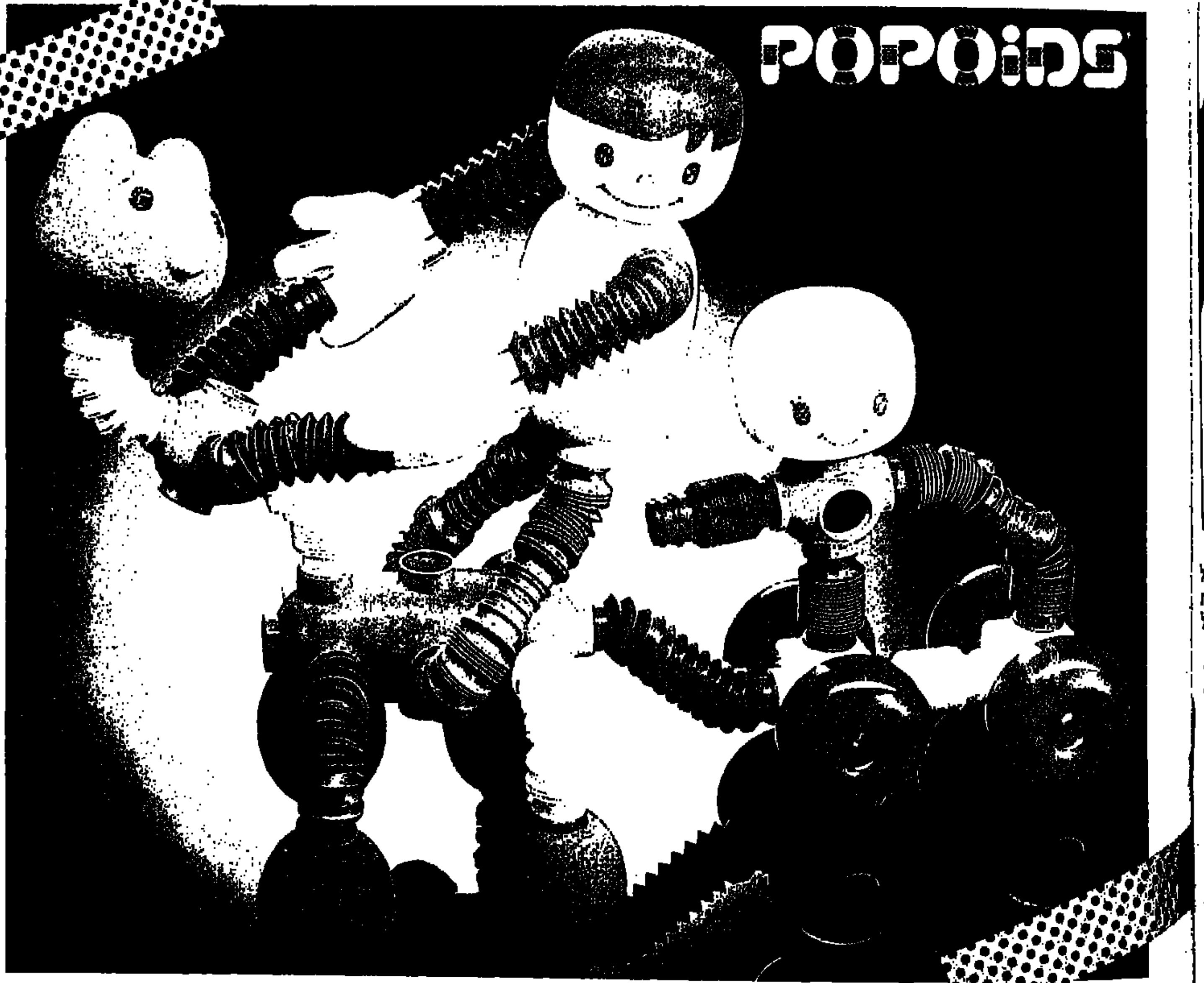

TOMY צעצועי איכות
תקופה בחיי כל ילד.

TOMY – להשיג בכל חנויות הצעצועים המובחרות ברחבי הארץ, וברשתות השיווק: המשביר לצרכן, שק"ם, המשביר המרכזי וכל-בו שלום. המכירה בסיטונות בלבד.

1986

Columbia TRADING & INDUSTRY Ltd.
יבואנים ומפיצים של: NINTENDO, TOMY, TAMIYA, COLTY, BBURAGO, TAIYO.

שבתאי פרסומאים

אמנות יהודית מ"פימו"!

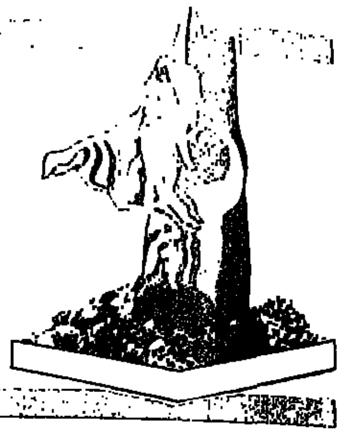

חדש!
הצטרף למועדון מעצבי "פימו"
שלח עוד היום 5 עטיפות פימו + תמונת פספורט
נשלח לך כרטיס חבר אישי ואנו
יקנה לך מידע שוטף ועוד...

תחרות יצירות 'פימו' בנושא

במסגרת חגיגות 20 שנה לאיחוד העיר ירושלים, חברת 'האן צעצועים' מזמינה את היוצרים בפימו להשתתף בתחרות אשר תוצג בתערוכת הספורט בהיכל הספורט, מלחה, ירושלים

התערוכה בשיתוף
עיריית ירושלים
במסגרת תערוכת הספורט

פרסים יקרי ערך לזוכים

פרס ראשון: אופני B.M.X

לתאום הצגת יצירותיכם והשתתפות בתחרות, נא לפנות למרכז החוגים
טל. 03-726533
באזור ירושלים טל. 02-716619

היצירה הזוכה בתחרות

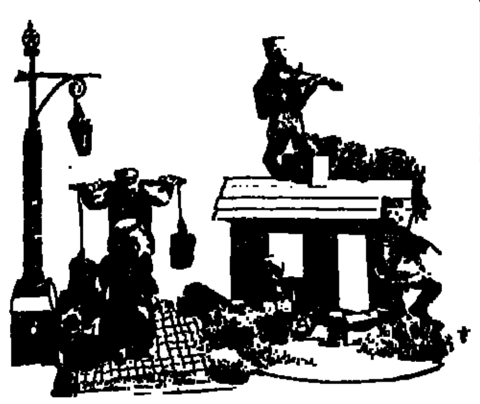

על גבי משטח אבן עומד יהודי נושא דליים על כתפיו, יהודי אחר הגורר עגלה ובצריף הסמוך יושבת בפתח "בבושקה" - סבתא יהודיה אופיינית, בידה ספר פתוח ולצידה סלסלת קש. וכמובן כנר על הגג עם הכינור בידו. כל הדמויות יוצרות מראה ואוירה אופיינית של החיים בעיירה -- וברקע ניגן פס קול של מוסיקה חסידית.

את הפרס העניק לו מר שמעון האן - היבואן הבלעדי של "פימו" בישראל, אשר באותה הזדמנות הכריז כי כבר עתה מתוכננת תחרות נוספת.

לזוסמן, ליוצרים ב"פימו" ולמשתתפים בתחרות הבאה שלוחה ברכת הצלחה ועבודה נעימה.

להשיג בחנויות המובחרות בארץ ובחנויות "האן צעצועים" בירושלים
משרדים:
רח' התעשיה 3, אזור התעשיה
תלפיות ת.ד. 2006 ירושלים
מיקוד 91020 טל' 02-716619

בחופשת חג הפסח התקיימה תחרות ארצית של יצירות "פימו" בביתן לחוגים ואמנויות "במדינת הילדים" בגני התערוכה, תל-אביב. למקום הגיעו המוני ילדים, חלקם בליווי הוריהם ויחד ישבו כולם ליד שולחנות עץ גדולים ויצרו את יצירותיהם המקוריות מ"פימו". ראינו שם יצירות צבעוניות ומרהיבות בנושאים שונים ומגוונים; פינגווינים חמודים, עצים מלבלבים, עכברים נוגסים בגבינה צהובה, תכשיטים ועוד שפע של עבודות מקסימות. ביום האחרון לתחרות נדרשנו להכריע בבחירת העבודה המצטיינת אשר תזכה את יוצרה בפרס הגדול - טיסה לגרמניה וביקור בבית החרושת (FIMO).

רכזנו לפנינו את היצירות המובחרות ומיד הבחנו ביצירה מיוחדת אשר בלטה ביופיה ומקוריותה. לפנינו היתה מונחת דמות "כנר על הגג" כליזמר יהודי אופייני, לבוש בגדי חסיד, עטוי זקן ומנגן בכינורו. היצירה הרשימה את כל הנוכחים בדיוקה וייוודה ונבחרה על ידנו כיצירה המצטיינת והזוכה בפרס.

שאלנו את מרכזי התחרות אורית ומוטי, מנהלי המרכז לחוגים ואמנויות) אודות היוצר ונדהמנו לשמוע כי מדובר בבחור ישיבה, נער בן 15 אשר הגיע לביתן במהלך ימי חג הפסח במיוחד לצורך התחרות!

בגמר התחרות יצרנו קשר עם הזוכה המאושר -- זוסמן אלכסנדר גורליק מקרית מלאכי, יליד הארץ, בן למשפחת עולים מברית המועצות אשר הגיעו לכאן בשנת 1971.

על התחרות עצמה שמע זוסמן דרך מקרה מקרובת משפחה אשר קראה אודותיה במודעה בעיתון, ומיד בחול המועד פסח נסע במיוחד לגני התערוכה לצורך השתתפות בתחרות, לאחר שבתחרות קודמת שהתקיימה בנושא "יצירות פימו לחנוכה" שלח זוסמן את יצירתו אך לא זכה.

זוסמן סיפר לנו כי את הכרותו עם החומר ערך לפני כחצי שנה בלבד כאשר אחותו השתתפה בחוג לפימו וכך הגיעו קוביות "פימר" לביתו. בהיותו בעל נטיות אומנותיות כגון ציור ורישום – החל זוסמן לעסוק ב"פימר" וליצור צורות ודמויות בנושא הקרוב לליבו – האומנות היהודית.

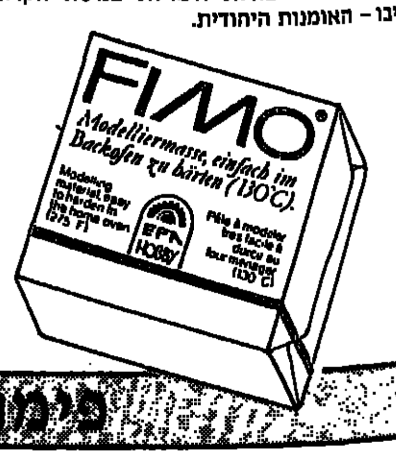

יבואן בלעדי:
האן צעצועים

פימו - שעות של הנאה, יצירה ופרסים!

פרסום גרינולד

יפות במידות גדולות

כדי להראות פורחת ורעננה בקיץ, לא צריך להיות רזה.
כל אשה יכולה להיות יפה אם היא מטופחת,
ולבושה בשיק נשי, בהתאם לגיזרתה.
מעצבים מקצועיים ב"מתוקה"
מתאימים את הבגד לגיזרות גוף רחבות
ולדגמים החדישים של הקיץ הזה.
תוכלי למצוא שם מיבחר רחב של בגדים
ליום יום וגיזרות קלאסיות לערב.
לבחירתך טוניקות, חולצות,
שמלות ומכנסים בשלל גוונים,
שירעננו את מלתחת הקיץ שלך.

אופנה למידות גדולות
"מתוקה" מעצבים את הקיץ שלך, בגדול!

אלנבי 79, תל-אביב 294979

הטעם שלא נגמר...

[redacted]

אל-גאוצ'ו

ת"א: רח' הירקון 90 (פינת בוגרשוב) טל. 03-220166
ת"א: רח' שאול המלך 2 (לונדון מיניסטור) טל. 03-250079
אילת: דרך הערבה (בכניסה לאילת) טל. 059-71009
חיפה: רח' טשרניחובסקי 25 טל. 04-338837
נהריה: שד' געתון 33 טל. 04-928635

אהרן פריאל

הם קטנים, הם ירוקים, הם טעימים והם שלנו. ואנחנו מייצאים אותם לאירופה. כי להם אין והם רוצים והם משלמים מחיר גבוה.

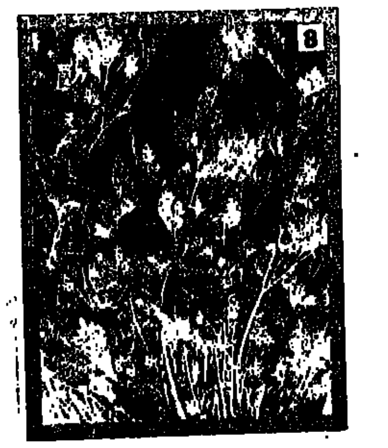

1. פטרוזיליה מסולסלת.
2. ריחן מתוק.
3. מליסה רפואית.
4. שבת (שמיר).
5. מנתה חריפה.
6. מנתה.
7. עירית.
8. גד השדה (כוסבר).
9. חומעה.

התבלינים טסים עם שחר

להסתובב בשוק הסיטונאי הענקי "רנג'יס" ליד פאריס ולהבחין באדם הצועד לקראתך לבוש בחולצת חאקי של צה"ל אינו מחזה של יום יום. "עושה מילואים פה?" שאלו שני הישראלים, שהסתובבו יום אחד לפני שנתיים בשוק, ונתקלו בלובש חולצת החאקי המונפקת לחיילי צה"ל. "לא, מוכר תבלינים", אמר האיש. ואיך שהשיחה התגלגלה בין שני הישראלים לבין לובש חולצת החאקי, התברר כי אלת המזל זימנה להם הזדמנות פז לעשות עסקים: שני הישראלים באו לפאריס למכור תבלינים ופגשו את **ז'אק אברמצ'יק**, מי ששלח את ילדיו לישראל, ובנו משרת היום ביחידה מובחרת בצה"ל – ומכאן החולצה שלבש – ואברמצ'יק, המייבא לצרפת תבלינים מכל העולם, לא ראה שום סיבה מדוע לא ימכור בצרפת גם תבלינים מארץ הקודש. "אם יש לכם מה להציע", אמר לשני הישראלים.

יש ויש, אמרו השניים: טרגון ובזיליקום, שמיר וכוסברה, רוזמרין ועירית, מרווה רפואית וסייגית, מנטה ופטרוזיליה מסולסלת, קורנית ובורגו, ריחן מתוק ואיזובית מצויה, צתרע תרבותית ותומעה, איזוב מתוק ומנטה חריפה, לביסטיקום וגם פטרוזיליה שטוחה.

זה רוצה למכור וזה רוצה לקנות. השלושה סגרו עניין והרימו כוסית לחיי התבלינים מישראל, והיום אברמצ'יק הוא הקניין הגדול ביותר בצרפת של תבלינים כחול-לבן. 20 טוננות בשנה, "וזה הרבה מאד, בהתחשב בעובדה שאת התבלינים אנו מייצאים לחו"ל באריזות של קילוגרם אחד", אומר עוזי קוריס, אחד מן השניים שפגשו את אברמצ'יק בשוק בפאריס והרים אתו כוסית לחיי התבלינים שבדרך. קוריס עוסק בפרויקט התבלינים של חברת "אגרקסקו", ולפי הכמויות שנשלחות לחו"ל והכסף שמקבלים בארץ מגדלי התבלינים – "זה הופך להיות ענף יצוא חשוב ורווחי", אומר קוריס.

במושבי עובדים בערבה, בנגב, בחוף אשקלון ובעמק חפר עוסקים לא יותר מ־30 חקלאים נבחרים ומיומנים בגידול תבלינים ליצוא. שטחי הגידול משתרעים כיום על שטח של 100 דונם, "ומי שמתייחס לעניין ברצינות רואה ברכה בעמלו. מגדלי התבלינים נבחרו בזכוכית מגדלת, כדי להגיע לאיכות מוצר המעולה ביותר – בהתחשב בדרישות הקניינים בחו"ל וברגישות המוצר, שיש לו חיי מדף קצרים ביותר", מסביר קוריס.

לענה בטעם אניס

הדרישה הגדולה ביותר היא לתבלין הקרוי "טרגון", לענה בעברית. יש לתבלין זה טעם וארומה מובהקים של אניס, אבל עם משהו נוסף המייחד אותו משאר התבלינים. קשה לגדל אותו בכל מקום וקשה היה יותר לאקלם אותו ולגדלו בארץ. שתילי התבלין הם יקרי מציאות ושתלנים בחו"ל אינם ששים למכור שתיליו של תבלין זה, אבל איכשהו הצליחו לפני שנתיים־שלוש לרכוש באנגליה 1000 שתילים במחיר אסטרונומי של ליש"ט אחת עבור כל שתיל, לאקלם את הצמח בארץ ולגדלו ליצוא.

לפני שנה נעשה היצוא הראשון של תבלינים מישראל. "אגרקסקו" מכרה אז 130 טוננות בתמורה פו"ב של 430 אלף דולר; השנה תמכור החברה 220 טוננות בתמורה פו"ב של יותר ממיליון דולר, ובשנה הבאה – 400 טוננות, בתמורה פו"ב של 2 מיליון דולר. כל זאת למרות תחרות קשה בתחום שיווק התבלינים: כולם ממהרים לתפוש נתחי שוק מתרחב בכל העולם, בגלל האופנה של "חזרה אל הטבע" והדרישה הרבה לתבלינים טריים, כמה מהם אקזוטיים.

את התבלינים הטריים שולחים לחו"ל בעונת החורף בלבד באמצעות שני מסלולי מכירות: "המסלול הגסטרונומי", הנשלח לקניינים מיוחדים באריזות של קילוגרם אחד או לכל היותר שני ק"ג, כאשר התבלינים נארזים באגדים של 100 גרם; ו"מסלול תפזורת", כאשר התבלינים נשלחים בכמויות גדולות לבתי אריזה בצרפת ואנגליה, שם אורזים אותם מחדש ומשווקים אותם לכל דיכפין. הדרישה לתבלינים טריים גדלה והולכת, כך אנו למדים מתחזיות, ומי שבא ראשון עם סחורה טובה בא על שכרו.

יוסי גולדברג, מנהל "אגרקסקו" באנגליה, שהבחין לפני שנתיים בפוטנציאל הגדול שיש ליצוא תבלינים מישראל, בדק ומצא כי בתי האריזה לתבלינים באנגליה מושבתים בעונת החורף, מאחר שאין אפשרות לגדל באירופה תבלינים בגלל מזג האויר הקר. מדוע, אמר, לא להפעיל את בתי האריזה גם בעונת החורף, אבל עם מוצרים מישראל? אמר ועשה. הוא יצר את הקשר בין בתי האריזה באנגליה והמגדלים בישראל, והיום יכולים צרכנים ביבשת לרכוש שמיר וטרגון ונענע ובזיליקום ושאר תבלינים טריים גם בעונת החורף. אנגליה רוכשת כ־60 אחוזים מכלל כמות התבלינים שישראל מייצאת, והשאר נמכר בעיקר בצרפת ובגרמניה.

מחירי בית־מרקחת

התבלינים האלה נמכרים "במחירי בית־מרקחת". ממוצע המחירים הוא בין 7–5 ליש"ט עבור קילוגרם אחד, להוציא את הטרגון היחסן, הנמכר בהולנד ובצרפת ב־15 דולר לקילוגרם אחד. כדי להתמודד עם שיווק התבלינים, (בשל רגישותם, חיי המדף הקצרים שלהם והמטרה לספק לקניינים מוצר טרי ואיכותי), הקימה "אגרקסקו" מערכת שיווקית נפרדת ובלעדית ליצוא התבלינים. המשלוחים נעשים על סמך הזמנות מראש, ורק על סמך ההזמנות הללו מתקשרים עם המגדלים בארץ לאספקה של הכמויות הנדרשות, לפי מינון יומי. מה שנשאר – משמידים, מאחר שאין בארץ שוק של ממש לכל אותם התבלינים.

בגידול זה, שלא כמו בענפי ייצור אחרים ליצוא, המגדלים לא מקבלים מחירים מובטחים ואף לא מתחייבים לרכוש מהם כמות כלשהי. הסיכון כולו הוא על המגדלים, ואם המוצר הוא איכותי מייצאים אותו, ומה שנפסל בגין איכות ירודה זה ההפסד של המגדל. מכאן התמריץ של החקלאי לעשות כמיטב יכולתו ולספק תוצרת מעולה; ומכאן גם הבחירה הקפדנית של המגדלים, החברים ב"שולחן התבלינים" והשותפים עם "אגרקסקו" בפיתוחו ובביסוסו של ענף יצוא חדש ומבטיח.

קציר וטיסה

בעונה, מתחילת אוקטובר ועד סוף מאי, אף לא מטוס אחד ממריא מהארץ ללא מטען עם תבלינים, שנקצרו יום קודם לכן ועברו, מיד לאחר הקציר, תהליכי מיון ואריזה קפדניים במסוף היצוא של החברה בנמל התעופה בן־גוריון בלוד. אף כי אפשרויות השיווק באירופה הן נרחבות, לא ממהרים בארץ להגדיל את מספר המגדלים, מאחר והמטרה היא להרחיב את הייצור רק בהתאם ליכולת השווקים בחו"ל לקלוט את המוצר הישראלי, על פי הזמנות מראש, מסביר קוריס. במלים אחרות, לא לרוץ מהר מדי מבלי לראות את המטרה ולא לקפוץ מעל ה"פופיק" אם לא מובטחת לך נחיתה רכה ובטוחה...

כמעט כל התבלינים גדלים במינהרות ובבתי צמיחה, ובימים קרים צריך לחמם את אזורי הגידול. תנאי הגידול הם קשים, שכן צמחי התבלין רגישים למחלות, למזיקים, לקור או לחום שלא על פי המינון. כדי להתגבר על בעיות שנתקלו בהן בשעתם המגדלים החדשים בארץ, הדריכו קניינים ומומחים מחו"ל את הישראלים, ואף סיפקו להם זרעים. אבל לא מעט נזקפת ההצלחה בגידול התבלינים בארץ בגלל המעורבות של מומחי מינהל המחקר החקלאי, מדעני מכון וולקני ומדריכי שרות ההדרכה והמקצוע של משרד החקלאות.

סוחר תבלינים קנדי, ש"נתקל" לפני כמה חדשים בתבלינים ישראלים, התלהב מהארומה המצוינת שלהם, מטעמם הטוב ומצבעם החזק וחתם על עיסקה של אספקת 10 טוננות של תבלינים בשבוע, שישלחו בדרך האויר. מה שבא להוכיח כי על טעם וריח אין להתווכח: אם התבלין הוא טוב, יהיו מי שיקנו אותו.

הסל של מירב

לא רק לתינוקות

משחקי ההרכבה החדשים של "פישר פרייס" – ה"קונסטרקס", אינם נראים כמו מהפיכה, אך הם מהווים שינוי בתפיסה השיווקית של החברה הבינלאומית הגדולה. ורק מקצוענים בענף יודעים להעריך את גודל המהפך. "פישר פרייס", שהיתה ידועה במשך שנים כחברה המייצרת עבור תינוקות, "גדלה עם הילדים" ועכשיו מציעה גם לגדולים יותר משחקים בעלי איכות גבוהה המבטיחים "מקסימום שעות משחק".

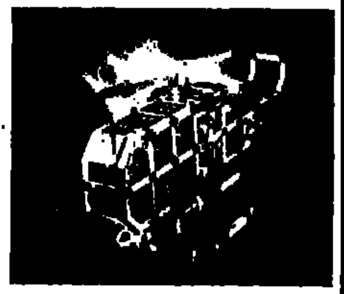

ה"קונסטרקס" מבוסס על חלקים שונים הניתנים להרכבה בצורות רבות. הבניה מתחילה מקוביה כחולה, המאפשרת הרכבה בששה כיוונים וניתן ליצור ממנה דוגמאות פשוטות, מסובכות ואף להגיע לצורות המצריכות מנוע. המשחק החדש מבוסס על שנים של נסיון מעשי עם משחקי ילדים ומעקב אחרי צרכי הילדים. מיועד לגילאי 5 ומעלה ומיוצר באיכות "פישר פריס" – קשיח, לא שביר, צבעים עמידים וקל להרכבה.

חטוף פופס

מפעל הביסקוויטים הוותיק "הדר" מירושלים מבקש להשתלב בשוק החטיפים. לאחרונה הציג את ה"פופסים" – חטיפים עשויים מקמח תירס, בארבעה טעמים. מחיר כל שקית בת 80 גרם – 80 אגורות. רק אל תשאלו אותי מה זה "פופס". אין לי תשובה הגיונית לשאלה.

לטיפוח הציפורניים

סדרת מוצרים לטיפוח הצפרנים מיבאת חברת "בלמון". בסידרת "דיקלה": קרם המכיל חלבון אורגני החודר לשורש הציפורן ומחזק אותה (5.83 ש"ח); תכשיר למריחה על הציפורן מונע סדקים ומשמש כשכבת בסיס (7.36 ש"ח) ומייבש לכה (7.97 ש"ח). אחרי נסיון של שבועיים – אך מתוך כורח לשטוף רצפות ולרחוץ כלים – אני ממליצה על מנוחה בת שבוע ימים מעבודות הבית. זה יעיל יותר.

טלפון ע"ח המשרד

להשתמש בטלפון מהבית - ולחייב את חשבון המשרד נשמע מעניין? שיחות עסקיות, המוכרות על ידי מס הכנסה, חייבות להעשות ממקום העסק. ומה יעשה עורך דין, רואה חשבון או מהנדס, המבקש להתקשר, בענייני העבודה, מביתו? חברת "סולן תקשורת" מציעה לו מכשיר חדש "קולקטפון". המכשיר מאפשר למחייג, להתקשר למשרדו, למספר אליו מחובר המכשיר, ואז, תוך שימוש במספר קוד, מתקבל צליל חיוג בקו נוסף ואפשר לחייג דרכו ליעד.

סידן מתוק

גל הבריאות האחרון ששוטף את ארה"ב בנושא בריחת הסידן, הביא עמו תוספת סידן לכל מוצר אפשרי, וכפי שפעם דיברו על ויטמנים היום אי אפשר בלי כמוסות סידן. חברת "מ.ד.י. פרמצבטיקלס" משווקת מזה זמן טבליות "טאמס" המכילות סידן קרבונט. התכשיר ידוע כמונע צרבת, ומומלץ לנשים בהריון. 5 טבליות יומיות נותנות גרם אחד, כמות הנדרשת על מנת לשמור על איזון סידן נכון בגוף. "טאמס" משווק בטעם פירות או מנטה, 36 טבליות – 5.48 ש"ח, בבתי מרקחת.

מיכל הולצמן

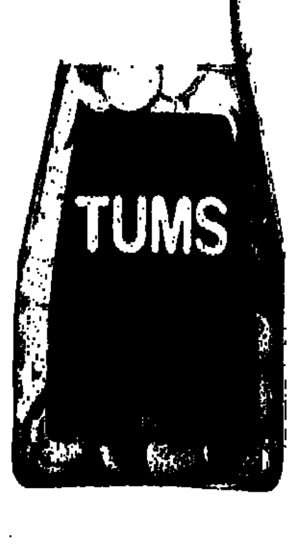

טיולים מסוכנים מאד

(המשך מעמוד 19)

חברה פרטית כזו, שמארגנת לנו הכל, כולל כל האישורים והרשיונות. היא מספקת אוטובוסים, מדריכים, חובשים, והזמנת מקומות לינה וארוחות. היא מארגנת את המסלולים והתכנית, לפי רצוננו" אומרת רחל רונן, מרכזת טיולים ב"תיכון חדש" בתל־אביב. לדבריה, העניין כולו מקל עליה במלאכת הארגון הסבוכה וחוסך טרדה רבה. ומבחינת הוראות משרד החינוך? "אני בודקת אחר כך אם הם עומדים בכל הדרישות". קרה כבר, מדגישה רחל רונן, שחברה כזו עשתה בעיות והיו פנצ'רים, "אז הפסקתי לעבוד איתה".

יש הוראות ויש הנחיות, אך האם יש קשר ביניהם לבין מה שקורה בשטח, במציאות? דברים אלה שאל ח"כ נחמן רז, יו"ר ועדת החינוך של הכנסת, בדיון שקיים בנושא "סדרי הבטיחות בטיולי בתי הספר". האם נכון לאמר, מקשה רז, כי אין פיקוח ואין מעקב וכי אין מענישים במידה וההנחיות אינן מתקיימות? מנהל אגף הנוער מדבר על פיקוח רק בהתייחסו לטיולים הנערכים על ידי בתי ספר המחזיקים באופן קבוע מדריך של"ח ושרות, לאום, חברה). מדובר רק בכמחציתו(!) בתי הספר, בעוד שבכל השאר אין בקרה ופיקוח. סגן מנהל בית הספר עירוני ג' בחיפה מדבר על "החצי השני", ואומר כי מעולם לא באו לבדוק בטיול של בית ספרו לראות איך עומדים בהוראות. "צריך היה להעניש בכל חומרת הדין מי שמשחק בחיי הילדים", מסכים ראש אגף הנוער, אף שבפועל עוד לא טיפלו באף אחר מהאשמים בהזנחה ובזלזול "בכל חומרת הדין".

"אם חלילה יקרה משהו – לא נצא נקיים מבחינה מצפונית, אפילו אם נמלא כל ההנחיות כלשונן", מטיחה מנהלת בית ספר "זיו", רות אוטולנגי. בהתייחסה לטיב ההוראות היא שואלת, "אם יש לנו מגיש עזרה ראשונה על כל 50 תלמידים, בהתאם לנדרש, זה מספיק? כשדורשים שני מלווים עם נשק, האם זה עונה על הצרכים בכל אזורי הארץ, כולל מקומות שיש ספק אם ניתן להגדירם כבטוחים? האם מותר שהאחראי על בטחון יהיה אדם שלא זהו מקצועו? האם מותר שמלווים בנשק לא יהיו אנשים נתאימים ומיומנים, כפי שקרה לעיתים?

"ועם כל הכבוד למורות", מתקוממת המנהלת, "האם הן מספיקות כמלוות, כשאינן כשירות בתחום הבטחוני?" אם יקרה משהו, קובעת גב' אוטולנגי נחרצות, "כל זה לא יהיה שווה כלום".

האם מותר שמלווים בנשק לא יהיו אנשים מיומנים?

במשטרה מאמינים כי אם יחריפו את העומס והקשיים על מארגני הטיולים יביאו בסופו של דבר לידי כך שטיולים לא יצאו. במשרד החינוך תומכים בעמדה זו וטוענים כי מדובר ב"פאניקה מוגזמת". לעומת זאת טוען ח"כ רפאל איתן (רפול) כי יש צורך בבדיקת ביצוע ההנחיות. "הרושם המתקבל הוא שבגלל שקשה לבדוק – לא בודקים. אם יקרה אסון – אז ימנו ועדת חקירה. במקום זאת, מוטב שיקדישו עוד רבע שעה לבדיקת הטיול על ידי גורם מוסמך – ולא בית הספר". במצב הקיים, ציין רפול בפני ועדת החינוך, "ילדים יוצאים לטיולים מבולגנים, וההורים חוששים בגלל חוסר אמון במערכת".

שלשולים, הקאות, מכת חום

וכשמדברים על "בלגן" בטיולים, צריך להזכיר גם אותם מקרים, שילדים חוזרים מהטיול השנתי עם טיפוס המעיים, צהבת או דיזנטריה. זה נשמע הרבה פחות חמור מפציעה, חבלה או תאונה מכל סוג שהוא, אבל אין להתייחס לכך בשום אופן בזלזול, ביחוד כאשר ניתן היה למנוע את אישפוזם של עשרות ילדים בבתי חולים לו הקפידו יותר והקדישו תשומת לב רבה יותר לפרטים.

תלמידים מבית הספר התיכון שליד האוניברסיטה בירושלים לקו בדיזנטריה ועברו חיסון מחשש להפצת מגפת צהבת, בעקבות שתיית מים מזוהמים במהלך טיול שערכו ברמת הגולן. התלמידים חזרו מהטיול עם כאבי בטן, שלשולים, חום גבוה והקאות ונזקקו לטיפול רפואי. מקרה דומה ארע לתלמידי גימנסיה הרצליה בתל־אביב, כשיצאו לטיול באזור שבו היו מים מזוהמים מהוארי. התלמידים לקו בטיפוס המעיים, ואצל אחרים הסתבכה המחלה והם סבלו גם מדלקת ריאות. ד"ר עלמה אבני, ממשרד הבריאות, ציינה בענין זה כי "ברור כי שתיית מים מכל מיני מעיינות ושלוליות היא בניגוד גמור להוראות ויש לבדוק אם לא היתה כאן הזנחה של בתי הספר".

מידי פעם אנו שומעים על תלמיד או תלמידה שנפטרו במהלך טיול, ורק אז מתברר כי למעשה סבלו מפגם בבריאותם. האמנם אין בתי הספר מודעים למצבם הבריאותי של התלמידים ואינם מקפידים יותר לגבי אלה שיש להם "היסטוריה" כלשהי? נער בן 16 מחיפה נפטר בטיול בעין גדי מהתקף קצרת, שגרם למחסור בחמצן. נערה בת 13 מחצור הגלילית נפלה בהתליקה מצוק בגולן, ומאוחר יותר התברר כי סבלה מקשיי הליכה עקב שיתוק ילדים. נער בן 15 מבת ים נפגע בראשו במהלך טיול בנגב, וכשהובא לבית החולים במצב קשה לא ידע איש מצוות המלווים לספר כי בעברו ארוע של נתוח ראש. "כיצד זה שאחיות בתי הספר אינן מדווחות בפרוטרוט על כל מקרה כזה לפני היציאה לטיול? מסתפקים בפתק האישור של ההורים ובכך נפטרים מהאחריות" אומרת מורה ותיקה.

בדיון שנערך בוועדת החינוך קראה השרה שרה דורון בשם ההורים: "אנו דורשים לדעת אם אנו יכולים לישון בשקט בלילה כשילדינו נמצאים בטיולים". על סמך העובדות בשטח, הדגישה, "אני יכולה לאמר כי המציאות גרועה, ואינה מספקת את הצורך להבטיח שלומם של הילדים בכל המישורים". מנהל אגף הנוער במשרד החינוך סבור, כי "בתשעים אחוז מהמקרים אפשר למנוע את כל הבעיות והתקלות – אם רק יקפידו לשמור על ההוראות". עודד כהן מרגיש כי ההוראות ניתנו כדי לשמור על חיי הילדים ולא כדי להבהיל. אמנם, הוא מסכים, העניין לא סגור הרמטית. "אי אפשר לצרף אמבולנס לכל טיול". מתגלות מידי פעם תקלות, הנגרמות בעיקר מרשלנות, ואותן ניתן היה למנוע. אך בסך הכל, מרגיש עודד כהן – "אפשר וצריך לצאת לטיולים, להינות מהארץ היפה – ולחזור בשלום הביתה".

איחסון פרות
מחסן קירור חדיש
ניקוי וגיהוץ בציוד משוכלל
טיפול מקצועי מונע נזקים!
אחים קינרייך בע"מ
חיפה, רח' ארלוזורוב 1א', טל. 04-663468

1. קורס לבישול ואפיה לעקרות בית מתחילות אחה"צ
2. קורסים לתפירה בוקר, אחר הצהרים וערב
פרטים והרשמה: ת"א, שד' דוד המלך 38 טלפון 03-257321 שלוחות 284/291

ב"ס לספרות חיים שיטרית
בואי אלינו וחסכי כסף
★ פן ותסרוקת 3 ש"ח
★ תספורת 4 ש"ח
★ פסים וגוונים 25 ש"ח
ת"א רח' פרישמן 22 טלפון 235949

הופיע
ספרה החשוב של פרנסואז דולטו
"שאלה של אם"
ספרית מעריב
בקש בחנויות ובספרית מעריב
ת"א, דרך פ"ת 72א' טל. 03-332211
חיפה: בן־יהודה 29 טל. 04-523609
באר־שבע: קק"ל 50 טל. 057-74350

אליקים ירון

המלצה

כל תכנית חדשה היא פרק מתוך המסכת "אור".

קיי תאקיי: ארקוד אחרת

הרקדנית היפנית קיי תאקיי תופיע בפסטיוואל ישראל, במסגרת מראתון ארוך באמפיתיאטרון שעל הר־הצופים.

מבקרת מחול אחת הישוותה אותה לחיה. אני משער, שהיא התכוונה להחמיא לרקדנית היפנית קיי תאקיי. אולי באותה פשטות ראשונית הקורנת ממנה בהופעותיה, אולי באותה תחושה של איזה עולמות קמאיים ונסתרים מאיתנו, עולמות בראשית, שמתוכם נוקעים צלילים מתהומות בלתי מוכרים לנו.

קשה אפילו לקבוע בוודאות במה עוסקת יצירתה. אבל נמצא בה יסודות של פולחן, לצד נושאים כעבודה, כיחסים בתוך קבוצה, אם על דרך ההתחרות, אם על דרך שיתוף הפעולה. לרוב משתלב כאן גם מוטיב ברור של מאבק, מאבק איתנים. חברי הקבוצה לובשים קימונו מכותנה בהירה, או מעין "חיתול" צר למותניהם. הם נראים כמו כורעים תחת עומס בלתי נראה, רוקעים ברגליהם בעוצמה, קורסים תחתיהם, או שברכיהם פקות. יש והם נראים דוחפים איזו רוח דמיונית, או, לחילופין, כמו מושיטים את ידיהם לעזרה של ידידים.

יכול מאוד להיות, שבמושגים מערביים קשה אפילו לקרוא למה שהם עושים בשם ריקוד. מכל מקום, כאשר הם "רוקדים", הם רוקעים ומוחאים כף בריתמוסים חוזרים ונשנים כמין עקשות נוקשה.

הם מטפלים באביזרים של יומיום. אבנים, אריגים, בגדים שונים ומשונים, כובעים, כלי הקשה. והם משנים צורה, תוך כדי התעסקות באותם אביזרים. במקום אחד הם משתמשים בחלוקי־אבנים כדי לרגום אוייב סמוי. במקום אחר הם מקישים בהן ויוצרים את הריתמוס המשגע שלהם. תוך כדי כך, כמו מתחוללת איזו מטמורפוזה בהם עצמם. הכל לפי העניין: הינה כאן הם פועלים כצופים נרגשים במחזה מרותק כאחוזי עווית, אחר כך הם נאבקים, כשעל פניהם הבעה חמורת־סבר. או, שלפתע, הם הופכים למוסיקאים מיומנים באמנותם. את המוסיקה המיוחדת שלהם הם יוצרים בגופם, בנקישות אבנים, ברקיעות ברגליהם, או בקולם.

מוסיקה, אמרנו? זו בוודאי איננה אותה מוסיקה סוחפת, רגשית, מן הסוג שאנו נוהגים בדרך כלל לזהות בערבי הבלט הקלאסיים שלנו. זוהי מוסיקה מעולם אחר. כמו הריקוד. אין אקרובטיקה מהממת, לא קפיצות עוצרות נשימה, או "פירואטים" אסתטיים.

היא יפנית, קיי תאקיי, אך מאז שנות ה־60 היא חיה ויוצרת בניו־יורק. המחול שלה אינו יפני. הוא גם אינו מנסה ליצור מזיגה בין מזרח למערב (ביטוי אהוב על יחסי הציבור). זהו ריקוד מערבי, ששורשיו אחרים. בוודאי שאת הריתמוס המיוחד הזה, האיטי, המתמשך, צריך לחפש במזרח. אבל השפה היא מערבית.

כל יצירתה היא אפוס כביר ומתמשך, המכונה בשם "אור". כל תכנית חדשה שלה היא פרק מתוך המסכת הזאת והיא זוכה למספר סידורי. עד היום יצרה כעשרים פרקי "אור" כאלה. את חלקם נראה בפסטיוואל ישראל, במסגרת מראתון ארוך באמפיתיאטרון שעל הר־הצופים.

אין זה קל לעיכול. אבל המאמץ כדאי: פרקים מופלאים של יוצרת מקורית, הרוקדת אחרת. ■

מילכה למדן

אחר מאותו כוכב

טיפוס ישראלי איכפתי

בשיחה שנערכה עם ישראל לפני כמה שבועות במערכת "חבר מאותו כוכב", הוא הדגיש במיוחד את החשיבות הרבה שהוא מייחס לאופן הצגתו בתוכנית הערב: "לא כל כך חשוב לי האספקט השידוכי בתכנית. אני רואה חשיבות רבה יותר באפשרות להציג דרכי את כל הישראלים הצעירים בני דורי, אותם פנויים שעברו פחות או יותר את המסלול שעברתי אני – לימודים בארץ, צבא, טכניון, נסיעה לחו"ל, עבודה של כמה שנים, התלבטויות מקצועיות ונסויינות, שירי ריקע שמאפיינים את תקופת ההתבגרות וביוצא באלה". חשוב לציין את גישתו המיוחדת לתוכנית, כי בכך יש מקום ללמוד משהו גם על אופיו וגישתו הכללית.

ישראל. חבר טוב.

ישראל, 35, רווק, בוגר הטכניון בפקולטה להנדסת מכונות, הספיק לצבור עוד שנות לימודים רבות באוניברסיטת תל־אביב (שם שימש גם אסיסטנט בפקולטה להנדסת תעשיה וניהול) ובקורסים מקצועיים רבים. לאחרונה קרה אסון במשפחתו של ישראל, וכדרכם של אסונות גרם הדבר גם אצלו לשינוי עמדות בקשר לתחומים שונים בחיים, כשאחד מהתחומים הוא זה שבינו לבינה. "אולי אני קצת יותר מדי בררן", הוא מתלבט בקול רם, "אולי צריך להתחיל להיות קצת יותר מציאותי ביחס לציפיות שלי מבנות הזוג..."

ישראל מגדיר את עצמו "ילד טוב חיפה", ו"בן אדם". חבריו יודעים, שכאשר הם זקוקים לעזרה ולחבר אמיתי הוא הכתובת הנכונה והוא מתגאה בכך. בתוכניתנו הערב, (אחרי חדשות 22.00 ברשת א' של קול ישראל), תוכלו לשמוע מפיו את דעותיו על מה שקורה בארץ + בתחומים שונים ואולי גם לנסות לתכנן איתו דרכים לפתרון. אתן, קוראות "סגנון", מוזמנות אפוא להתקשר אלינו הערב. ישראל יחכה לכן באולפן "חבר מאותו כוכב" ומספר הטלפון לשיחות ישירות אליו הוא, כמו בכל שבוע, 03-210111. להשתמע. ■

בולים

אליעזר בן

ביתו של הונדרטוואסר בוינה

ביתו של הצייר המפורסם בן זמננו, הונדרטוואסר, בוינה, מופיע על בול אוסטרי, המונפק לציון התערוכה אירופליה 87'. ערך הבול 6 שילינג (התערוכה מציגה השנה מדינות אירופה ותמשך ממחצית ספטמבר עד סוף השנה). הבית מהווה אטרקציה של כל תייר המבקר בבירת אוסטריה, בגלל בנייתו המיוחדת, לפי סגנונו של הצייר, שיצירותיו הוצגו גם במוזיאונים בישראל.

כן הונפק בול בערך של 5 שילינג לציון המאבק למען שוויון זכויות לגברים ולנשים.

תערוכה בינלאומית לבניה בברלין

לקראת תערוכת בניה בינלאומית, שתערך בברלין המערבית, מונפק בול מיוחד בערך של 80 פניג, המציג "גבר ואשה" על רקע בנינים חדשים שיהיו בתערוכה.

100 שנה להולדתו של לובוס

הייטור וילה־לובוס (1959–1887) מלחין ברזילאי מפורסם, שהופיע ברחבי תבל (גם עם ארתור רובינשטיין ודריוס מילו) נחשב למומחה למוסיקה של בך, מופיע על בול בערך של 1.50 קור., המראה את דיוקנו של המלחין בשעת ניצוחו על קונצרט.

ברידג'

אדריאן שוורץ

טעות בהגנה

המשחק שלהלן הופיע בתחרות מסחרית גדולה שנערכה בצרפת. הכרוז ניצל בצורה יוצאת מן הכלל טעות של המגינים. הטעות נתגלתה רק בניתוח שלאחר המשחק ובלהט הקרב קשה למצוא את המשך הנכון.

צפון
♠AQ103
♥KJ32
♦A
♣8763

מערב
♠J94
♥5
♦KQ842
♣AKQ10

מזרח
♠2
♥AQ109876
♦3
♣J954

דרום
♠K8765
♥4
♦J109765
♣2

כולם פגיעים, מחלק מערב.

דרום	מערב	צפון	מזרח
– –	1 דיאמונד	דאבל	4 הארט
4 ספייד	דאבל	פאס	פאס
פאס			

מערב יצא במלך קלאב והמשיך בהארט שבידו. הכרוז שיחק הארט נמוך מהדומם והששית של מזרח זכתה בלקיחה. מזרח המשיך באלוף הארט שהכרוז טרף בידו במלך ואילו מערב השליך קלאב (אם ישליך דיאמונד, יוכל הכרוז לקחת עשר לקיחות על־ידי שיטרוף קלאבים מהדומם ויבנה לקיחה בדיאמונדים על־ידי עקיפות חוזרות). הכרוז שיחק ספייד נמוך מהיר וביצע עקיפה על הנסיך ספייד (הוא זכה בעשירית). הוא טרף קלאב בידו ושיחק דיאמונד אל האלוף. קלאב נוסף טרף הכרוז בידו ובשלישית ספייד טרף דיאמונד בדומם. הכרוז המשיך באלוף ובמלכה ספייד והגיע למצב הבא:

צפון
♠— —
♥KJ
♦— —
♣8

מערב
♠— —
♥— —
♦KQ8
♣— —

מזרח
♠— —
♥Q10
♦— —
♣J

דרום
♠— —
♥— —
♦J109
♣— —

עכשיו שיחק קלאב מהדומם אל הנסיך של מזרח, שנאלץ לחזור בהארט לתוך המזלג בדומם. החוזה בוצע.

ניתוח מעמיק מוכיח, שבלקיחה שלישית יכול מזרח להכשיל את החוזה אם ישחק הארט נמוך מידו. גם אם יטרוף במלך וגם אם יעביר, אין כל אפשרות לבצע את החוזה במשחק כזה אך הניתוח ליד השולחן היה קשה ביותר.

שחמט

שאול הון

הרגלי המורעל

ניתוחים רבים הוקדשו לפרשת הרגלי המורעל בהגנה הסיציליאנית מיום שברונשטיין וטולוש הציעו בראשית שנות ה־50 את חידושם, בניגוד לכלל־היסוד של התיאוריה: המלכה השחורה יוצאת לפני כלים אחרים וממשיכה מה:ב2 במקום פיתוח כלים.

כוונת ההכאה – החלשת הגנת פ"ג3 ולמנוע מהלבן 0-0-0. אם שחור עומד בלחץ צפויים ללבן קשיים בהמשך משחקו. הנה מסעי הפתיחה: 1. ה4 ג5, 2. פ"ו3 ד6, 3. ד4 ג:ד, 4. פ:ד4 פ"ו6, 5. פ"ג3 א6, 6. ר"ז5 ה6, 7. ו4 מה"ב6.

זהו מסעם של ברונשטיין וטולוש, וההמשך: 8. מה"ד2 מה:ב2, 9. צ"ב1 מה"א3, 10. ה5. מסע זה סתר בזמנו פישר: 10. – ר"ה5, 11. ה:ה5 פ"ד7, 12. ר"ג4 מה"א5!

לכן הוצע להמשיך 10. ו5 (במקום ה5) פ"ג6, 11. ו:ה6 ה:ו, 12. פ:פ ב:פ, 13. ה5, מסע שנועד לפתוח קווי התקפה ללבן. אולם באחרונה מציעים תחילה 10. ר"ה2 ולהקדים 11. 0-0 לפני ה5 או ו5.

ד"ר ג'ון נאן, אחד המומחים הגדולים ביותר לנוסח זה בשחור ובלבן, הציע 8. מה"ד3 (במקום מה"ד2) ואז מה:ב2, 9. צ"ב1 מה"א3, 10. ו5 ר"ה7, 11. ר"ה2 פ"ג6, 12. ה:ו6 ו:ה6, 13. פ:פ ב:פ, 14. ה5 ד:ה5, 15. ר:פ ז:ר, 16. ר"ח5+ מ"ו8, 17. מה"ד2 מ"ז7. אבל 8. מה"ד3 מועיל ללבן פחות מאשר מה"ד2 ונאן עצמו נטש אותו, לאחר שניסהו בתחרות והפסיד. אפשר שהשיפור צריך להיות 14. 0-0 (במקום ה5). חכמי התיאוריה עודם עוסקים ב"רגלי המורעל".

★ קרב הכתר: לאירוח קרב הכתר מציעות סוציה (ברה"מ) וסיאטל (ארה"ב) כ"א מיליון פרנק שוויצרי, מדריד 2 מיליון, דובאי 2.25 מיליון וסוויליה (ספרד) 2.85 מיליון. קספרוב וקרפוב יודיעו בימים הקרובים את תשובתם ופיד"א תחליט בתוך חודש.

★ בריסל: בתחרות בוק (12 איש בשני מחזורים), שנערכה לאחר התחרות הגדולה, נחל קספרוב שוב נצחון יוקרתי – צבר 17 מ־22 נקודות. אחריו טימן 15, קרפוב וליובויביץ' 12.5 כ"א, היבנר 12, קורצ'נוי ושורט 11 כ"א, טל 10.5, לרסן וסוסונקו 8 כ"א, ון־דר־ויל 7.5, טורה 7.

★ באר שבע אלופת הליגה, גברה 2:3 על "פלדקליין" וצברה 33.5 נקודות. אס"א ת"א 29.5 (גברה 0.5:4.5 על מרכז הנוער), טכניון 29 (1.5:3.5 נגד חדרה), מרכז הנוער 26.5, הוד השרון 24.5 (1.5:3.5 נגד "רובינשטיין"), "פלדקליין" 21.5, רחובות (2:3 נגד בל"ל) ו"רובינשטיין" 15.5 כ"א, חדרה 15 ובל"ל 14.5. יורדות חדרה ובל"ל, עולות "הפועל" ת"א ו"הפועל" הרצליה.

★ ברה"מ: באליפות המדינה (18 איש, מהם 14 רבי אמנים) ניצחו בליאבסקי וסאלוב – כ"א 11 מ־17. אחריהם: אלויסט ואיינהורן 10.5 כ"א, צ'רנין ויוסופוב 10 כ"א. האלוף היוצא, צשקובסקי, חילק מקום אחרון (!) עם גורביץ – כ"א 5.5 נקודות.

סיום מס' 79

אחד מכשלונות שורט בבריסל. בסיבוב השישי הגיע (בשחור) לעמדת שוויון עם קרפוב.

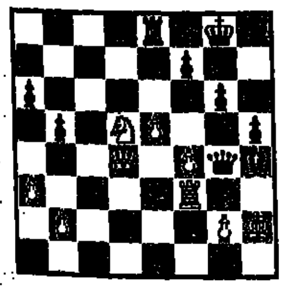

[illegible]

המרפסת של קונקורד: אירוע ברמה אחרת

אירועים באוירה אחרת מציע לכם המלון התל־אביבי הותיק, קונקורד. מדי שנה בחדשי הקייץ, פותח המלון לרשות הקהל הרחב את המרפסת הגדולה שלו, הנמצאת במרומי הקומה החמישית ומשקיפה אל חוף ימה של תל־אביב. בקייץ שעבר השתתפתי באירוע משפחתי של חבר טוב שנערך כאן ואני זוכר שהיתה זו חוויה מרגשת. ישבנו, כמה חברים קרובים ונהנינו מן הנוף הקסום ומרחשם המרגיע של גלי הים. העין קלטה בהנאה את הטיילת החדשה, שוקקת האדם, את יפו הייחודית. היתה אוירה נהדרת של התרוממות רוח. ייתכן שאני נשמע רומנטי מדי, אך זאת היתה המציאות. מכיוון שאני יודע שהמרפסת של קונקורד, שאגב קוראים לה האופק, פתוחה רק בחדשי הקייץ, מצאתי לנכון לספר לכם עליה. אם מישהו מבין הקוראים הנאמנים שלי מתכנן אירוע חגיגי כלשהו, כמו למשל, בר־מצוה לבן החמוד שכבר פתאום אינו כל־כך קטן, או חתונה – צעד בהחלט משמעותי בחיים – או איזה חיתוך קטן של ברית־מילה ובעצם כל סוג של אירוע בסדר גודל 300 מוזמנים, הייתי מייעץ, לפני כל התקשרות אחרת, לפנות למלון קונקורד ולקבל מושג מה קורה במרפסת שלהם. אני מהמר על התלהבותכם. גם לגבי ה"תכלס" לקרביים אהיה איש תשבוחות. מכיוון שהמרפסת היא חלק בלתי נפרד מבית־המלון, מקבלים בה שרות כפי שרק במלון אפשר לקבל, הווה אומר: מבחר מטעמים, היכולים לבוא בכל מיני צורות של הגשה: קוקטיילים, מזנון, הגשה, בכל אחת מתוכן יש מספר אפשרויות ברמות מחירים שונות. הגיוון בעניין האוכל הוא כמעט ללא גבול. יש הרבה מאד סוגים של תפריטים חלביים ובשריים. כולם איכותיים ביותר. אני זוכר בבירור את התפעלותנו הרבה מן המעדנים שהוגשו באותו אירוע שהשתתפתי. גם השירות הוא מעולה ומקצועי. כל הצוות שייך דרך קבע למלון ורובו ותיק במקום. הסתבר לי שגם המחירים תחרותיים בהשוואה לבתי מלון אחרים. יש אומרים שהם בין הנמוכים ביותר בשוק.

מה אני עוד יכול להוסיף? את תקוותי ששיכנעתי אתכם לא ללכת שבי אחר פיתויי המציעים השונים, שהרי ענף האירועים בכללו ידוע כתחרותי בצורה פרועה, ולבדוק בכל מקרה גם את המרפסת של קונקורד.

האופק, מלון קונקורד, טרומפלדור 1, תל־אביב, על הטיילת החדשה, טלפון: 659241.

חיש פרס בדרום כל אחד זוכה!

20.034 פרסים!

*קנה בבתי העסק המומלצים במדור זה וזכה במקום בכרטיס חיש פרס**

*הפרסים כוללים: מערכות ריהוט סלוניות, מקררים, מכשירי וידאו, מיקרוגלים, כרטיסי טיסה, מצלמות, ארוחות, שעונים, מחשבי כיס, מגויי גרידה, עטים, מצתים, כרטיסי גרין קארד, כרטיסי קולנוע ועוד...

מערכות הריהוט באדיבות רהיטי בת הגר – פ"ת

המחסן לנגר ולחובב
חגיגה לידיים
טל 9643753
כ־50% חסכון

רהיטי ס. אברהם
עיצוב בבית הלקוח ללא תמורה
אפשרות עד 12 תשי
אשקלון – רח' הרצל 57, 051-23085

מסעדת יעל
מאכלים ביתיים משובחים וגריל
* סלטים תוצרת בית
* מבחר משקאות
* שירות מיוחד לחילי צה"ל
ניתן להזמין לארועים ומסיבות

כביש מסמיה־קסטינה, 055-87577

* אוכל מוכן ומגוון בטעם ביתי
* ממולאים, מעדני בשר, מעדנים צמחוניים
* ניתן להזמין לארועים – כולל הציוד
מפעל הקייטרינג והמזון שכולם מדברים עליו

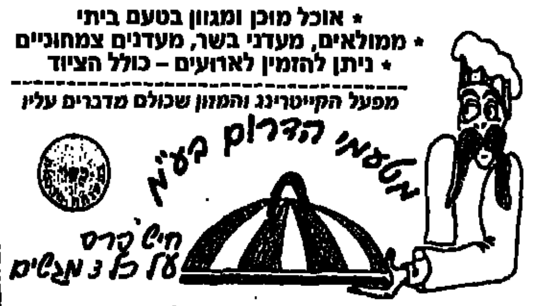

מטעמי הדרום בע"מ
חיש פרס על כל 3 מגשים
המפעל: א. התעשיה קרית עקרון טל. 08-412586-6
בערב: 08-481878, 051-36115

פוטו אורי
* צוות צלמים מקצועי לצילומי ארועים
* צילום וידאו במצלמות אולפן (ברמות שידור)
– אשקלון
בית א.מ.י. 13
טל. 051-29832

דפוס אקספרס
פלקטים
הדפסות שונות לתעשיה ומסחר
הזמנות לחתונות, בר מצווה, בריתות
אשקלון – א.ת. ליד הודרו
ת.ד. 884, טל. 051-22720

מעדני פיקנטי
מבחר עשיר של נקניקיות.
סנדויצ'ים וסלטים.
ניתן להזמין לארועים
בית א.מ.י – אשקלון
טל. 051-29098